

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

**DATGANIAD
O'R
CYFRIFON**

am y flwyddyn a oedd
yn diweddu ar
31ain Mawrth 2018
Archwiliwyd

CYNNWYS

	Rhif y Dudalen
Adroddiad Naratif	2
Datganiad o'r Cyfrifoldebau o ran y Datganiad Cyfrifon	16
Adroddiad yr Archwilydd i Gyngor Sir Ceredigion	17

DATGANIADAU ARIANNOL

Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant	20
Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn	21
Mantolen	22
Datganiad Llif Arian	23
Nodiadau i'r Datganiad Cyfrifon	24
Datganiad Llywodraethu Blynyddol	94

ADRODDIAD NARATIF

Ynglŷn â Chyngor Sir Ceredigion

Mae Sir Ceredigion yn ardal sy'n ymestyn dros 696 milltir sgwâr o olygfeydd ysblennydd, arfordir dramatig a chymunedau llawn bwrlwm. Yn ddaearyddol mae'r sir yn un o'r rhai mwyaf yng Nghymru gyda phoblogaeth o 78,100 wedi'i gwasgaru ar hyd a lled y sir a'r prif drefi sef Aberystwyth, Aberteifi, Llanbedr Pont Steffan, Llandysul, Aberaeron a Thregaron. Mae'n un o'r siroedd sy'n tyfu'n gyflymaf yng Nghymru gyda chynnydd o 15% yn y boblogaeth ers 1981 o'i gymharu â'r twf cyfartalog o 4% yng Nghymru.

Mae'n un o'r siroedd sy'n tyfu'n gyflymaf yng Nghymru gyda chynnydd o 15% yn y boblogaeth ers 1981 o'i gymharu â'r twf cyfartalog o 4% yng Nghymru. Mae Ceredigion yn darparu ar gyfer nifer o ddiwydiannau, e.e. amaethyddiaeth, twristiaeth, cwmnïau cynhyrchu bwyd, adwerthu, ymchwil gwyddonol a llawer o fusnesau cynhenid eraill sydd wedi'u lleoli ar draws y Sir. Mae addysg yn chwarae rôl fawr yng Ngheredigion gyda dwy Brifysgol, Coleg Addysg Bellach, 3 ysgol uwchradd, 3 ysgol canol a nifer o ysgolion cynradd.

Mae Cyngor Sir Ceredigion yn awdurdod unedol, a ffurfiwyd ar 1 Ebrill 1996 ac mae'n gyfrifol am ystod eang o wasanaethau a gweithgareddau. Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu system "Gabinet" o weinyddu. Fel rheol bydd y Cabinet yn cwrdd yn swyddfeydd y Cyngor yn Aberaeron bob tair wythnos ac mae'n cyflawni swyddogaethau Gweithrediaeth ar ran yr Awdurdod Mae Cyngor Sir Ceredigion yn cyflogi 4,000 o aelodau staff sy'n darparu gwasanaethau beunyddiol. Mae prif swyddfeydd y Cyngor yn Aberaeron ac Aberystwyth ac mae swyddfeydd lleol hefyd yn Aberteifi a Llanbedr Pont Steffan.

Gweledigaeth y Cyngor:

"Gweledigaeth Cyngor Sir Ceredigion yw ceisio darparu gwasanaethau cyhoeddus cynaliadwy a dwyieithog sy'n rhoi gwerth am arian, yn cefnogi economi gref ac sydd hefyd yn hyrwyddo lles ein pobl a'n cymunedau."

Blaenoriaethau ac Amcanion

Y Pum Amcan Strategol am 2017/2018 oedd:

1. Mae Cyngor Sir Ceredigion yn sefydliad sy'n addas at y diben o ddarparu gwell gwasanaethau i fodloni anghenion ein dinasyddion
2. Amgylchiadau a chyfleoedd yng Ngheredigion i alluogi's economi a busnesau lleol i ddatblygu a ffynnu
3. Datblygir Aberystwyth yn ganolfan ranbarthol a chenedlaethol gydnabyddedig
4. Cyngor Sir Ceredigion yn cyflawni'r canlyniadau dysgo gorau ac yn darparu addysg a hyfforddiant wedi'i gynllunio i fodloni anghenion pobl sy'n dymuno dechrau gyrfa yn y Sir
5. Bydd Ceredigion yn darparu gwasanaethau a fydd yn cyfrannu at amgylchedd iach a bywydau iachach ac yn diogelu'r rhai hynny sy'n agored i niwed yn y Sir

Penderfynwyd ar **Amcanion Llesiant a Gwella'r** Cyngor ar gyfer 2017-18 gyda'r nod o gael effaith ar flaenoriaethau rhyngwladol, cenedlaethol, rhanbarthol a lleol. Maent wedi rhoi sylw i Asesiad Llesiant Lleol y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus a'r ymgysylltiad helaeth â dinasyddion a grwpiau amrywiol ar draws y sir, ynghyd â Strategaeth Gorfforaethol y Cyngor. Yn 2018/2019 bydd yr amcanion hyn yn cael eu hymgorffori yn yr Amcanion Llesiant a Gwella newydd sydd wedi'u cynllunio i gyflawni'r Blaenoriaethau Corfforaethol fel yr amlinellir isod:

Amcan Llesiant a Gwella 2017-18	Adolygu
Creu cyfleoedd i wella'r economi leol a rhagolygon swyddi trwy gymunedau cynaliadwy.	Mae'r amcan hwn yn parhau'n bwysig ac wedi cael ei gynnwys yn y Flaenoriaeth newydd 'Hybu'r Economi' lle rydym wedi ehangu ein gorwelion l fanteisio ar y cyfleoedd cyflogaeth posibl, partneriaethau a datblygiad seilwaith ysgolion ar gyfer yr 21ain ganrif.
Gwellau canlyniadau hirdymor i deuluoedd a phlant yn nhermau eu lles a'u hiechyd, a'u gallu i gyflawni'u potensial addysgol.	Mae'r amcan hwn wedi cael ei gynnwys yn y Flaenoriaeth 'Buddsoddi yn Nyfodol y Bobl' sy'n canolbwyntio ar gyfleoedd dysgu, diogelu rhag tlodi a hyrwyddo ffyrdd o fyw iachach.
Hyrwyddo cydnerthedd oedolion ar lefel unigol a chymunedol.	'Galluogi Cydnerthedd Unigolion a Theuluoedd' yn ceisio gwella ansawdd bywyd i ddinasyddion o bob oed, rhoi gwell ddewisiadau a darparu tai fforddiadwy lleol gwell.
Sicrhau bod mwy o gartrefi diogel a fforddiadwy ar gael a bod cymunedau'n fwy diogel.	Mae 'hyrwyddo llesiant unigolion a chymunedau o fewn cartrefi diogel, fforddiadwy a hygyrch' yn amcan llesiant a gwella o fewn y Flaenoriaeth Galluogi Cydnerthedd Unigolion a Theuluoedd.
Gwneud y mwyaf o fuddiannau ein diwylliant a'n hamgylchedd i ddatblygu dyfodd cynaliadwy.	Mae ein Blaenoriaeth olaf 'Hyrwyddo Cydnerthedd Amgylcheddol a Chymunedol' yn canolbwyntio ar ddiogelu cymunedau arfordirol, parhau i leihau gwastraff a rheoli allyriadau carbon.

Mae'r Blaenoriaethau newydd ar gyfer Ceredigion, gan gynnwys yr Amcanion Llesiant a Gwella am 2018/19, fel a ganlyn:

<u>Blaenoriaeth</u>	<u>Amcanion Llesiant a Gwella</u>
1. Hybu'r Economi	<ul style="list-style-type: none"> • Hyrwyddo a darparu cyfleoedd cyflogaeth i ddinasyddion Ceredigion • Gwella ffyniant trwy gynlluniau partneriaeth cydweithredol ac arloesol • Datblygu Seilweithiau ar gyfer yr 21ain Ganrif ar draws y sir
2. Buddsoddi yn Nyfodol y Bobl	<ul style="list-style-type: none"> • Gwella'r cyfleoedd ar gyfer dysgu a chyflogaeth i bob dinesydd • Diogelu pobl rhag tloedi trwy sicrhau'r incwm mwyaf posibl • Gweithio mewn partneriaeth i hyrwyddo a meithrin ffyrdd o fyw iach ac actif • Hybu a hwyluso diwylliant a hunaniaeth ddwyieithog unigryw a bywiog Ceredigion
3. Galluogi Cydnerthedd Unigolion a Theuluoedd	<ul style="list-style-type: none"> • Hyrwyddo llesiant unigolion a chymunedau o fewn cartrefi diogel, fforddiadwy a hygyrch • Diogelu'r rhai sy'n fwyaf agored i niwed trwy hyrwyddo gwasanaethau ymyrryd yn gynnar ac atal • Galluogi unigolion a theuluoedd i ailafael yn eu hannibyniaeth a pharhau'n annibynnol
4. Hyrwyddo Cydnerthedd Amgylcheddol a Chymunedol	<ul style="list-style-type: none"> • Cymryd rhan weithgar mewn rhaglenni i ddelio ag effeithiau newid hinsawdd • Gwella'r seilwaith i hwyluso datblygiad yn y dyfodol er mwyn ateb anghenion cymunedau • Helpu a chynorthwyo cymunedau i fod yn fwy hunangydnerth

Gwasanaethau'r Cyngor

Dyma Wasanaethau'r Cyngor yn ystod 2017/18:

Grŵp Arweiniol	Cyfreithiol a Democrataidd	Perfformiad a'r Economi	Cyllid
<ul style="list-style-type: none"> •Grŵp Arweiniol 	<ul style="list-style-type: none"> •Gwasanaethau Democrataidd •Gwasanaethau Etholiadaol •Cofrestru Sifil •Cyfreithiol 	<ul style="list-style-type: none"> •Llywodraethu Corfforaethol •Archwilio Mewnol •Cynllunio at y Dyfodol •Amgueddfeydd •Adfywio •Ymgysylltu Rhanbarthol •Twristiaeth 	<ul style="list-style-type: none"> •Cyfrifyddiaeth •Yswiriant •Taliadau •Dyledwyr •Caffael •Treth y Cyngor a Threthi Domestig Cenedlaethol •Casgliadau ac Asesiadau Ariannol
Adnoddau Dylol ac Iechyd a Diogelwch	Teuluoedd a Phlant	Gofal Cymdeithasol i Oedolion	Ffordd o Fyw
<ul style="list-style-type: none"> •Adnoddau Dynol Corfforaethol •Iechyd a Diogelwch Corfforaethol •Cyflogres 	<ul style="list-style-type: none"> •Mabwysiadu •Plant ag Anableddau •Maethu •Gadael Gofal •Plant sy'n Derbyn Gofal •Diogelu Plant a Phobl Ifanc •Gofalwyr Ifanc •Gwasanaethau Troseddau Ieuenctid 	<ul style="list-style-type: none"> •Gofalwyr •Gwasanaethau a Gomisiynwyd •Gwasanaethau Uniongyrchol (Gofal Preswyl Mewnol/Gofal Cartref/Cyfarpar) •Gwasanaethau Anableddau Dysgu •Gwasanaethau Iechyd Meddwl •Gwasanaethau Pobl Hŷn •Anableddau Corfforol •Diogelu Oedolion mewn Perygl 	<ul style="list-style-type: none"> •Rheoli Adeiladau •Rheoli Datblygu •Iechyd yr Amgylchedd •Hyrwyddo a Gwella Iechyd •Digartrefedd/Opsiynau Tai •Gwasanaethau Hamdden •Trwyddedu •Tai Strategol •Safonau Masnach
		Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu a Gwasanaethau Cwsmeriaid	
Dysgu	Cefnogi Polisi		Technegol
<ul style="list-style-type: none"> •16 + •Dysgu Oedolion •Arlwyo •Gwella Addysg •Cyn Ysgol •Ysgolion •Anghenion Arbennig 	<ul style="list-style-type: none"> •Celfyddydau a Diwylliant a Theatr Felinfach •Cyfarthrebu •Cwynion Canmoliaethau, Gwelliannau Corfforaethol •Dechrau'n Deg •Ymgysylltu Rhanbarthol •Hyrwyddo'r Gymraeg •Tim o Amgylch y Teulu 	<ul style="list-style-type: none"> •Archifau •Canolfannau Gwybodaeth i Gwsmeriaid •Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu •Llyfrgelloedd •Reprograffeg 	<ul style="list-style-type: none"> •Holl Adeiladau a Chynnal a Chadw Adeiladau •Cydweithrediad Selwaith Canolbarth Cymru/Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru •Llifogydd a'r Arfordir •Priffydd/Pontydd •Diogelwch y Ffyrdd •Rheoli Traffig •Trafnidiaeth •Gwastraff

Llywodraethu

Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol (ar dudalennau 94 i 106) yn amlinellu ymagwedd y Cyngor tuag at sicrhau ei fod yn cynnal system effeithiol o ran llywodraethu corfforaethol a rheolaeth fewnol. Cynhyrchir y datganiad yn dilyn adolygiad o drefniadau llywodraethu'r Cyngor ac mae'n cynnwys cynllun gweithredu i fynd i'r afael ag unrhyw faterion llywodraethu arwyddocaol a nodwyd.

Materion a risgiau sy'n effeithio ar y Cyngor

Mae'n bwysig cydnabod risg yn ystod y cyfnodau economaidd hynod heriol hyn. Isod nodir risgiau corfforaethol y Cyngor, sgôr y risgiau a'u statws CMG (coch, melyn, gwyrdd) ar ddechrau a diwedd y flwyddyn:

Risgiau Corfforaethol	Dechrau'r flwyddyn	Diwedd y flwyddyn
Cynlluniau Strategol a Blaenoriaethau	10/Melyn	10/Melyn
Llywodraethu	8/Melyn	8/Melyn
Trefniadau Gwella a Rheoli Perfformiad	6/Melyn	6/Melyn
Parhad Busnes ac Argyfyngau Sifil Posib	8/Melyn	8/Melyn
Cynllun Ariannol Tymor Canolig	15/Coch	15/Coch
Cefnogi Oedolion Bregus a Phobl Hŷn i fyw'n annibynnol	15/Coch	15/Coch
Cynyddu'r nifer o atgyfeiriadau yn ymwneud ag Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed a Threfniadau Diogelu Rhag Colli Rhyddid	16/Coch	16/Coch
Amddiffyn Plant	12/Melyn	12/Melyn
Rheoli Gwybodaeth – Diogelwch	6/Melyn	8/Melyn
Capasiti a Gallu	8/Melyn	8/Melyn
Cwynion	12/Melyn	12/Melyn
Rheoli Carbon	12/Melyn	12/Melyn
Erydiad Arfordirol ac Achosion o Lifogydd	25/Coch	25/Coch
Cynnal a Chadw Prifffyrdd	25/Coch	Symud i gynnwys yn Risg Cynllun Ariannol Tymor Canolig
Cefnogi Busnesau Bwyd Lleol ac Effaith ar yr Economi	12/Melyn	12/Melyn

Strategaeth Ariannol a Dyranriad Adnoddau

Bwriedir i'r Strategaeth Ariannol ddarparu fframwaith llywodraethu ariannol y gellir gweithredu tu mewn iddo drwy amlinellu'r materion a gaiff eu hystyried wrth baratoi cynlluniau ariannol ar gyfer y tymor canolig. Drwy ddod â rhagdybiaethau ariannol, safonau cyflenwi gwasanaethau, anghenion demograffig a materion cynllunio'r gweithlu ynghyd yn y ddogfen hon, disgwylir y bydd modd i'r Cyngor fynd ati'n well i ystyried y ffordd y mae'n rheoli ei adnoddau'n gyffredinol er mwyn cyflawni ei amcanion.

Amcan ariannol y Cyngor yw defnyddio ei adnoddau mewn ffordd ofalus a chyfrifol a sicrhau bod cydnerthedd ariannol y Cyngor yn cael ei gynnal a'i gryfhau. Mae'n bwysig deall y cyd-destun ariannol cyffredinol i sicrhau cyllideb gadarn a chytbwys dros y blynyddoedd nesaf oherwydd bydd y cyllid sydd ar gael ar gyfer y sector cyhoeddus yn gyfyngedig ac yn gostwng yn nhermau arian parod.

Mae nifer o flynyddoedd heriol o'n blaenau ym maes llywodraeth leol gan fod cyllid cyhoeddus yn parhau i fod yn eithriadol o dynn. Mae hyn yn cael effaith uniongyrchol ar gyllidebau'r Cyngor. Felly, mae hwn yn gyfnod anodd o ran y gyllideb ac o ran darparu gwasanaethau. Fodd bynnag, o fynd i'r afael â'r agenda,

ystyried sut y gellir darparu gwasanaethau mewn ffordd wahanol a gwell, a sicrhau mwy o werth am arian i'r trethdalwyr, dylai cyfleoedd godi o'r her hon hefyd.

Caiff rhagolwg ariannol tymor canolig y Cyngor ei lunio yng nghyd-destun yr economi genedlaethol, cynlluniau gwariant cyhoeddus a deddfwriaeth a rheoliadau cenedlaethol. Fe'i paratwir yng nghyd-destun economi genedlaethol anodd ac ar adeg pan fo mesurau cyni sylweddol ar waith. Mae tua 73% o gyllideb referniw net y Cyngor yn dod i law gan Lywodraeth Cymru, ac felly mae'n dibynnu ar yr economi gyfan ac ar allu Llywodraeth y DU i godi trethi i ariannu gwasanaethau cyhoeddus. Mae'r dirywiad economaidd yn rhoi mwy o bwysau ar gyllid y Cyngor ei hun a hefyd ar y gymuned ehangach. Mae amcanestyniadau'r boblogaeth yn dangos y bydd pobl yn byw yn hirach yn genedlaethol ac yng Ngheredigion, ac mae hyn yn golygu y bydd mwy o bobl i'w gwasanaethu. Bydd hyn yn effeithio ar bob gwasanaeth ac yn arbennig ar y categori 65 oed a throsodd.

Felly, yn unol â'i strategaeth ariannol, bydd y Cyngor yn parhau i reoli'r bwlch disgwylidig rhwng yr adnoddau tebygol a gofynion y gyllideb er mwyn cael cyllideb gytbwys a chyflawni amcanion y Cyngor ar yr un pryd. Gellir cyflawni hyn drwy ganolbwyntio'n bennaf ar nodi arbedion cyn pennu'r gyllideb i sicrhau bod modd eu gwireddu mewn pryd ar gyfer dechrau'r flwyddyn ariannol berthnasol. Rydym wedi paratoi cynllun arbedion sy'n nodi arbedion ar gyfer y tymor canolig. Bydd y Cyngor yn bodloni'r gostyngiad cyffredinol yn ei gyllideb oherwydd y gostyngiad yn y cyllid a ddarperir iddo drwy roi'r rhaglen drawsnewid ar waith, adolygu gwasanaethau a lleihau gwariant trydydd parti.

Perfformiad Ariannol - Refeniw

Mae'r rhan hon o'r adroddiad yn darparu crynodeb o berfformiad ariannol y Cyngor ar gyfer 2017/18:

	2017/18 Cyllideb	2017/18 Gwirioneddol	tan/(gôr) wariant
	£'000	£'000	£'000
Gwasanaethau			
Grŵp Arweiniol	3,606	3,606	-
Cyfreithiol a Democrataidd	2,562	2,469	93
Perfformiad a'r Economi	1,999	1,908	91
Cyllid	18,373	17,705	668
Gwasanaethau TGCh a Chwsmeriaid	3,685	3,622	63
Adnoddau Dynol ac Iechyd a Diogelwch Corfforaethol	1,831	1,770	61
Teulu a Phlant	6,963	7,024	(61)
Gofal Cymdeithasol i Oedolion	21,994	22,074	(80)
Ffordd o Fyw	3,339	3,339	-
Dysgu	47,657	47,655	2
Cymorth Polisi	1,233	1,177	56
Technegol	18,130	18,160	(30)
Ardollau, Balansau a Chronfeydd Wrth Gefn	3,837	3,837	-
Cyfanswm y Gyllideb Reoladwy	135,209	134,346	863
Diffyg ar y Dreth Gyngor			(350)
Gwarged			513
 Ariannwyd drwy:			
Crynswth y Cyllid Allanol	97,937	97,937	
Trethi Lleol	37,272	36,922	
Y Gronfa Gyffredinol	-	(513)	
	135,209	134,346	

- Roedd y **Grŵp Arweiniol** wedi cwrdd â'r costau yn unol â'r hyn a gyllidwyd, y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig a'r arbedion gweddnewid.
- Cafwyd tanwariant o £93 mil gan yr adran **Gyfreithiol a Democrataidd** ar ôl caniatáu ar gyfer trosglwyddiadau i gronfeydd wrth gefn – felly mae'r sefyllfa gyffredinol yn unol â rhagolygon yn fras.
- Cafwyd tanwariant o £91 mil gan yr adran **Perfformiad a'r Economi** sydd ychydig yn well na'r rhagolygon.
- Cafwyd tanwariant o £68 mil gan y Gwasanaeth **Cyllid** ar ôl caniatáu ar gyfer trosglwyddiadau i gronfeydd wrth gefn – felly mae'r sefyllfa ar y cyfan yn unol â'r rhagolygon yn fras. Ni fu unrhyw wariant Premiwm y Dreth Gyngor o'i gymharu â chyllideb o £600 mil oherwydd cafwyd diffyg yn sefyllfa'r Dreth Gyngor (incwm).
- Cafwyd tanwariant o £63 mil gan **Wasanaethau TGCh a Chwsmeriaid** sydd ychydig yn well na'r rhagolygon.

- Cafwyd tanwariant o £61 mil yn yr adran **Adnoddau Dynol ac Iechyd a Diogelwch Corfforaethol**, yn unol â'r rhagolygon.
- Cafwyd gorwariant o £61 mil gan y Gwasanaethau **Teuluoedd a Phlant**, sydd bron i £100 mil yn well na'r rhagolygon.
- Cafwyd gorwariant o £80 mil gan y Gwasanaethau **Gofal Cymdeithasol i Oedolion**, sy'n welliant sylweddol ar y rhagolwg blaenorol, a oedd yn disgwyl gorwariant o £360 mil.
- Roedd cyllideb y Gwasanaethau **Ffordd o Fyw** wedi cwrdd â'r costau yn sgil defnyddio cronfeydd wrth gefn, ac roedd hyn yn unol â rhagolygon.
- Roedd cyllideb y Gwasanaethau **Dysgu** wedi cwrdd â'r costau ar ddiwedd y flwyddyn ac roeddent yn gallu dyrannu £300 mil i Ysgolion Uwchradd ac Ysgolion 3-19, sef arbedion a gafwyd yn sgil y Strategaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol.
- Cafwyd tanwariant o £56 mil gan yr adran **Cymorth Polisi**, yn unol â'r rhagolygon.
- Cafwyd gorwariant bach o £30 mil gan yr adran Gwasanaethau **Technegol**, a hynny ar ôl trosglwyddo £284 mil o gronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi er mwyn helpu i ariannu costau ychwanegol yn sgil Cynnal a Chadw yn ystod y Gaeaf o ganlyniad i'r tywydd garw ym mis Mawrth – roedd hyn yn ychwanegol at y cyllid gwerth £99 mil gan Lywodraeth Cymru.
- Roedd **Ardollau, Balansau a Chronfeydd Wrth Gefn** yn unol â'r rhagolygon.

Llwyddodd y Cyngor i gael cyllid ychwanegol untro ym mis Mawrth ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol, Cynnal a Chadw yn ystod y Gaeaf ac Ysgolion ynghyd ag arbedion gwasanaeth/incwm untro eraill. Mae hyn wedi cyfrannu at wella'r sefyllfa ariannol, sy'n dangos gwarged cyffredinol o £513 mil (cynnydd ym Malans y Gronfa Gyffredinol a chynnydd ym Malansau'r Cronfeydd Wrth Gefn wedi'u Clustnodi).

Mae'r gwarged cyffredinol wedi ystyried y diffyg o £350 mil yng Nghyfrif y Dreth Gyngor. Mae'r diffyg o ganlyniad i nifer anarferol o uchel o eiddo sydd wedi'u trosglwyddo o'r Dreth Gyngor i'r Ardreth Annomestig Genedlaethol (NDR). Ar y cyfan, cafwyd diffyg bach o £60 mil yng Nghyfrif Premiwm y Dreth Gyngor ar ôl gwrthbwysu'r ad-daliadau (sy'n ychwanegol at y diffyg o 2016/17 o £268 mil).

Mae Balansau Cyffredinol wedi cynyddu o £5.0 miliwn i £5.5 miliwn, sy'n gynydd o 3.9% o'r gyllideb flynyddol o'i chymharu â'r ystod darged o rhwng 3% a 5%. Mae'r Cronfeydd Wrth Gefn wedi'u Clustnodi wedi'u hadolygu a'u haddasu'n unol ag ymrwymadau'r Cyngor ac maen nhw wedi cynyddu yn gyffredinol.

Mae perfformiad y gyllideb ar gyfer 2017/18 wedi bod yn rhagorol. Mae'n adlewyrchu'r ymagwedd gadarn tuag at bennu'r gyllideb, a chyflawnwyd 100% o'r cynlluniau arbedion gan y Gwasanaethau yn ystod y flwyddyn. Mae hyn yn rhoi sylfaen gref ar gyfer perfformiad cadarnhaol wrth symud ymlaen yn 2018/19, ac mae hefyd yn cefnogi cyflawniad y Strategaeth Ariannol Tymor Canolog.

Perfformiad Ariannol - Cyfalaf

	2017/18	2016/17
	£'000	£'000
Cyllideb Gymeradwy	14,502	26,764
Cyllideb Wariadwy	13,728	21,953
Gwariant Gwirioneddol	10,142	17,497
	<u>3,586</u>	<u>4,456</u>

Cyllideb Gymeradwy – yw cyfanswm cyllideb y Rhaglen Gyfalaf a gymeradwywyd gan y Cabinet/y Cyngor sy'n cynnwys llinell ar gyfer grantiau cyffredinol nad yw'n Gyllideb Wariadwy. Dyma fecanwaith ar gyfer ychwanegu cynlluniau grant cymeradwy ychwanegol yn ystod y flwyddyn.

Cyllideb Wariadwy – yw cyfanswm y cynlluniau cymeradwy o fewn y Rhaglen Gyfalaf nad yw'n cynnwys y llinell ar gyfer grantiau cyffredinol.

Dyma'r prif amrywiadau rhwng y gyllideb wariadwy a'r gwariant gwirioneddol:

	2017/18
	Tan/(gor)
	wariant
	£'000
1. Cerbydau Newydd	582
2. Cynllun Benthyciad Adfywio Canol Tref Aberystwyth	500
3. Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl	377
4. Rhaglen Goleuo Strydoedd	349
5. Cynllun Benthyciadau Troi Tai'n Gartrefi a HILS	310
6. Rhaglen Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain (Cam 1)	302
7. Cylch Caron	207
8. Rhesymoli Adeiladau / Effeithlonrwydd Ynni	191
9. Amrywiadau eraill o dan £150k	768
	<u>3,586</u>

Dyma'r rhesymau dros yr amrywiadau:

1. Roedd y tanwariant yn bennaf oherwydd oedi wrth brynu Cerbydau Gwastraff, a fydd bellach yn digwydd yn 2018/19.
2. Nid ydym yn parhau â chynllun benthyciad bellach gyda'r cyllid hwn. Fodd bynnag mae'r cyllid yn parhau i fod ar gael hyd at 30/09/2018.
3. Mae'r tanwariant oherwydd nifer o ffactorau gan gynnwys 1 cynllun mawr nad yw ar hyn o bryd yn mynd rhagddo, buddion ariannol cadarnhaol gan fframwaith caffael newydd a lefel is o daliadau grant.
4. Mae'r tanwariant wedi deillio o oedi wrth gyflenwi a dosbarthu Goleuadau Stryd newydd sef goleuadau Deuodau Allyrru Golau a fydd bellach yn digwydd yn 2018/19.
5. Mae trosi datganiadau o ddiddordeb yn daliadau gwirioneddol wedi bod yn arafach na'r disgwyl.
6. Mae Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif (Cam 1) wedi'i drefnu dros nifer o flynyddoedd a bydd yn trosglwyddo i 2018/19 sef blwyddyn olaf y rhaglen hon.

7. Mae'r cynllun yn dal yn symud ymlaen tuag at Gymeradwyaeth fel Achos Busnes Llawn
8. Mae mwyafrif y tanwariant yn ymwneud â System Gwresogi Newydd yn ysgol Rhydypennau a fydd yn awr yn digwydd yn 2018/19.

Prif feysydd gwariant cyfalaf oedd:

- Rhaglen Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain
- Grant Cyfleusterau i'r Anabl
- Gwelliannau i'r Priffyrdd
- Canolfan y Bont, Ysgol Bro Pedr, Llanbedr Pont Steffan
- Gweithfeydd Trin Carthion
- Gwariant dan Gyfarwyddyd Cyfalafu
- Cronfa Drafnidiaeth Leol – yn cynnwys Teithio Llesol Aberystwyth - IBERS a Boulevard St Brieuc a Teithio Llesol Aberteifi
- Llwybrau Diogel mewn Ysgolion:- yn cynnwys Ysgol Bro Pedr, Penrhyncoch & Rhiwcoch
- Amgueddfa Ceredigion Dynesfeydd Newydd
- Cerbydau Newydd
- Llanbadarn HCT

	2017/18	2016/17
	£'000	£'000
Cyllid Gwariant Cyfalaf:		
Cyllid Cyfalaf Cyffredinol	3,630	4,694
Cronfeydd Wrth Gefn Datblygu Addysg yng Ngheredigion	634	1,112
Benthyca Darbodus (wedi'i ariannu gyda thua £600,000 o arbedion ailstrwythuro)	300	2,541
Ysgolion (Menter Benthyca Llywodraeth Leol)	-	805
Benthyca Dros Dro (Derbyniadau Cyfalaf y Dyfodol) Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain	-	590
Derbyniadau Cyfalaf	636	2,357
Refeniw/Cyfraniadau Wrth Gefn - gan gynnwys Cyfalaf Corfforaethol Wrth Gefn	646	67
Arian i'w ad-dalu i LIC (Troi Tai'n Gartrefi a HILS)	107	106
Adran 106	-	113
Grantiau	4,189	5,112
	10,142	17,497

Ymhlith y prif gynlluniau buddsoddi a'r asedau sefydlog newydd yn 2018/19 mae:

- Rhaglen Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain cam 1
- Rhaglen Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain cam 2
- Cerbydau Newydd yn cynnwys Lorïau Sbwriel a Lorïau Graeanu
- Grant Cyfleusterau i'r Anabl
- Cronfa Drafnidiaeth Leol - Cynllun Teithio Llesol a chyfnewidfa Bow Street i Blas Gogerddan
- Gweithfeydd Trin Carthion
- Rhaglen Goleuadau Stryd
- Cynlluniau gwelliannau i'r Priffyrdd (gan gynnwys buddsoddiad newydd o £1.2 miliwn)

- Gosod Systemau Gwresogi Tanlawr newydd mewn Ysgolion
- Cynllun Benthyciadau Adfywio Canol y Dref
- Cam Dylunio Diogelu Arfordir Aberaeron
- Gwariant dan Gyfarwyddyd Cyfalafu
- Cynllun Benthyciadau Troi Tai'n Gartrefi a HILS

Cyfleusterau Benthycia

Bydd y Cyngor yn derbyn mwyafrif ei fenthyciadau tymor hir o'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus. Mae'r Bwrdd Benthyciadau Corff Cyhoeddus yn gorff statudol sy'n gweithredu o fewn Swyddfa Rheoli Dyledion y Deyrnas Unedig, sef un o asiantaethau gweithredol Trysorlys Ei Mawrhydi. Ei swyddogaeth yw benthycia arian o'r Gronfa Benthyciadau Cenedlaethol i awdurdodau lleol a chyrff rhagnodedig eraill, a chasglu'r ad-daliadau. Yn ychwanegol at hyn, gall y Cyngor dderbyn benthyciadau o'r farchnad, naill ai'n uniongyrchol oddi wrth fanciau a chymdeithasau adeiladu neu drwy frocer. Ar gyfer anghenion benthycia tymor byr, gall y Cyngor gael fenthycia arian dros dro drwy'r banc neu'r farchnad ariannol. Rhoddir gwybodaeth bellach yn Nodyn 1.23.

Mae'r Cyngor yn tanfenthycia oherwydd ei fod yn defnyddio benthyciadau mewnol yn lle benthyciadau allanol. Yn ymarferol, mae'r angen llawn am fenthyciadau yn ffigur uwch nag union ddyled benthyciadau allanol y Cyngor. Ni wnaiff y Cyngor fenthycia mwy na'r hyn y bydd arno ei angen, nac ychwaith fenthycia ymlaen llaw, er mwyn gwneud elw o fuddsoddi'r symiau ychwanegol a fenthycir yn unig. Byddai angen i unrhyw benderfyniad i fenthycia ymlaen llaw cyn i'r angen godi fod yn unol â'r Amcangyfrifon o'r Anghenion Cyllid Cyfalaf cymeradwy (un o'r Dangosyddion Darbodus) ac fe gaiff ei ystyried yn ofalus er mwyn sicrhau gwerth am arian, y gall y Cyngor sicrhau diogelwch y cyllid hwnnw ac y gall fforddio'r 'costau cario' tymor byr.

Prin yw'r cyfleoedd i aildrefnu dyledion gyda'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWL) ei hun yn yr hinsawdd sydd ohoni. Mae hefyd yn annhebygol y bydd y Cyngor yn gallu ad-dalu unrhyw ddyledion pellach cyn pryd, oni fyddai hynny'n rhan o drefniadau i aildrefnu dyledion. Fodd bynnag, petai cyfleoedd yn codi i ailstrwythuro byddai'r rheiny'n cael eu hystyried yn ofalus.

Buddion Ymddeoliad

Mae'r Datganiadau yn adlewyrchu rhwymedigaeth net y Gronfa Bensiynau'n llawn. Mae'r Fantolen yn cynnwys atebolrwydd net o £86,675 mil yn 2017/18 (£99,205 mil yn 2016/17). Rhoddir gwybodaeth bellach yn Nodyn 1.37. Bu i actwari'r Gronfa Bensiwn gyfrif y gost dybiedig o ddarparu buddion ymddeoliad drwy gymharu gwerth marchnad gyfredol cyfran y Cyngor o asedau'r gronfa bensiwn â gwerth cyfredol y rhwymedigaeth. Bydd y ffigur hwn yn amrywio bob blwyddyn gan ddibynnu ar ragdybiaethau'r actiwari ynghylch sut y mae'r cronfeydd a fuddsoddwyd wedi perfformio a'r cyfraddau disgownt a ddefnyddir o dan y safon gyfrifyddu. Bydd Awdurdod Gweinyddu'r Gronfa Bensiwn yn parhau i reoli'r rhwymedigaeth yma ar ein rhan.

DATGANIADAU CYFRIFYDDU

Paratowyd y Datganiad Cyfrifon i ddarparu gywbodaeth ar sefyllfa ariannol y Cyngor i etholwyr, trethdalwyr lleol, aelodau'r cyngor ac unrhyw bartïon eraill. Mae'r ddogfen yn rhoi crynodeb o sefyllfa ariannol gyffredinol ar 31 Mawrth 2018 ac yn cynnwys nifer o ddatganiadau cyfrifyddu, sy'n dangos ystod a graddfa gwasanaethau a gweithgareddau'r Cyngor, a hynny mewn termau ariannol. Mae gwahanol adrannau'r Cyngor wedi cydweithredu drwy gadw cofnodion ariannol digonol, rheoli eu cyllidebau a darparu dogfennau priodol. Paratowyd y ddogfen hon i ateb gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 (ac fel y nodwyd ymhellach yn Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014) ac mae'n adlewyrchu'n llawn gofynion Cod Ymarfer Cyfrifyddu ar gyfer Awdurdodau yn y Deyrnas Unedig 2017/18 ar gyfer datganiadau cyfrifyddu.

Newidiadau 2017/18

Mae diwygiadau i'r Cod wedi arwain at y newidiadau canlynol yn cael eu gwneud i'r Cyfrifon:

- Agwedd newydd yn seiliedig ar egwyddorion o ran adrodd y naratif. Dylai'r rhan hon o'r Datganiad Cyfrifon ganolbwyntio ar yr elfennau hynny sy'n berthnasol i ddealltwriaeth o'r sefyllfa ariannol a pherfformiad y Cyngor. Mae gofynion adrodd y naratif yn annog awdurdodau lleol i ddweud eu stori ac i beidio â bod yn rhy ragnodol o ran eu natur.

Mae adborth o archwiliad 2016/17 wedi arwain at y newidiadau canlynol yn cael eu gwneud i'r Cyfrifon:

- Mae Dadansoddiad y Gwariant a'r Cyllido wedi symud i nodyn 1.1 yn sgil cyngor gan Swyddfa Archwilio Cymru a Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth na ddylai Dadansoddiad y Gwariant a'r Cyllido gael yr un amlygrwydd â'r Datganiadau Ariannol Craidd.

DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys nifer o Ddatganiadau Cyfrifyddu ac mae'r nodiadau a ganlyn yn esbonio'u pwrpas.

Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant

Mae'r datganiad yn dangos cost cyfrifyddu yn ystod y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol, yn hytrach na'r swm sydd i'w ariannu o drethi. Mae cynghorau yn codi treth y cyngor er mwyn talu am wariant yn unol â rheoliadau; gall hyn fod yn wahanol i gost cyfrifyddu. Dangosir y sefyllfa drethi yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn.

Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn

Mae'r datganiad hwn yn dangos symudiadau yn ystod y flwyddyn parthed y gwahanol gronfeydd wrth gefn sydd gan y Cyngor, ac a ddadansoddir fel 'cronfeydd defnyddiadwy' (h.y. y rhai hynny y gellir eu defnyddio i gyllido gwariant neu ostwng treth y cyngor) a 'chronfeydd wrth gefn aneddfnyddiadwy'. Mae'r Gorged neu'r Diffyg ar y llinell Darparu Gwasanaethau yn dangos gwir gost economaidd darparu gwasanaethau'r Cyngor, dangosir mwy o fanylion yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r rhain yn wahanol i'r symiau

statudol y mae'n ofynnol eu nodi ym Malans y Gronfa Gyffredinol at ddibenion y dreth gyngor. Mae'r Cynnydd/Lleihad cyn Trosglwyddiadau i'r llinell Cronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd yn dangos Balans y Gronfa Gyffredinol statudol a'r Balans Cyfrif Refeniw Tai cyn unrhyw drosglwyddiadau dewisol i'r cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd neu ohonynt a wnaethpwyd gan y Cyngor.

Y Fantolen

Mae'r Fantolen yn dangos gwerth ar ddyddiad y Fantolen, yr asedau a'r ymrwymadau a gydnabyddir gan y Cyngor. Caiff asedau net y Cyngor (asedau llai ymrwymadau) eu cyfateb gan yr arian wrth gefn a gedwir gan y Cyngor. Adroddir ar gronfeydd wrth gefn mewn dau gategori. Y categori cyntaf o gronfeydd wrth gefn yw cronfeydd defnyddiadwy h.y. y cronfeydd hynny y gall y Cyngor eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn amodol ar yr angen i gynnal lefel ddarbodus o arian wrth gefn ac unrhyw gyfyngiadau statudol ar eu defnydd (er enghraifft y Gronfa Wrth Gefn Derbynebaw Cyfalaf Defnyddiadwy a ellir ond eu defnyddio i gyllido gwariant cyfalaf neu i ad-dalu dyled). Yr ail categori o gronfeydd wrth gefn yw cronfeydd wrth gefn anefnyddiadwy, h.y. y rhai nad yw'r Cyngor yn medru eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae'r categori hwn o gronfeydd wrth gefn yn cynnwys cronfeydd sydd yn dal enillion a cholledion na wireddwyd (er enghraifft y Gronfa Wrth Gefn Ailbrisi), lle byddai symiau ond ar gael er mwyn darparu gwasanaethau os gwerthir yr asedau; a bod cronfeydd wrth gefn sydd â gwahaniaeth amseru fel y dangosir yn y llinell Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn 'Addasiadau rhwng sail cyfrifyddu a sail cyllido o dan reoliadau'.

Datganiad Llif Arian

Mae'r Datganiad Llif Ariannol yn dangos y newidiadau mewn arian parod ac eitemau cyfwerth ag arian parod yn ystod y cyfnod adrodd. Mae'r datganiad yn dangos sut mae'r Cyngor yn cynhyrchu ac yn defnyddio arian ac eitemau cyfwerth ag arian parod drwy ddsbarthu llif arian fel gweithgareddau gweithredu, buddsoddi a chyllido gweithgareddau. Mae maint y llif arian net sydd yn deillio o weithgareddau gweithredol yn ddangosydd allweddol o faint o weithgareddau'r Cyngor sydd yn cael eu cyllido drwy drethi ac incwm grant neu gan y rhai sydd yn derbyn gwasanaethau a ddarparir gan y Cyngor. Mae gweithgareddau buddsoddi yn cynrychioli'r graddau y mae llif arian allan wedi eu gwneud o adnoddau a fwriedir i gyfrannu i gyflwyno gwasanaethau gan y Cyngor yn y dyfodol. Mae llif ariannol sydd yn deillio o weithgareddau ariannol yn ddefnyddiol wrth ddarogan hawliadau ar lif ariannol yn y dyfodol drwy ddarparwyr cyfalaf (h.y. benthyciadau) i'r Cyngor.

RHAGOR O WYBODAETH

Mae gan bawb sydd â diddordeb hawl statudol i weld y Cyfrifon, yn ystod arolygiad cyhoeddus, cyn cwblhau'r archwiliad blynyddol. Mae'r Cyngor a'i Swyddogion wedi ymrwymo i roi gwybodaeth lawn ar faterion ariannol y Cyngor. Os oes arnoch angen rhagor o wybodaeth neu esboniad ynglŷn â'r Cyfrifon, cysylltwch â:

Cyllid a Chaffael
Cyngor Sir Ceredigion
Canolfan Rheidol
Rhodfa Padarn
Llanbadarn Fawr
Aberystwyth
SY23 3UE
E-bost: df.technicians@ceredigion.gov.uk

DATGANIAD O'R CYFRIFOLDEBAU O RAN Y DATGANIAD CYFRIFON

CYFRIFOLDEBAU'R CYNGOR

Mae'n ofynnol bod y Cyngor:

- yn gwneud trefniadau i weinyddu ei faterion ariannol yn briodol ac yn sicrhau bod un o'i swyddogion yn gyfrifol am weinyddu'r materion hynny. Yn y Cyngor hwn, y swyddog hwnnw yw'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael.
- yn rheoli ei faterion er mwyn sicrhau defnydd darbodus, effeithlon ac effeithiol o'i adnoddau a diogelu ei asedau.
- cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon.

Cadeirydd y Cyngor

20 Medi 2018

CYFRIFOLDEBAU'R PENNAETH CYLLID

Mae'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael yn gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon y Cyngor yn unol â'r arferion priodol fel y'u nodir yn CIPFA/LASAAC *Cod Arferion ar Gyfrifyddu mewn Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig* ('y Cod').

Wrth baratoi'r Datganiad Cyfrifon hwn, mae'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael:

- wedi dewis polisiau cyfrifyddu addas a'u defnyddio mewn modd cyson;
- wedi gwneud penderfyniadau ac amcangyfrifon a oedd yn rhesymol ac yn ddarbodus;
- wedi cydymffurfio â'r Cod Ymarfer.

Mae'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael hefyd:

- wedi cadw cofnodion cyfrifyddu priodol a chyfredol;
- wedi cymryd camau rhesymol i atal a chanfod twyll ac unrhyw afreoleidd-dra arall.

Rwyf yn ardystio bod Datganiad y Cyfrifon yn cyflwyno darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol y Cyngor ar y dyddiad cyfrifyddu a'i incwm a'i wariant dros y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2018.

Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael

20 Medi 2018

ADRODDIAD ARCHWILYDD CYFFREDINOL CYMRU I AELODAU CYNGOR SIR CEREDIGION

Adroddiad ar yr archwiliad o'r datganiadau ariannol

Barn

Rwyf wedi archwilio datganiadau ariannol Cyngor Sir Ceredigion ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2018 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau ariannol Cyngor Sir Ceredigion yn cynnwys y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn, y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen a'r Datganiad Llif Arian Parod a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys crynodeb o bolisiau cyfrifyddu pwysig.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2017-18 sy'n seiliedig ar y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Sir Ceredigion ar 31 Mawrth 2018 a'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â'r gofynion deddfwriaethol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2017-18.

Sail y farn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Archwilio Rhyngwladol yn y DU (ISAs (DU)). Caiff fy nghyfrifoldebau o dan y safonau hyn eu disgrifio ymhellach yn adran cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol yn fy adroddiad. Rwy'n annibynnol ar y cyngor yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, yn cynnwys Safon Foesebol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio rwyf wedi'i chael yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail i'm barn.

Casgliadau yn ymwneud â busnes gweithredol

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol y mae Safonau Archwilio Rhyngwladol y DU yn ei gwneud yn ofynnol i mi gyflwyno adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol:

- nid yw'r defnydd o sail gyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol; neu
- nid yw'r swyddog ariannol cyfrifol wedi datgelu yn y datganiadau ariannol unrhyw ansicrwydd perthnasol a nodwyd a all fwrw amheuaeth sylweddol ar allu'r cyngor i barhau i fabwysiadu sail gyfrifyddu busnes gweithredol am gyfnod o ddeuddeg mis o leiaf o'r dyddiad pan awdurdodir cyhoeddi'r datganiadau ariannol.

Gwybodaeth arall

Mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am y wybodaeth arall yn yr adroddiad blynyddol a chyfrifon. Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys y wybodaeth yn yr adroddiad blynyddol, heblaw am y datganiadau ariannol a'm hadroddiad archwilio arnynt. Nid yw fy marn am y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall

ac, ar wahân i'r graddau a nodir yn benodol yn ddiweddarach yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o gasgliad sicrwydd ar hynny.

Mewn cysylltiad â'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol, fy nghyfrifoldeb yw darllen y wybodaeth arall er mwyn nodi anghysondebau perthnasol â'r datganiadau ariannol archwiliedig a nodi unrhyw wybodaeth sy'n ymddangos fel petai'n berthnasol anghywir ar sail y wybodaeth a ddaeth i law wrth i mi gyflawni'r archwiliad neu sy'n berthnasol anghyson â'r wybodaeth honno. Os dof yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau perthnasol amlwg, ystyriaif y goblygiadau i'm hadroddiad.

Adrodd ar ofynion eraill

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth a geir yn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Adroddiad Naratif wedi ei baratoi yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2017-18;
- mae'r wybodaeth a roddwyd yn y Datganiad Llywodraethu ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Datganiad Llywodraethu wedi ei baratoi yn unol â'r canllawiau.

Materion y cyflwynaf adroddiad arnynt drwy eithriad

Yn sgil gwybodaeth a dealltwriaeth o'r cyngor a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi camddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiad Naratif na'r Datganiad Llywodraethu.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol, y cyflwynaf adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol, yn fy marn i:

- ni chadwyd cofnodion cyfrifyddu digonol;
- nid yw'r datganiadau ariannol yn gyson â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nid wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Ardystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Cyngor Sir Ceredigion yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol am y datganiadau ariannol

Fel yr esbonir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad Cyfrifon (a nodir ar dudalen 16 o'r datganiadau ariannol), mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am baratoi'r datganiad cyfrifon, sy'n rhoi darlun gwir a theg, ac am y fath reolaeth fewnol ag sy'n angenrheidiol ym marn y swyddog ariannol cyfrifol i allu paratoi datganiadau cyfrifon heb unrhyw gamddatganiadau perthnasol, boed hynny drwy dwyll neu wall.

Wrth baratoi'r datganiad cyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am asesu gallu'r cyngor i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu fel y bo'n

gymwys, faterion sy'n ymwneud â'r busnes gweithredol a defnyddio sail cyfrifyddu busnes gweithredol oni thbyir nad yw'n briodol.

Cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch p'un a yw'r datganiadau ariannol gyda'i gilydd yn rhydd o gamddatganiad perthnasol, boed hynny drwy dwyll neu wall, a chyhoeddi adroddiad archwilio sy'n cynnwys fy marn. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhelir yn unol â Safonau Archwilio Rhyngwladol y DU bob amser yn canfod camddatganiad perthnasol pan fo'n bodoli. Gall camddatganiadau ddeillio o dwyll neu wall ac fe'u hystyrir yn berthnasol os, yn unigol neu gyda'i gilydd, y gellid disgwyl iddynt yn rhesymol ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr a wneir ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Ceir disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol yn www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o'm hadroddiad archwilio.

Anthony J Barrett
Dros ac ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru
25 Medi 2018

24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

Cyhoeddi datganiadau ariannol yn electronig

Cyfrifoldeb Cyngor Sir Ceredigion yw cynnal gwefan Cyngor Sir Ceredigion a sicrhau ei chywirdeb; nid yw'r gwaith a wneir gan archwilwyr yn cynnwys ystyried y materion hyn ac, yn unol â hynny, nid yw'r archwilwyr yn derbyn unrhyw gyfrifoldeb am unrhyw newidiadau y gellid bod wedi'u gwneud i'r datganiadau ariannol ers iddynt gael eu cyflwyno ar y wefan yn gyntaf.

DATGANIAD CYNHWYSFAWR O INCWM A GWARIANT (IaG)

	2017/2018			2016/2017			
	Nodyn	Gwar Gros £'000	Incwm Gros £'000	Gwar Net £'000	Gwar Gros £'000	Incwm Gros £'000	Gwar Net £'000
Grŵp Arweinyddiaeth		2,307	4	2,303	1,457	354	1,103
Cyfreithiol a Democrataidd		3,482	812	2,670	3,139	763	2,376
Perfformiad ac Economi		4,755	1,578	3,177	4,185	1,209	2,976
Cyllid		28,896	18,726	10,170	29,814	18,727	11,087
TGCh a Gwasanaethau Cwsmeriaid		4,230	101	4,129	4,370	103	4,267
Adnoddau Dynol a Iechyd a Diogelwch		2,240	235	2,005	2,009	221	1,788
Teuluoedd a Phlant		9,531	1,842	7,689	9,079	1,664	7,415
Gofal Cymdeithasol i Oedolion		41,631	18,039	23,592	42,212	16,778	25,434
Ffordd o Fyw		9,457	3,006	6,451	9,114	3,308	5,806
Dysgu		70,314	14,954	55,360	71,703	14,228	57,475
Cefnogi Polisi		3,260	1,754	1,506	3,285	1,631	1,654
Technegol		33,501	8,518	24,983	34,489	8,950	25,539
COST GWASANAETHAU		213,604	69,569	144,035	214,856	67,936	146,920
Gwariant gweithredol arall	1.9	13,083	0	13,083	10,756	858	9,898
Incwm a gwariant cyllido a buddsoddi	1.10	9,483	1,250	8,233	9,289	1,248	8,041
Incwm trethi a grantiau amhenodol	1.11	0	148,147	(148,147)	0	145,253	(145,253)
(GORGED) NEU DDIFFYG		236,170	218,966	17,204	234,901	215,295	19,606
DARPARU GWASANAETHAU							
(Gorged) neu ddiffyg ar ailbrizio Asedau Sefydlog	1.26			(1,650)			(1,969)
Ail-fesur yr atebolrwydd (ased) o ran y buddiannau net a ddiffiniwyd	1.37			(23,412)			23,629
INCWM A GWARIANT				(25,062)			21,660
CYNHWYSFAWR ARALL							
CYFANSWM INCWM A				(7,858)			41,266
GWARIANT CYNHWYSFAWR							

DATGANIAD SYMUDIAD MEWN CRONFEYDD WRTH GEFN

Nodyn	Balans Cronfa Gyffredinol	Cronfeydd a Glustnodwyd	CYFANSWM	Cronfeydd Derbynebion Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwyso	Cyfanswm Cronfeydd Defnyddiadwy	Cronfeydd Anefyddiadwy	Cyfanswm Cronfeydd y Cyngor
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
2017/18								
Balans ar 31/03/17	(5,026)	(15,131)	(20,157)	(5,780)	(972)	(26,909)	(121,599)	(148,508)
(Gorged) neu ddiffyg ar ddarparu gwasanaethau Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	17,204	0	17,204	0	0	17,204	0	17,204
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	17,204	0	17,204	0	0	17,204	(25,062)	(7,858)
Addasiadau rhwng sail cyfrifyddu a sail cyllido o dan y rheoliadau (Cynnydd)/Gostyngiad cyn Trosglwyddiadau i Gronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd	1.7 (18,533)	0	(18,533)	(604)	(905)	(20,042)	20,042	0
(Cynnydd)/Gostyngiad cyn Trosglwyddiadau i Gronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd	(1,329)	0	(1,329)	(604)	(905)	(2,838)	(5,020)	(7,858)
Trosglwyddiadau i(o) Gronfeydd wrth Gefn (Cynnydd)/Gostyngiad	1.8 816	(816)	0	0	0	0	0	0
Balans ar 31/03/18	(5,539)	(15,947)	(21,486)	(6,384)	(1,877)	(29,747)	(126,619)	(156,366)
2016/17								
Balans ar 31/03/16	(4,806)	(17,644)	(22,450)	(4,450)	(871)	(27,771)	(162,003)	(189,774)
(Gorged) neu ddiffyg ar ddarparu gwasanaethau Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	19,606	0	19,606	0	0	19,606	0	19,606
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	19,606	0	19,606	0	0	19,606	21,660	41,266
Addasiadau rhwng sail cyfrifyddu a sail cyllido o dan y rheoliadau (Cynnydd)/Gostyngiad cyn Trosglwyddiadau i Gronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd	1.7 (17,313)	0	(17,313)	(1,330)	(101)	(18,744)	18,744	0
(Cynnydd)/Gostyngiad cyn Trosglwyddiadau i Gronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd	2,293	0	2,293	(1,330)	(101)	862	40,404	41,266
Trosglwyddiadau i(o) Gronfeydd wrth Gefn (Cynnydd)/Gostyngiad	1.8 (2,513)	2,513	0	0	0	0	0	0
Balans ar 31/03/17	(5,026)	(15,131)	(20,157)	(5,780)	(972)	(26,909)	(121,599)	(148,508)

MANTOLEN			31/03/18	31/03/17
	Nodyn	£'000	£'000	£'000
<u>ASEDAU</u>				
Eiddo, Offer a Chyfarpar	1.13	331,925		338,641
Eiddo ar gyfer Buddsoddi	1.14	17,415		17,599
Asedau Treftadaeth	1.15	3,376		2,897
Buddsoddiadau Tymor Hir		2,131		1,987
ASEDAU TYMOR HIR			354,847	361,124
Buddsoddiadau Tymor Byr	1.17	9,022		5,035
Asedau ar gyfer eu Gwerthu		1,160		2,198
Stocrestrau		430		595
Dyledwyr Tymor Byr	1.20	16,256		17,529
Arian Parod a Chyfatebol	1.21	5,924		3,321
ASEDAU PRESENNOL			32,792	28,678
CYFANSWM ASEDAU			387,639	389,802
<u>RHWYMEDIGAETHAU</u>				
Benthyg Tymor Byr	1.23	(3,189)		(6,988)
Credydwyr Tymor Byr	1.22	(19,969)		(20,376)
Darpariaethau Tymor Byr		0		(78)
RHWYMEDIGAETHAU PRESENNOL			(23,158)	(27,442)
Credydwyr Tymor Hir		(171)		(171)
Darpariaethau Tymor Hir		0		(101)
Benthyg Tymor Hir	1.23	(115,549)		(108,023)
Rhwymedigaethau Tymor Hir Eraill	1.24	(92,395)		(105,550)
Derbynebion Grantiau Cyfalaf				
Ymlaen Llaw		0		(7)
RHWYMEDIGAETHAU TYMOR HIR			(208,115)	(213,852)
CYFANSWM RHWYMEDIGAETHAU			(231,273)	(241,294)
ASEDAU NET			156,366	148,508
Cronfeydd wrth Gefn Defnyddiadwy	1.25	29,747		26,909
Cronfeydd wrth Gefn Anefnyddiadwy	1.26	126,619		121,599
CYFANSWM CRONFEYDD WRTH GEFN			156,366	148,508

DATGANIAD LLIF ARIAN

	Nodyn	2017/18 £'000	2016/17 £'000
GWEITHGAREDDAU GWEITHREDU			
Gorged/(Diffyg) net Darparu Gwasanaethau		(17,204)	(19,606)
Trafodion anariannol			
Dibrisiant a Lleihad		14,010	19,710
Grantiau Cyfalaf		(5,502)	(5,999)
Addasiadau Cronfa Bensiwn		10,882	5,762
		2,186	(133)
Addasiadau i eitemau a nodir ar wahân o ran Llif Arian			
(Enill)/Colled o werthu Asedau Sefydlog		1,725	(676)
Eitemau cronnus			
(Cynnydd)/gostyngiad mewn Stoc		165	44
(Cynnydd)/gostyngiad mewn Dyledwyr		1,475	(104)
Cynnydd/(gostyngiad) mewn Credydwyr		343	(1,081)
Mewnlif/(All-lif) Arian Net o Weithgareddau Gweithredu	1.27	5,894	(1,950)
GWEITHGAREDDAU BUDDSODDI			
All-lif Arian			
Prynu asedau sefydlog	(9,201)		(14,624)
Prynu buddsoddiadau byrdymor	(5,009)		(4,000)
Taliadau arian cyfalaf arall	(498)		(531)
		(14,708)	(19,155)
Mewnlif Arian			
Gwerthu asedau sefydlog	1,667		3,473
Grantiau cyfalaf a dderbyniwyd	5,036		6,302
Enillion buddsoddiadau hirdymor	0		1,000
Enillion buddsoddiadau byrdymor	1,000		1,990
Derbyniadau arian cyfalaf eraill	612		793
		8,315	13,558
Llif Arian Net o Weithgareddau Buddsoddi		(6,393)	(5,597)
GWEITHGAREDDAU ARIANNU			
All-lif Arian			
Ad-dalu benthyciadau byrdymor a hirdymor	(4,273)		(1,444)
Taliadau ar gyfer gostwng rhwymedigaethau dyledus yn ymwneud a phrydlesau ariannol ac ar fantolenni contractau Mentrau Cyllid Preifat	(625)		(581)
		(4,898)	(2,025)
Mewnlif Arian			
Benthyciadau newydd a godwyd		8,000	0
Llif Arian Net o Weithgareddau Ariannu		3,102	(2,025)
CYNNYDD/(GOSTYNGIAD) MEWN ARIAN AC EITEMAU SYDD YN CYFATEB I ARIAN		2,603	(9,572)
Arian ac Eitemau sydd yn Cyfateb i Arian ar ddechrau'r flwyddyn		3,321	12,893
Arian ac Eitemau sydd yn Cyfateb i Arian ar ddiwedd y flwyddyn	1.21	5,924	3,321

NODIADAU I'R DATGANIAD CYFRIFON**1.1 DADANSODDIAD GWARIANT A CHYLLIDO**

Mae'r Dadansoddiad o Wariant ac Ariannu'n dangos sut mae'r gwariant blynyddol yn cael ei ddefnyddio a'i ariannu gan Gyngorau gydag adnoddau (grantiau'r llywodraeth, treth y cyngor a threthi busnes), o'i gymharu â'r adnoddau hynny a ddefnyddir neu a enillir gan Gyngorau yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol. Mae hefyd yn dangos sut mae'r gwariant hwn yn cael ei ddyrannu i wahanol Wasanaethau'r Cyngor, er mwyn iddyn nhw allu gwneud penderfyniadau. Mae'r incwm a'r gwariant sy'n gysylltiedig ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol yn cael eu cyflwyno'n llawnach yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

2017/2018	Ailidro £'000	Trosglwyddiadau (i)/o'r Cronfeydd a Glustnodwyd (Nodyn 1.8) £'000	Gwariant Net a godir ar y Gronfa Gyffredinol £'000	Addasiadau rhwng Sail Cyfrifyddu a Sail Cyllido (Nodyn 1.7) £'000	Gwariant Net yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant £'000
Grŵp Arweinyddiaeth	3,606	(1,749)	1,857	446	2,303
Cyfreithiol a Democraataidd	2,469	(50)	2,419	251	2,670
Perfformiad ac Economi	1,908	0	1,908	1,269	3,177
Cyllid	17,705	(996)	16,709	(6,539)	10,170
TGCh a Gwasanaethau Cwsmeriaid	3,622	0	3,622	507	4,129
Adnoddau Dynol a Iechyd a Diogelwch	1,770	9	1,779	226	2,005
Teuluoedd a Phlant	7,024	15	7,039	650	7,689
Gofal Cymdeithasol i Oedolion	22,074	26	22,100	1,492	23,592
Ffordd o Fyw	3,339	154	3,493	2,958	6,451
Dysgu	47,655	970	48,625	6,735	55,360
Cefnogi Polisi	1,177	0	1,177	329	1,506
Technegol	18,160	805	18,965	6,018	24,983
Ardollau	3,837	0	3,837	(3,837)	0
COST NET GWASANAETHAU	134,346	(816)	133,530	10,505	144,035
Incwm a Gwariant Arall	(134,859)	0	(134,859)	8,028	(126,831)
(Gorged) neu Ddiffyg	(513)	(816)	(1,329)	18,533	17,204
Balans Agoriadol Gronfa Gyffredinol	(5,026)	(15,131)	(20,157)		
(Gorged) neu Ddiffyg	(513)	(816)	(1,329)		
Balans Terfynol Gronfa Gyffredinol	(5,539)	(15,947)	(21,486)		

2016/2017	Alldro £'000	Trosglwyddiadau (i)/o'r Cronfeydd a Glustnodwyd (Nodyn 1.8) £'000	Gwariant Net a godir ar y Gronfa Gyffredinol £'000	Addasiadau rhwng Sail Cyfrifyddu a Sail Cyllido (Nodyn 1.7) £'000	Gwariant Net yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant £'000
Grŵp Arweinyddiaeth	294	601	895	208	1,103
Cyfreithiol a Democrataidd	2,284	0	2,284	92	2,376
Economi a Pherfformiad	1,815	87	1,902	1,074	2,976
Cyllid	16,812	86	16,898	(5,811)	11,087
TGCh a Gwasanaethau Cwsmeriaid	3,653	21	3,674	593	4,267
Adnoddau Dynol a Iechyd a Diogelwch	1,723	0	1,723	65	1,788
Teuluoedd a Phlant	7,146	0	7,146	269	7,415
Gofal Cymdeithasol i Oedolion	23,219	150	23,369	2,065	25,434
Ffordd o Fyw	3,294	0	3,294	2,512	5,806
Dysgu	47,402	2,085	49,487	7,988	57,475
Cefnogi Polisi	1,168	0	1,168	486	1,654
Technegol	19,468	(517)	18,951	6,588	25,539
Ardollau a Grant Cytundeb Canlyniadau	3,705	0	3,705	(3,705)	0
COST NET GWASANAETHAU	131,983	2,513	134,496	12,424	146,920
Incwm a Gwariant Arall	(132,203)	0	(132,203)	4,889	(127,314)
(Gorged) neu Ddiffyg	(220)	2,513	2,293	17,313	19,606
Balans Agoriadol Gronfa Gyffredinol	(4,806)	(17,644)	(22,450)		
(Gorged) neu Ddiffyg	(220)	2,513	2,293		
Balans Terfynol Gronfa Gyffredinol	(5,026)	(15,131)	(20,157)		

NODYN I'R DADANSODDIAD O WARIANT AC ARIANNU

	Addasiadau at Ddibenion Cyfalaf (Nodyn A) £'000	Newid Net o ran Addasu Pensiynau (Nodyn B) £'000	Gwahaniaethau Eraill (Nodyn C) £'000	Cyfanswm Addasiadau £'000
2017/18				
Grŵp Arweinyddiaeth	364	104	(22)	446
Cyfreithiol a Democrataidd	0	263	(12)	251
Perfformiad ac Economi	133	366	770	1,269
Cyllid	892	674	(8,105)	(6,539)
TGCh a Gwasanaethau Cwsmeriaid	167	324	16	507
Adnoddau Dynol a Iechyd a Diogelwch	0	210	16	226
Teuluoedd a Phlant	23	629	(2)	650
Gofal Cymdeithasol i Oedolion	280	1,221	(9)	1,492
Ffordd o Fyw	1,893	685	380	2,958
Dysgu	4,514	2,472	(251)	6,735
Cefnogi Polisi	122	215	(8)	329
Technegol	4,673	1,327	18	6,018
Ardollau	0	0	(3,837)	(3,837)
COST GWASANAETHAU	13,061	8,490	(11,046)	10,505
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	(13,904)	2,392	19,540	8,028
Y gwahaniaeth rhwng y gwarged neu'r diffyg yn y Gronfa Gyffredinol gyda'r Cronfeydd a Glustnodwyd â'r gwarged neu'r diffyg yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwyswyr ar Ddarparu Gwasanaethau	(843)	10,882	8,494	18,533

NODYN A – Addasiadau at Ddibenion Cyfalaf

Mae'r golofn hon yn addasu ar gyfer dibrisiant, amhariad, enillion a cholledion yn sgil ailwerthuso, enillion a cholledion gwaredu asedau, grantiau cyfalaf a gwariant cyfalaf a ariannir gyda refeniw.

NODYN B - Newid Net o ran Addasu Pensiynau

Mae'r golofn hon yn dangos yr addasiadau sy'n ofynnol i gydymffurfio â Buddiannau Gweithwyr IAS19, sef yn benodol, disodli cyfraniadau pensiwn gweithwyr a wneir gan y Cyngor fel y caniateir yn statudol gyda'r costau gwasanaeth blaenorol a'r costau gwasanaeth presennol, fel y'u cyfrifir gan yr actiwari, gyda'r llog net ar yr atebolrwydd buddiannau a ddiffiniwyd yn cael ei gynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

NODYN C - Gwahaniaethau Eraill

Mae'r golofn hon yn cynnwys gwahaniaethau eraill rhwng symiau sydd wedi'u debydu/credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr â'r symiau sydd wedi'u talu/derbyn sydd i'w cydnabod yn statudol. Mae'r rhain yn cynnwys addasiadau i ail-alinio gwariant ac incwm yn unol â'r cod, ac addasiadau mewn perthynas â'r cronid o Absenoldebau Cronedig.

2016/17	Addasiadau at Ddibenion Cyfalaf (Nodyn A) £'000	Newid Net o ran Addasu Pensiynau (Nodyn B) £'000	Gwahaniaethau Eraill (Nodyn C) £'000	Cyfanswm Addasiadau £'000
Grŵp Arweinyddiaeth	176	36	(4)	208
Cyfreithiol a Democrataidd	0	90	2	92
Perfformiad ac Economi	160	124	790	1,074
Cyllid	1,114	604	(7,529)	(5,811)
TGCh a Gwasanaethau Cwsmeriaid	445	112	36	593
Adnoddau Dynol a Iechyd a Diogelwch	0	68	(3)	65
Teuluoedd a Phlant	1	227	41	269
Gofal Cymdeithasol i Oedolion	1,614	460	(9)	2,065
Ffordd o Fyw	2,240	264	8	2,512
Dysgu	7,299	808	(119)	7,988
Cefnogi Polisi	397	80	9	486
Technegol	6,019	513	56	6,588
Ardollau a Grant Cytundeb Canlyniadau	0	0	(3,705)	(3,705)
COST GWASANAETHAU	19,465	3,386	(10,427)	12,424
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	(16,333)	2,376	18,846	4,889
Y gwahaniaeth rhwng y gwarged neu'r diffyg yn y Gronfa Gyffredinol gyda'r Cronfeydd a Glustnodwyd â'r gwarged neu'r diffyg yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwyswyr ar Ddarparu Gwasanaethau	3,132	5,762	8,419	17,313

1.2 POLISIÄU CYFRIFYDDU

i. Egwyddorion Cyffredinol

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn crynhoi trafodion y Cyngor ar gyfer blwyddyn ariannol 2017/18 a'i sefyllfa ar ddiwedd blwyddyn 31^{ain} o Fawrth 2018. Mae'n ofynnol i'r Cyngor baratoi Datganiad Cyfrifon blynyddol yn ôl y Cyfrifon a Rheoliadau Archwilio (Cymru) 2014, a'r Rheoliadau hynny sydd yn gofyn i'r cyfrifon gael eu paratoi yn unol ag arferion cyfrifyddu priodol. Mae'r arferion hyn yn bennaf yn cynnwys *Cod Ymarfer Cyfrifyddu Awdurdodau Lleol y Deyrnas Unedig 2017/18*, a gefnogir gan y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Mae'r cytundeb cyfrifyddu a fabwysiadwyd yn y Datganiad Cyfrifon yn bennaf gost hanesyddol, a gymhwyswyd drwy ailbriso categorïau penodol o asedau anghyfredol ac offerynnau ariannol.

ii. Croniadau o Incwm a Gwariant

Caiff gweithgaredd ei chyfrifyddu yn y flwyddyn y mae'n digwydd, nid pan fo taliadau ariannol yn cael eu gwneud neu eu derbyn. Yn arbennig:

- Cydnabyddir refeniw o werthu nwyddau pan fydd y Cyngor yn trosglwyddo'r risgiau a buddiannau sylweddol perchnogaeth i'r prynwr ac mae'n debygol fod buddiannau economaidd neu bosibilrwydd y gwasanaeth sydd yn gysylltiedig â'r trafodion yn llifo i'r Cyngor.
- Cydnabyddir refeniw o ddarparu gwasanaethau pan gall y Cyngor fesur canran cwblhau'r trafodion yn ddibynadwy a'i bod yn debygol fod buddiannau neu wasanaeth posibl sydd yn gysylltiedig a'r weithred yn llifo i'r Cyngor.
- Cofnodir cyflenwadau fel gwariant lle defnyddir hwy – lle mae bwllch rhwng y dyddiad y derbynnir cyflenwadau a'u defnyddio, cânt eu cario fel stocestr ar y Fantolen.
- Cofnodir treuliau yng nghyswllt gwasanaethau a dderbyniwyd (gan gynnwys gwasanaethau a ddarparwyd gan weithwyr) fel gwariant pan dderbynnir gwasanaethau yn hytrach na thaliadau.
- Mae llog a dderbynnir ar fuddsoddiadau ac sydd yn daladwy ar fenthyciadau yn cael ei gyfrifyddu fel incwm a gwariant ar sail graddfa llog effeithiol ar gyfer yr offeryn ariannol perthnasol yn hytrach na llifiadau arian sefydlog neu a benderfynwyd gan gontract.
- Lle cydnabuwyd refeniw a gwariant ond na dderbyniwyd ac na thalwyd arian parod, bydd dyledwr neu gredydwr am y swm perthnasol yn cael ei gofnodi yn y Fantolen. Lle nad yw dyledion yn cael eu setlo, mae balans y dyledwyr yn cael eu cynnwys a chodir tâl ar refeniw ar gyfer yr incwm na fydd efallai yn cael ei gasglu.

Yr unig eithriad i hyn yw rhai taliadau cyson lle codir nifer y taliadau bob blwyddyn yn erbyn y cyfrifon refeniw. Mae'r polisi hwn yn cael ei gymhwyso yn gyson bob blwyddyn ac nid yw'n cael effaith sylweddol ar Gyfrifon y flwyddyn.

iii. Arian ac eitemau Cyfwerth ag Arian

Cynrychiolir arian gan arian mewn llaw ac adneuon gan sefydliadau ariannol sydd yn ad-daladwy heb gosb ar rybudd o nid mwy na 24 awr. Eitemau cyfwerth ag arian yw buddsoddiadau sydd yn aeddfedu o fewn tri mis neu lai o ddyddiad eu cael ac y medrir eu newid yn hawdd i symiau y gwyddys amdanynt o arian gyda risg ansylweddol o newid mewn gwerth. Dangosir arian ac eitemau cyfwerth ag arian yn net o orddrafftiau banc.

iv. Eitemau Eithriedig

Pan fo eitemau o incwm a gwariant yn sylweddol, caiff eu natur a'u swm ei ddatgelu ar wahân, naill ai ar wyneb y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant neu yn y nodiadau i'r cyfrifon, yn ddibynnol ar ba mor arwyddocaol yw'r eitemau i ddeall perfformiad ariannol y Cyngor.

v. Addasiadau'r Cyfnod Blaenorol, Newidiadau mewn Polisiâu Cyfrifyddu ac Amcangyfrifon a Chamgymeriadau

Gall addasiadau'r cyfnod blaenorol ddeillio o ganlyniad i newid mewn polisiâu cyfrifyddu neu gywiro camgymeriad sylweddol. Cyfrifir newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifyddu yn y dyfodol, h.y. yn y blynyddoedd cyfredol ac yn y dyfodol a effeithir gan y newid ac nid yw'n golygu addasiad cyfnod blaenorol.

Caiff newidiadau i bolisïau cyfrifyddu eu gwneud ond pan fo hynny'n ofynnol gan arferion cyfrifyddu priodol neu fod y newid yn darparu gwybodaeth fwy dibynadwy neu berthnasol ynglŷn ag effaith y trafodion, digwyddiadau ac amodau eraill parthed sefyllfa ariannol y Cyngor neu berfformiad ariannol. Lle gwneir newid, caiff ei gymhwyso yn adolygol (oni nodir fel arall) drwy gymhwyso balansau agoriadol a symiau cymharol cyn y cyfnod blaenorol fel petai'r polisi newydd wedi ei gymhwyso.

Caiff camgymeriadau sylweddol a ddarganfyddir mewn ffigurau cyfnod blaenorol eu hunioni yn adolygol drwy newid balansau agoriadol a symiau cymharol am y cyfnod blaenorol.

vi. Taliadau i Refeniw am Asedau Anghyfredol

Caiff gwasanaethau, gwasanaethau cefnogi a chyfrifon masnachu eu debydu â'r symiau er mwyn cofnodi cost dal asedau yn ystod y flwyddyn:

- dibrisio a briodolir i'r asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth perthnasol
- ailbrisio a cholledion diffygion ar asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth perthnasol lle nad oes enillion cronedig yn y Gronfa Ailbrisio y gellir dileu colledion yn ei erbyn

Nid yw'n ofynnol i'r Cyngor godi treth y cyngor er mwyn talu am ddibrisio, ailbrisio a cholledion neu amorteiddiadau. Fodd bynnag, mae angen gwneud darpariaeth flynyddol o'r refeniw er mwyn cyfrannu tuag at leihau benthyciad cyfan i gyfateb i swm a amcangyfrifir ar sail ddarbodus a benderfynir gan y Cyngor yn unol â chanllawiau statudol. Caiff dibrisio, ailbrisio a cholledion neu amorteiddiadau felly eu disodli gan leiafswm y ddarpariaeth refeniw yn y Balans Cronfa Gyffredinol, drwy gymhwyso trafodion gyda'r Cyfrif Addasu Cyfalaf (a gynhwysir yn y Cronfeydd Anefnfyddiadwy) yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn ar gyfer y gwahaniaeth rhwng y ddau.

vii. Buddiannau Gweithwyr

Buddiannau sydd yn Daladwy yn ystod Cyflogaeth

Buddiannau gweithwyr tymor byr yw'r buddiannau hynny sydd i gael eu setlo o fewn 12 mis i ddiwedd y flwyddyn. Maent yn cynnwys y cyfryw fuddiannau megis cyflogau misol, cyflogau wythnosol, gwyliau gyda thâl a chyfnodau o salwch gyda thâl ar gyfer gweithwyr a gyflogir ar hyn o bryd ac a gydnabyddir fel treuliau i wasanaethau yn y flwyddyn y mae gweithwyr yn cynnal gwasanaeth i'r Cyngor. Gwneir cronriad ar gyfer cost teilyngdod gwyliau a gwyliau hyblyg nad yw gweithwyr wedi eu cymryd cyn diwedd y flwyddyn ac y gall gweithwyr eu cario ymlaen i'r flwyddyn ariannol nesaf. Gwneir y cronriad hwn ar raddfeydd cyflogau wythnosol a misol sydd yn gymwys yn y flwyddyn cyfrifyddu. Mae'r cronriad hwn yn cael ei godi yn erbyn y Gorged neu Ddiffyg ar y Darparu Gwasanaethau, ond yna caiff ei roi drwy'r Symudiad yn y Datganiad Cronfeydd wrth Gefn fel bo buddiannau gwyliau yn cael eu codi ar refeniw yn y flwyddyn ariannol pan fydd yr absenoldeb gwyliau yn enilledig.

Buddiannau Terfynu Swydd

Buddiannau terfynu swydd yw'r symiau sydd yn daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan y Cyngor i derfynu cyflogaeth gweithiwr cyn y dyddiad ymddeol arferol neu benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddiad gwirfoddol. Codir y cyfryw symiau ar sail cronriadau i'r Gorged neu Ddiffyg ar y Darparu Gwasanaethau pan fo'r Cyngor wedi ymrwymo yn eglur i derfynu cyflogaeth

swyddog, neu grŵp o swyddogion, neu wneud cynnig i annog diswyddiadau gwirfoddol.

Buddiannau Ôl Gyflogaeth

Mae gweithwyr y Cyngor yn aelodau o ddau gynllun pensiwn ar wahân:

- Y Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan Bensiynau Athrawon Capita ar ran Adran Addysg ar gyfer Llywodraeth San Steffan.
- Y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir gan Gyngor Sir Caerfyrddin (ac y cyfeirir ato fel Cronfa Bensiwn Dyfed).

Mae'r ddau gynllun yn darparu buddiannau pendant i aelodau (swm crynswth ar ymddeol a phensiwn), ac maent wedi eu hennill wrth weithio i'r Cyngor. Fodd bynnag, golyga trefniadau cynllun yr athrawon nad oes modd i'r Cyngor gael gwybod am atebolrwydd y buddion hyn. Felly, rhoddir cyfrif am y cynllun fel pe bai'n gynllun cyfraniadau diffiniedig - ni chydabyddir atebolrwydd dros daliadau at y dyfodol yn y Fantolen. Codir ar linell Addysg a Phlant yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant gyda chyfraniadau'r cyflogwr yn daladwy i Gynllun Pensiynau Athrawon yn ystod y flwyddyn.

Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Mae'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn cael ei gyfrif amdano fel cynllun buddion diffiniedig:

- Mae rhwymedigaethau a chostau gwasanaeth Cronfa Bensiwn Dyfed y gellir eu priodoli i'r Cyngor wedi'u cynnwys yn y fantolen ar sail actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu unedau. Y nod o dan y dull hwn yw codi treuliau ar gyfer buddion pob cyfranogwr o dan y gronfa fel y byddent yn cronni, gan ystyried cynnydd mewn digolledu a fformiwla dyrannu buddion y gronfa yn y dyfodol. Felly mae'r cyfanswm pensiwn y mae pob cyfranogwr yn disgwyl ei hawlio adeg ymddeol wedi'i rannu'n unedau, pob un wedi'i chysylltu â blwyddyn o wasanaeth wedi'i chredydu yn y gorffennol neu'r dyfodol.
- Yr ymrwymiad budd yw cyfanswm gwerth presennol buddion unigolion y gellir eu priodoli at ddibenion prisio ar y dyddiad mesur, a'r gost gwasanaeth yw cyfanswm gwerth presennol buddion yr unigolion y gellir eu priodoli i wasanaeth yn ystod y flwyddyn.
- Caiff rhwymedigaethau eu disgowntio hyd at eu gwerth yn ôl prisiau cyfredol, gan ddefnyddio cyfradd ddisgowntio o 2.6%.
- Mae asedau Cronfa Bensiwn Dyfed y gellir eu priodoli i'r Cyngor wedi'u cynnwys yn y fantolen yn ôl eu gwerth teg:
 - gwarantau heb eu dyfynnu - pris bidio cyfredol
 - gwarantau heb eu dyfynnu - amcangyfrif proffesiynol
 - gwarantau cyfun - pris bidio cyfredol
 - eiddo - gwerth y farchnad
- Caiff y newid yng nghost pensiynau net ei ddadansoddi yn ôl y cydrannau canlynol:
 - Cost y gwasanaeth gan gynnwys:
 - cost gyfredol y gwasanaeth - y cynnydd yn y rhwymedigaethau o ganlyniad i'r blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd y flwyddyn hon - wedi'i dyrannu yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant i wasanaethau y bu'r gweithwyr yn gweithio iddynt
 - cost flaenorol y gwasanaeth - y cynnydd yn y rhwymedigaethau sy'n codi o benderfyniadau'r flwyddyn gyfredol y mae eu heffaith yn cyfeirio at

flynyddoedd o wasanaeth a enillwyd mewn blynyddoedd blaenorol - wedi'i debydu i'r Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant fel rhan o'r Gwasanaeth Cyllid

- Ailfesuriadau gan gynnwys:
 - yr enillion disgwylidig ar asedau - ac eithrio symiau wedi'u cynnwys yn y llog net ar y rhwymedigaeth budd diffiniedig net (ased) - wedi'u debydu i'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall
 - enillion a cholledion actiwaraidd - newidiadau yn y rhwymedigaeth pensiynau net sy'n codi oherwydd nid yw pethau wedi digwydd yn unol â'r rhagdybiaethau a wnaed yn y prisiad actiwaraidd diwethaf neu oherwydd bod yr actiwariaid wedi diweddarau eu rhagdybiaethau - wedi'u debydu i'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall
 - cyfraniadau a dalwyd i Gronfa Bensiwn Dyfed - arian a dalwyd fel cyfraniadau'r cyflogwr at y gronfa bensiwn i setlo rhwymedigaethau; ni chyfrifir y rhain fel treuliau.

Yng nghyswllt buddiannau ymddeoliad, mae darpariaethau statudol yn ei gwneud hi'n ofynnol i godi ar Falans y Gronfa Gyffredinol y symiau sydd yn daladwy gan y Cyngor i'r gronfa bensiwn neu yn uniongyrchol i bensiynwyr yn ystod y flwyddyn, nid y maint yr amcangyfrifir yn unol â'r safonau cyfrifyddu perthnasol. Yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn, mae hyn yn golygu bod dyraniadau i'r Gronfa Bensiwn ac ohoni er mwyn symud y debydau a'r credydau tybiannol ar gyfer buddiannau ymddeoliad a rhoi yn eu lle ddebydau ar gyfer yr arian a delir i'r gronfa bensiwn a phensiynwyr ac unrhyw gyfryw symiau taladwy ond nas talwyd ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r balans negyddol sydd yn deillio ar y Gronfa Bensiynau wrth Gefn felly yn mesur effaith llesol y Gronfa Gyffredinol o'r gofyniad i gyfrif am fuddiannau ymddeoliad ar sail llif arian yn hytrach na buddiannau a enillir gan weithwyr.

Buddion Dewisol

Mae gan y Cyngor bwerau cyfyngedig i roi buddion ymddeoliad dewisol os yw staff yn ymddeol yn gynnar. Caiff pob rhwymedigaeth y tybir ei bod yn codi o ganlyniad i ddyfarniad a roddir i unrhyw aelod staff (gan gynnwys athrawon) ei gronni yn ystod y flwyddyn y penderfynwyd rhoi'r dyfarniad a rhoddir cyfrif amdano gan ddefnyddio'r un polisïau ag a ddefnyddir o ran y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol.

viii. Digwyddiadau Ar Ôl Dyddiad y Fantolen

Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, ffafriol ac anffafriol, sydd yn digwydd rhwng diwedd y cyfnod adrodd a'r dyddiad pan fydd y Datganiad Cyfrifon yn cael ei awdurdodi i'w gyhoeddi. Gellir nodi dau fath o ddigwyddiad:

- y rhai hynny sydd yn rhoi tystiolaeth o amodau a oedd yn bresennol ar ddiwedd y cyfnod adrodd – addasir y Datganiad Cyfrifon er mwyn adlewyrchu'r cyfryw ddigwyddiadau.
- y rhai hynny sydd yn ddangosol o amodau a oedd yn deillio ar ôl y cyfnod adrodd - nid yw'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu'r cyfryw ddigwyddiadau, ond lle byddai gan gategori o ddigwyddiadau effaith sylweddol, datgelir yn y nodiadau natur y digwyddiadau a'u heffaith ariannol amcangyfrifedig.

Nid yw digwyddiadau sydd yn digwydd ar ôl dyddiad yr awdurdodi ar gyfer cyhoeddi yn cael ei adlewyrchu yn y Datganiad Cyfrifon.

ix. Mesur Gwerth Teg

Mae'r Cyngor yn mesur rhai o'i asedau anariannol megis asedau dros ben ac eiddo buddsoddi yn unol â'u gwerth teg ar bob dyddiad adrodd. Gwerth teg yw'r pris a fyddai'n cael ei sicrhau wrth werthu ased mewn trafodiad cyson rhwng cyfranogwyr y farchnad ar y dyddiad mesur. Mae'r mesur gwerth teg yn cymryd bod y trafodiad i werthu'r ased yn cael ei gynnal naill ai:

- yn y brif farchnad ar gyfer yr ased
- yn absenoldeb prif farchnad, yn y farchnad fwyaf fanteisiol i'r ased (defnydd uchaf a gorau)

Mae'r Cyngor yn defnyddio technegau prisio sy'n briodol ar gyfer yr amgylchiadau ac y mae data digonol ar gael ar eu cyfer, gan fanteisio i'r eithaf ar y defnydd o fewnbynnau sylwawdy perthnasol, a lleihau'r defnydd o fewnbynnau ansylwawdy gymaint ag y bo modd.

Caiff mewnbynnau i'r technegau prisio mewn perthynas ag asedau neu rwymedigaethau y mesurir neu y datgelir gwerth teg yn y cyfrifon, eu categoreiddio o fewn yr hierarchaeth gwerth teg, fel a ganlyn:

- Lefel 1 – prisiau a ddyfynnwyd (heb eu haddasu) mewn marchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau neu rwymedigaethau yr un fath y mae modd i'r Cyngor fanteisio arnynt ar y dyddiad mesur
- Lefel 2 – mewnbynnau ac eithrio prisiau a ddyfynnwyd sy'n cael eu cynnwys yn Lefel 1, y maent yn sylwawdy ar gyfer yr ased neu'r rhwymedigaeth, naill ai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol
- Lefel 3 – mewnbynnau ansylwawdy ar gyfer yr ased neu'r rhwymedigaeth

x. Offerynnau Ariannol

Rhwymedigaethau Ariannol

Caiff rhwymedigaethau ariannol eu cydnabod yn y Fantolen pan fo'r Cyngor yn barti i ddarpariaethau cytundebol offeryn ariannol a mesurir hwy i gychwyn yn ôl eu gwerth teg a'u cario yn ôl eu cost amorteiddiedig. Bydd y ffioedd blynyddol ar y llinell Gwariant ac Incwm Cyllido a Buddsoddi ar gyfer llog sydd yn daladwy yn seiliedig ar faint fydd gwerth y rhwymedigaeth, wedi ei luosogi â chyfradd y llog ar y pryd ar gyfer yr offeryn dan sylw. Y raddfa llog effeithiol yw'r raddfa sydd yn disgowntio taliadau arian parod amcangyfrifedig yn y dyfodol dros oes yr offeryn i'r swm y cafodd ei gydnabod yn wreiddiol.

Ar gyfer y mwyafrif o fenthyciadau sydd gan y Cyngor, golyga hyn mai'r prifswm sy'n ddyledus ac sydd yn daladwy (a'r llog cronnus) a'r llog a godir ar y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant yw'r swm sydd yn daladwy am y flwyddyn yn unol â'r cytundeb benthyc.

Caiff unrhyw enillion neu ddyledion sy'n deillio o dalu benthyciadau yn ôl yn gynnar eu credydu neu'u debydu i'r Gwariant ac Incwm Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Cynhwysfawr Gwariant ac Incwm yn y flwyddyn y caiff y benthyciad ei dalu neu'i ail-brynu. Fodd bynnag, mewn achosion lle ail-brynir benthyciadau fel rhan o ailstrwythuro'r portffolio benthyciadau, sy'n golygu diwygio neu gyfnewid yr offerynnau cyfredol, caiff y premiwm neu'r disgownt naill ai ei dynnu allan o gost amorteiddiedig y benthyciad newydd neu ddiwygiedig neu ei ychwanegu ati. Caiff

y gostyngiad i'r Datganiad Cynhwysfawr Gwariant ac Incwm ei estyn dros oes y benthyciad drwy addasu'r gyfradd llog sydd ar waith.

Mewn achosion lle y codir premiymau neu ostyngiadau yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant, mae rheoliadau'n caniatáu i'r effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol gael ei ledu dros y blynyddoedd sydd i ddod. Pan geir premiymau neu ostyngiadau sy'n cwrdd yn ffurfiol ag ymarfer ailstrwythuro dyled, fe'u cyfrifir fel addasiad i'r swm sydd i'w gario o'r benthyciad neu fenthyciadau amnewid. Os nad ydyn nhw'n cwrdd â'r telerau hyn, cânt eu gwasgaru dros y cyfnod hiraf sy'n weddill ar y benthyciad amnewid, neu gyfnod y benthyciad amnewid (premiymau) neu'r cyfnod sydd dros ben ar y benthyciad a amnewidiwyd hyd at uchafswm o ddeng mlynedd (gostyngiadau). Rheolir y camau i gysoni'r symiau a godwyd ar y Datganiad Cynhwysfawr Gwariant ac Incwm â'r ffioedd net sy'n ofynnol yn erbyn Balans y Gronfa Gyffredinol drwy drosglwyddo arian i'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol neu ohono yn y Datganiad o Symudiadau ar Gronfeydd Wrth Gefn.

Mae'r modd y caiff gwerth teg ei gyfrif yn seiliedig ar y gyfradd fenthycia gymeradwy newydd ar gyfer yr union offeryn ariannol oddi wrth fenthycwyr tebyg. Deliwyd yn yr un modd ag asedau ac unrhyw rwymedigaethau.

Asedau Ariannol

Dosberthir asedau ariannol i ddau ddsbarth:

- benthyciadau ac arian a dderbyniwyd – asedau sydd â thaliadau sefydlog neu daliadau diffiniedig arnynt ond na chânt eu dyfynnu mewn marchnad actif;
- asedau sydd ar gael i'w gwerthu – asedau sydd â phris marchnad a ddyfynnwyd a/neu asedau nad oes ganddynt daliadau sefydlog na thaliadau diffiniedig.

Benthyciadau ac Arian a Dderbyniwyd

Caiff benthyciadau ac arian a dderbyniwyd eu cydnabod ar y Fantolen pan fo'r Cyngor yn barti i ddarpariaethau cytundebol offeryn ariannol a mesurir hwy yn ôl gwerth teg. Mesurir hwy wedyn yn ôl eu cost amorteiddiedig. Seilir credydau blynyddol i'r llinell Cyllido a Buddsoddi Incwm a Gwariant yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant am y llog sydd yn dderbyniadwy ar faint fydd gwerth yr ased, wedi ei luosogi â chyfradd y llog ar y pryd ar gyfer yr offeryn dan sylw. O ran mwyafrif y benthyciadau sydd gan y Cyngor, golyga hyn taw'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prifswm sy'n weddill ac sydd i'w dderbyn (a llog cronedig), a'r llog a delir i'r Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant yw'r swm a dderbynnir ar gyfer y flwyddyn yn y cytundeb benthycia.

Mewn achosion lle nodir asedau fel rhai diffygiol yng ngoleuni sefyllfa sy'n codi o ddigwyddiad yn y gorffennol lle na chaiff taliadau eu gwneud o dan y contract, caiff yr ased ei ddibrisio a chodir taliad yn erbyn y gwasanaeth perthnasol (ar gyfer derbynebion i'r gwasanaeth hwnnw) neu'r llinell Cyllido a Buddsoddi Incwm a Gwariant yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant. Mesurir diffyg fel y gwahaniaeth rhwng y swm cario a gwerth presennol y llifiadau arian diwygiedig fel graddfa llog effeithiol wreiddiol yr ased.

Caiff unrhyw enillion a cholledion yn sgil gwaredu'r ased eu credydu neu eu debydu i'r llinell Cyllido a Buddsoddi Incwm a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

xi. Grantiau a Chyfraniadau'r Llywodraeth

Os telir drwy gyfrif, drwy randaliadau, neu ar ffurf ôl-daliadau, cydnabyddir grantiau'r llywodraeth a chyfraniadau trydydd parti (gan gynnwys rhoddion) fel dyladwy i'r Cyngor pan fo sicrwydd rhesymol bod:

- y Cyngor yn cydymffurfio a'r amodau sydd ynghlwm i'r taliadau, a'r
- grantiau neu'r chyfraniadau yn cael eu derbyn.

Ni chaiff symiau a gydnabyddir fel rhai sydd yn daladwy i'r Cyngor eu creydu i'r Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant hyd y bodlonir amodau sydd ynghlwm wrth y grant neu'r cyfraniad. Amodau yw'r gofynion sydd yn nodi y bydd buddiannau economaidd yn y dyfodol neu wasanaeth posibl a ymgorfforir yn yr ased a geir drwy ddefnyddio grant neu gyfraniad, i fod er lles y derbynnydd fel y nodir, neu fuddiannau economaidd yn y dyfodol neu wasanaeth bosibl i'w ddychwelyd i'r sawl sydd yn ei drosglwyddo.

Caiff arian a roddir ymlaen llaw ar ffurf grantiau a chyfraniadau a nas bodlonwyd yr amodau, eu cario yn y Fantolen fel credydwy. Pan fodlonir amodau, credydir y grant neu'r cyfraniad i'r llinell gwasanaeth perthnasol (grantiau a chyfraniadau referniw a briodolir) neu Drethiant ac Incwm Grant heb fod yn benodol (grantiau referniw heb eu clustnodi a phob grant cyfalaf) yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant.

Lle credydir grantiau cyfalaf i'r Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant, maent yn cael eu rifyrsio o'r Balans Cronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Lle bo grant heb ei ddefnyddio eto i gyllido gwariant cyfalaf, caiff ei roi yn y gronfa Grantiau Cyfalaf heb eu cymhwysu. Lle cafodd ei gymhwysu rhoddir yn y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf. Caiff symiau yn y gronfa Grantiau Cyfalaf heb eu cymhwysu eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf unwaith y cymhwyswyd hwy i gyllido gwariant cyfalaf.

xii. Asedau Treftadaeth

Mae'r Cyngor yn dal Asedau Treftadaeth yn bennaf i warchod eitemau oedd yn gyffredin yn yr ardal neu'n unigryw iddi, neu sy'n perthyn i ddigwyddiad hanesyddol arwyddocaol, neu berson sydd â chysylltiadau lleol. Fe'u cedwir mewn lleoliadau amrywiol ar draws y sir, ond mae'r rhan fwyaf i'w gweld ym mhrif Amgueddfa'r Coliseum yn Aberystwyth. Fe'u cedwir fel arfer yn unol â pholisïau cyfrifyddu Eiddo, Peiriannau ac Offer y Cyngor, ond caiff rhai rheolau eu llacio mewn perthynas ag asedau penodol am y rhesymau a ddisgrifir isod.

Gwaith Celf

Mae gan y Cyngor tua 190 o ddarnau o waith celf cyfoes a hanesyddol, sydd wedi'u gwasgaru ar draws amgueddfeydd, swyddfeydd y cyngor a chanolfannau hamdden yng Ngheredigion. Nid yw'r rhan fwyaf ohonynt o unrhyw werth sylweddol, ac maent ymhell islaw'r gwerth de minimis o £10,000 fyddai'n eu gwneud yn gymwys i'w cynnwys ar gofrestr asedau'r Cyngor. Fodd bynnag, nodwyd bod pedwar o'r eitemau hyn yn benodol yn werth mwy na hyn o bosib, a chawsant eu priso gan Brisiwr Allanol cymwys yn 2011, a'u cynnwys yn y Fantolen. Roedd y prisiadau hyn ar gyfer dibenion yswiriant ar werth y farchnad ac nid yw cyflwr yr eitemau wedi newid ers y prisiad hwn. Tybir bod gan y rhain oes amhenodol ac felly ystyrir na fyddai dibrisiant yn briodol.

Regalia Dinesig

Mae gan y Cyngor bedair cadwyn swyddogol ar gyfer swyddi'r Cadeirydd, yr Is-gadeirydd a'u cymheiriaid. Dim ond Cadwyn y Cadeirydd a ystyrir fel un sy'n werth mwy na'r lefel de minimis, yn seiliedig ar werth marchnad y metelau a ddefnyddiwyd i'w chreu. Felly mae wedi'i phrisio ac wedi'i chynnwys yn y Fantolen am y swm hwnnw. Ni fydd unrhyw dibrisiant am fod ganddi oes amhenodol, ond bydd yn cael ei hail-brisio o bryd i'w gilydd, yn seiliedig ar bris marchnad y metelau gwerthfawr.

Safleoedd ac Adeiladau Hanesyddol

Mae'r Cyngor yn berchen ar nifer o safleoedd ac adeiladau hanesyddol ar draws Ceredigion ac yn gyfrifol am eu cadw a'u harddangos, gan gynnwys dau gastell. Am nad oes unrhyw ffordd ddibynadwy o brisio eitemau o'r fath, oherwydd diffyg marchnad gyfoes, maent yn cael eu cynnwys yn y fantolen fel cost hanesyddol.

Arddangosion Amrywiol

Mae prif amgueddfa'r Cyngor yn Y Coliseum, Aberystwyth yn arddangos nifer fawr o eitemau. Fodd bynnag, oherwydd bod yr amcangyfrif o werth pob eitem unigol yn isel, ac oherwydd prinder marchnad gyfoes ar gyfer nifer o'r eitemau, mae'r Cyngor o'r farn y byddai costau prisio'r rhain yn uwch o lawer na gwerth proses o'r fath i ddefnyddwyr y cyfrifon, ac felly ni chynhaliwyd ymarfer o'r fath.

Yn ogystal, ceir 13 o eitemau mawr a/neu werthfawr yn yr amgueddfa, sydd wedi'u prisio at ddibenion yswiriant. Er bod y gwerthoedd unigol yn is na'r lefel de minimis o £10,000, mae cyfanswm eu gwerth yn sylweddol, felly maent wedi'u hychwanegu at y gofrestr a'r fantolen fel un eitem. Byddant yn cael eu trin yn yr un modd â'r gwaith celf ac ni fyddant yn cael eu dibrisio. Bydd unrhyw bryniant newydd sylweddol gan y Cyngor yn cael ei ychwanegu yn ôl cost, nes cynhelir y prisiad nesaf.

Safleoedd ac Adeiladau Amgueddfeydd

Mae prif Amgueddfa'r Cyngor yn y Coliseum yn Aberystwyth wedi'i hystemyn i eiddo gwag cyfagos. Mae gwariant ar y prosiect yn cael ei gyfalafu a'i ychwanegu at werth yr amgueddfa. Yn ogystal â'r prif amgueddfa yn Aberystwyth, mae gan y Cyngor nifer o amgueddfeydd llai ar draws y sir. Ystyriwyd a ddylid dal unrhyw rai o'r rhain fel Asedau Treftadaeth yn hytrach nag Eiddo, Peiriannau ac Offer. Penderfynwyd bod dwy ohonynt (gan gynnwys y Coliseum) yn cael eu dal am eu harwyddocâd hanesyddol eu hunain, yn ogystal â chael eu defnyddio i arddangos neu gadw eitemau hanesyddol. Maent felly wedi'u trosglwyddo i'r categori Asedau Treftadaeth ar y Fantolen, gan barhau ar eu prisiant blaenorol (Cost Amnewid Hanesyddol neu Ddibrisiant). Byddant yn cael eu dibrisio os ystyrir bod hynny'n briodol, gan ystyried amgylchiadau unigol yr adeilad dan sylw.

Asedau Treftadaeth Cyffredinol

Os bydd unrhyw dystiolaeth o amhariad, yna bydd y symiau i'w cario ar y fantolen yn cael eu hadolygu, er y disgwylir y bydd achosion o'r fath yn brin. Bydd unrhyw amhariad o'r fath yn cael ei drin mewn modd tebyg i amhariad asedau Eiddo, Peiriannau ac Offer. Os bydd unrhyw eitemau'n cael eu gwaredu, bydd angen cyfrif amdanynt yn yr un modd ag Eiddo, Peiriannau ac Offer, ond bydd yr enillion am eitemau a waredwyd yn cael eu nodi ar wahân yn y nodiadau. Ni chafwyd gwared ar unrhyw eitemau yn y cyfnod dan ystyriaeth ar gyfer y set hon o gyfrifon, ac ni ddisgwylir y bydd hynny'n beth cyffredin am fod y casgliad yn un gweddol sefydlog ei natur.

xiii. Stocrestrau

Caiff stocrestrau eu cynnwys yn y Fantolen yn ôl yr isaf o'r gost a'r gwerth sylweddoladwy net.

xiv. Eiddo Buddsoddi

Eiddo buddsoddi yw'r eiddo hynny a ddefnyddir yn unig i gael rhenti a/neu adbrisió cyfalaf. Nid yw'r diffiniad yn gywir os defnyddir yr eiddo mewn unrhyw ffordd i hwyluso cyflwyno gwasanaethau neu gynhyrchu nwyddau neu os cedwir ef ar gyfer ei werthu.

Caiff eiddo cyfalaf eu mesur yn gyntaf ar gost ac wedi hynny ar werth teg, yn seiliedig ar y swm y byddai ased yn cael ei gyfnewid rhwng partïon gwybodus. Ni ddibrisir eiddo ond ail-brisir hwy yn flynyddol yn unol ag amodau'r farchnad ar ddiwedd y flwyddyn. Caiff enillion a cholledion adbrisió eu rhoi yn llinell Cyllido a Buddsoddi Incwm a Gwariant yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant. Mae'r un peth yn wir am enillion a cholledion wrth werthu.

Caiff rhenti a dderbynnir yng nghyswllt eiddo buddsoddi eu credydu i'r llinell Incwm Cyllido a Buddsoddi a bydd enilliad i'r Balans Cronfa Gyffredinol. Fodd bynnag, ni chaniateir enillion a cholledion adbrisió a gwaredu drwy drefniadau statudol i gael effaith ar y Balans Cronfa Gyffredinol. Caiff yr enillion a'r colledion felly eu rifysio allan o'r Balans Cronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn a'i bostio i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf a (ar gyfer unrhyw werthiant mwy na £10,000) y Gronfa Derbynebion Cyfalaf.

xv. Gweithrediadau a Reolir ar y Cyd ac Asedau a Reolir ar y Cyd

Gweithrediadau a reolir ar y cyd yw gweithgareddau y mae'r Cyngor yn ymgymryd â nhw mewn cydweithrediad â mentrwyr eraill sy'n cynnwys defnyddio asedau ac adnoddau'r mentrwyr yn hytrach na sefydlu endid ar wahân. Mae'r Cyngor yn cydnabod ar ei Fantolen yr asedau y mae'n eu rheoli a'r rhwymedigaethau sy'n codi ac mae'n debydu ac yn credydu'r Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant gyda'r gwariant sy'n codi a chyfran yr incwm y mae'n ei ennill o weithgareddau'r gweithrediad.

Mae asedau a reolir ar y cyd yn eitemau o beiriannau, eiddo neu offer sy'n cael eu rheoli ar y cyd gan y Cyngor a mentrwyr eraill, gyda'r asedau'n cael eu defnyddio i sicrhau buddion i'r mentrwyr. Nid yw'r fenter ar y cyd yn cynnwys sefydlu endid ar wahân. Mae'r Cyngor dim ond yn rhoi cyfrif am ei chyfran ei hun o'r asedau a reolir ar y cyd, y rhwymedigaethau a'r treuliau sy'n codi ar ei ran ei hun neu ar y cyd ag eraill mewn perthynas â'i fudd yn y fenter ar y cyd, a'r incwm y mae'n ei ennill yn y fenter.

xvi. Prydlesau

Dosberthir prydlesau fel prydlesau cyllid lle bo telerau'r brydles yn trosglwyddo yn sylweddol pob risg a budd o ganlyniad i berchen yr eiddo, offer neu gyfarpar o'r prydleswr i'r prydlesai. Dosberthir pob prydles arall fel prydlesau gweithredol.

Lle bo prydles yn cynnwys tir ac adeiladau, ystyrir yr elfennau tir ac adeiladau ar wahân er mwyn eu dosbarthu.

Bydd trefniadau heb statws cyfreithiol prydles ond sydd yn cyfleu'r hawl i ddefnyddio ased am daliad yn cael eu cyfrifyddu o dan y polisi hwn lle bo cyflawni'r trefniant yn ddibynnol ar ddefnyddio asedau penodol.

Y Cyngor fel Deiliad Prydles

Prydlesau Ariannol

Mae eiddo, peiriannau ac offer a ddelir o dan brydlesau cyllid yn cael eu cydnabod ar y Fantolen ar ddechrau'r brydles ar ei werth teg, a fesurwyd ar ddechrau'r brydles (neu werth presennol y taliadau prydles lleiaf os ydynt yn is). Mae'r ased sy'n cael ei gydnabod yn cael ei gyfateb gan atebolrwydd am y rhwymedigaeth i dalu y deiliad prydles. Mae costau uniongyrchol cychwynnol y Cyngor yn cael eu hychwanegu at swm yr ased i'w gario. Mae premiymau a delir ar ddechrau prydles yn cael eu cymhwyso i ddibrisiant rhwymedigaeth y brydles. Mae rhenti wrth gefn yn cael eu codi fel treuliau yn y cyfnodau y maent wedi digwydd.

Mae taliadau prydles yn cael eu dosrannu rhwng:

- Tâl am gaffael diddordeb yn yr eiddo, offer neu gyfarpar – wedi'i gymhwyso i ddibrisio rhwymedigaeth y brydles.
- Tâl cyllid (i'w ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr).

Cyfrifir am yr Eiddo, Offer a Chyfarpar sy'n cael eu cydnabod o dan brydlesau cyllid drwy ddefnyddio'r polisïau sy'n berthnasol yn gyffredinol i asedau o'r fath, yn amodol ar ddibrisiant yn cael ei godi dros gyfnod y brydles, os yw hyn yn fyrrach nag oes ddefnyddiol amcangyfrifedig yr ased (lle nad yw perchnogaeth yr ased yn trosglwyddo i'r Cyngor ar ddiwedd cyfnod y brydles).

Nid oes gofyn i'r Cyngor godi treth y cyngor i dalu am ddibrisiant neu ailbrisiant a cholledion oherwydd diffygion yn codi o asedau ar brydles. Yn lle hynny, gwneir cyfraniad blynyddol darbodus o'r cyfrifon refeniw tuag at y buddsoddiad cyfalaf tybiedig yn unol â gofynion statudol. Felly caiff dibrisiant ac ailbrisiant a cholledion oherwydd diffygion eu disodli gan gyfraniad refeniw ym Malans y Gronfa Gyffredinol drwy wneud trafodiad addasu o ran y Cyfrif Addasu Cyfalaf (sy'n gynwysedig yn y Cronfeydd Wrth Gefn na ellir eu Defnyddio) yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn am y gwahaniaeth rhwng y ddau.

Prydlesau Gweithredu

Mae rhenti a delir o dan brydlesau gweithredu yn cael eu talu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel traul o'r gwasanaethau sy'n elwa o ddefnydd yr eiddo, y peiriannau neu'r offer sydd ar brydles. Gwneir taliadau ar linell syth dros oes y brydles, hyd yn oed os nad yw hyn yn cyd-fynd â'r patrwm o daliadau (e.e. ceir cyfnod di-rent ar ddechrau'r brydles).

Y Cyngor fel Prydlesydd

Prydlesau Cyllid

Pan fydd y Cyngor yn rhoi prydles gyllid dros eiddo neu beiriant neu offer, mae'r ased perthnasol yn cael ei symud o'r Fantolen fel gwarediad. Ar ddechrau'r brydles, bydd swm yr ased i'w gario yn y Fantolen (boed yn Eiddo, Peiriannau ac Offer neu Asedau a Ddelir i'w Gwerthu) yn cael ei ddileu yn y llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enillion neu'r colledion o waredu. Mae enillion, sy'n cynrychioli buddsoddiad net y Cyngor yn y brydles, yn cael eu credydu hefyd i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enillion neu'r colledion a wneir o waredu (h.y. eu netio yn erbyn llyfrwerth yr ased ar yr adeg y cafodd ei waredu), gan gael eu

cydweddu ag ased prydles (dyledwr tymor hir) yn y Fantolen. Mae rhenti prydlesau sy'n dderbyniadwy yn cael eu dosrannu rhwng:

- tâl am gaffael diddordeb yn yr eiddo – wedi'i gymhwyso i ddibrisio'r dyledwr prydles (ynghyd ag unrhyw breimymau a ddaw i law), a
- incwm cyllid (i'w gredydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr).

Ni chaniateir gan y statud i'r enillion a gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr wrth waredu, gynyddu Balans y Gronfa Gyffredinol ac mae'n ofynnol iddynt gael eu trin fel derbyniad cyfalaf. Lle mae premiwm wedi cael ei dderbyn, caiff hwn ei drosglwyddo o Falans y Gronfa Gyffredinol i Gronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Pan fydd y swm sy'n ddyledus mewn perthynas â'r ased prydles yn cael ei setlo drwy dalu rhenti yn y blynyddoedd ariannol yn y dyfodol, mae hwn yn cael ei drosglwyddo o Falans y Gronfa Gyffredinol i Gronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Pan fydd y rhenti yn cael eu derbyn yn y dyfodol, bydd yr elfen ar gyfer y derbyniad cyfalaf ar gyfer cael gwared ar yr ased yn cael ei ddefnyddio i ddibrisio'r dyledwr prydles. Ar y pwynt hwn, mae'r derbyniadau cyfalaf gohiriedig yn cael eu trosglwyddo i Gronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf.

O ddileu dyled y gwarediadau, ni chodir hynny ar dreth y cyngor, oherwydd darperir yn llawn ar gyfer cost asedau sefydlog dan drefniadau ar wahân ar gyfer cyllid cyfalaf. Caiff symiau eu neilltuo, felly, i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf (sy'n cynnwys y Cronfeydd Wrth Gefn na ellir eu Defnyddio) o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn.

Prydlesau Gweithredol

Pan fydd y Cyngor yn caniatáu prydles weithredol dros eiddo neu beiriant neu offer, bydd yr ased yn cael ei gadw yn y Fantolen. Mae incwm rhent yn cael ei gredydu i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Caiff credydau eu gwneud ar linell syth dros oes y brydles, hyd yn oed os nad yw hyn yn cyd-fynd â'r patrwm o daliadau (e.e. telir premiwm ar ddechrau'r brydles). Ychwanegir costau uniongyrchol cychwynnol am drafod a threfnu'r brydles at faint fydd gwerth yr ased perthnasol a'i godi fel traul dros gyfnod y brydles ar yr un sail ag incwm rhent.

xvii. Contractau Hirdymor

Caiff symiau sy'n ddyledus o dan contractau hirdymor eu codi ar refeniw pan ddônt yn daladwy o dan delerau'r contract.

xviii. Darpariaeth Isafswm Refeniw

Mae Polisi Darpariaeth Isafswm Refeniw (MRP) y Cyngor yn dilyn egwyddorion y canllawiau a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cynulliad Cymru dan adran 21(A) Deddf Llywodraeth Leol 2003 trwy ddefnyddio un o'r dewisiadau a amlinellwyd yn y canllawiau, wedi'i gyfuno gyda chyflwyno dewis pellach y mae egwyddor darpariaeth ddoeth yn cynnig sail iddo.

Mae prif gyfran yr MRP yn parhau i fod yn gysylltiedig gyda'r rhwymedigaeth dyled hanesyddol a oedd yn bodoli cyn 2008 neu ar ôl 2008, lle y mae'n ymwneud â Benthycia â Chymorth a ariannir gan Lywodraeth Cynulliad Cymru. Darparir ar gyfer y rhwymedigaeth MRP ar Ofyniad Cyllido Cyfalaf y Cyngor sy'n ymwneud gyda dyled cyn 2008 a Benthycia â Chymorth ar ôl 2008 a ariannwyd trwy system

Grant Cynnal Refeniw (RSG) trwy randaliadau blynyddol cyfartal dros gyfnod o 50 o flynyddoedd (h.y. dull gweithredu llinell syth 2%) gan gychwyn ar 1af Ebrill 2015. Dewiswyd y cyfnod hwn er mwyn cyfateb ag oes gyfartalog Asedau'r Cyngor nad ydynt yn cael eu cyllido'n benodol gan Fenthyca Digymorth ar ôl 1af Ebrill 2008. Mae gwariant a gyllidwyd gan Fenthyca Digymorth o'r fath wedi bod yn destun MRP dan ddewis 3, a chodir y tâl hwnnw dros gyfnod sy'n rhesymol o gymesur â'r amcangyfrif o oes fuddiol sy'n berthnasol i natur y gwariant, drwy ddefnyddio'r dull blwydd-daliadau. Er enghraifft, bydd gwariant cyfalaf ar adeilad newydd, neu ar adnewyddu neu wella adeilad, yn gysylltiedig â'r amcangyfrif o oes fuddiol yr adeilad hwnnw.

Pennir y cyfnodau oes amcangyfrifedig yn unol â Chod Ymarfer Cyfrifo Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig. Cyn belled nad yw'r gwariant yn ymwneud â chreu ased, a'i fod o fath sy'n amodol ar gyfnodau oes amcangyfrifedig a gyfeirir atynt yn y cyfarwyddyd, bydd y Cyngor yn mabwysiadu'r cyfnodau hyn yn gyffredinol. Fodd bynnag, mae'r Cyngor yn cadw'r hawl i bennu cyfnodau oes buddiol a Darpariaeth Isafswm Refeniw darbodus mewn amgylchiadau eithriadol pan na fyddai argymhellion y cyfarwyddyd yn briodol.

Mae'r Cyngor yn parhau â'r egwyddor o beidio â chodi Darpariaeth Isafswm Refeniw ar unrhyw fenthyciad (darbodus) digymorth dros dro. Ar hyn o bryd, dim ond cyllid er mwyn adfywio canol trefi, i'w ad-dalu i Lywodraeth Cymru, sy'n cael ei drin yn y fath ffordd.

Gan nad yw rhai mathau o wariant cyfalaf y Cyngor yn gallu cael eu perthnasu i asedau unigol, asesir oesau asedau ar sail sy'n adlewyrchu'r cyfnod buddiol y rhagwelir y bydd yn deillio o'r gwariant. Hefyd, pa bynnag fath o wariant sydd dan sylw, caiff ei grwpio gyda'i gilydd mewn modd sy'n adlewyrchu prif elfen y gwariant a chaiff ei wahanu dim ond mewn achosion lle mae dwy brif elfen neu fwy ag oesau buddiol economaidd sy'n sylweddol wahanol.

Yn ôl y Cod, mae'r asedau a ddelir o dan gynlluniau Menter Cyllid Preifat a phrydlesau cyllid yn amodol ar y Ddarpariaeth Isafswm Refeniw yn yr un modd ag asedau a gafwyd gan ddefnyddio ffurfiau eraill o fenthyca. O dan reoliadau a chanllawiau statudol, gall y taliadau hyn gyfateb i ad-dalu'r rhwymedigaeth. Cafodd y cynnydd yn y Ddarpariaeth Isafswm Refeniw yn sgil ychwanegu asedau'r prydlesau cyllid, felly, eu talu ar yr un gyfradd â dibrisiant y rhwymedigaeth gyfatebol ar y fantolen fel na fydd effaith gyffredinol ar Falansau Cronfa Gyffredinol y Cyngor. Yn 2017/18 torrwyd cysylltiad â'r Ddarpariaeth Isafswm Refeniw oedd yn ddyledus ar gyfer asedau Menter Cyllid Preifat Ysgol Gyfun Penweddig, a oedd, yn hanesyddol, wedi'u trin yn debyg i asedau prydlesu cyllid ac yn lle hynny bydd yn cael ei ddibrisio yn ystod gweddill oes adeiladau Ysgol Gyfun Penweddig. Mae'r Isafswm Darpariaeth Refeniw a ddefnyddiwyd yn y Gofyniad Cyllido Cyfalaf felly ar sail oes sy'n weddill yr Ysgol ac mae'r tâl i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf ar sail codi'r Isafswm Darpariaeth Refeniw ar yr un gyfradd â dibrisiant rhwymedigaeth y Fenter Cyllid Preifat.

xix. Gwasanaethau Cymorth a Gorbenion

Mae'r Cyfrif Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cael ei baratoi fesul Gwasanaeth, yn unol ag adroddiadau'r Cyngor yn ystod y flwyddyn. Fel y cyfryw, nid yw'r costau a ailgudir am wasanaethau cymorth a gorbenion yn cael eu cynnwys yn y Cyfrif Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

xx. Eiddo, Peiriannau ac Offer

Mae asedau y mae iddynt sylwedd ffisegol ac a gedwir i'w defnyddio i gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau neu wasanaethau, neu at ddibenion gweinyddol ac y disgwylir iddynt gael eu defnyddio yn ystod mwy nag un flwyddyn ariannol, yn cael eu hystyried fel Eiddo, Peiriannau ac Offer.

Mae Ysgolion Gwirfoddol a Reolir yn cael eu cynnwys ar y Fantolen, tra bod Ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyr yn cael eu heithrio.

Os bydd gan unrhyw ran sylweddol o adeilad hyd oes sy'n sylweddol fyrrach na'r prif strwythur, a bod gwerth y rhan honno'n fwy na £10,000, yna fe'i hystyried fel cydran i'w nodi ar wahân ar gofrestr asedau'r Cyngor. Caiff unrhyw gydrannau o'r fath a nodir o fewn y gwariant cyfalaf newydd eu prisio ar wahân pan gânt eu hychwanegu at y gofrestr asedau i ddechrau (neu pan gaiff yr ased ei drosglwyddo o Asedau sy'n cael eu Hadeiladu gydag adeiladau newydd).

Cydnabyddiaeth – Caiff gwariant ar gaffael, creu neu wella Eiddo, Peiriannau ac Offer ei gyfalafu ar sail croniadau, â'i fod yn bosib y bydd y buddiannau economaidd i'r dyfodol neu botensial gwasanaeth sy'n gysylltiedig â nhw yn llifo i'r Cyngord ac y gellir mesur cost yr eitem yn ddibynadwy. Defnyddiwyd rheol de-minimis ar gyfer cyfalaf – yn gyffredinol, ni chaiff gwariant cyfalaf â gwerth llai na £10,000 ei gynnwys o fewn gwariant cyfalaf. Mae gwariant sy'n cynnal, ond nad yw'n ychwanegu at botensial asedau i gyflenwi buddiannau economaidd i'r dyfodol neu botensial gwasanaeth (e.e. trwsio a chynnal a chadw) yn cael ei ychwanegu at asedau sefydlog yn y Fantolen, ond yn cael ei godi fel traul fel y mae'n digwydd. Mae'r cofnod wedyn yn cael ei wrthdroi allan i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf i sicrhau nad oes unrhyw effaith ar Lefelau Treth y Cyngor.

Mesur – Caiff asedau eu mesur yn y lle cyntaf ar gost, yn cynnwys:

- a) y pris pwrcasu
- b) unrhyw gostau a briodolir i ddod ag ased i'r lleoliad a'r cyflwr sy'n angenrheidiol iddo fedru gweithredu yn y dull a fwriadwyd gan y rheolwyr
- c) amcangyfrif cychwynnol o gostau datgymalu a symud yr eitem ac adfer y safle y lleolir ef arno

Nid yw'r Cyngor yn cyfalafu costau benthyca a achosir tra bod asedau'n cael eu hadeiladu.

Tybir bod cost asedau a gaffaelir heblaw drwy bryniant i fod eu gwerth teg, oni bai nad oes sylwedd masnachol i'r caffaeliad (h.y. ni fydd yn arwain at amrywiad yn llif arian y Cyngor). Yn yr achos olaf, pan y caffaelir ased drwy gyfnewid, cost y caffaeliad yw swm yr ased i'w gario a roddir i fyny gan y Cyngor.

Yna mae'r asedau'n cael eu cario i'r Fantolen gan ddefnyddio'r seiliau mesur canlynol:

- Cerbydau ac Offer, Seilwaith ac Asedau Cymunedol – Cost Dibrisiant Hanesyddol (ac eithrio pan fo'r opsiwn prisio wedi'i fabwysiadu'n benodol, yn unol â rhan 4.10 y Cod)
- Asedau sy'n cael eu hadeiladu – Cost Hanesyddol
- Pob ased arall – Gwerth Teg, a bennir Gwerth yr Ased ar y Farchnad

Pan nad oes tystiolaeth seiliedig ar y farchnad o werth teg oherwydd natur arbenigol ased, defnyddir cost amnewidiol dibrisiedig fel amcangyfrif o werth teg.

Pan fo gan asedau, nad ydynt yn eiddo, oes ddefnyddiol fer neu werth isel (neu'r ddau), defnyddir sail cost hanesyddol dibrisiedig fel procsi ar gyfer gwerth teg.

Mae'r asedau a gaiff eu cynnwys ar y Fantolen yn ôl eu gwerth teg gan mwyaf yn cynnwys Tir ac Adeiladau Eraill. Rhannwyd y categori hwn yn bum is-gategori newydd ym mis Chwefror 2014. Mae pob categori cyfan yn cael ei ailbriso bob pum mlynedd. Dyma'r amserlen hanesyddol o ran ailbriso asedau:

2013/14	Adeiladau Cyhoeddus (Canolfannau Hamdden, Cyfleusterau Cyhoeddus, Theatrau a Phyllau Nofio)
2014/15	Adeiladau Addysgiadol (Ysgolion Cynradd, Uwchradd a Phob Oed, Clybiau Ieuencid ac Unedau Cyfeirio)
2015/16	Swyddfeydd, Adeiladau Gweithredol ac Asedau Cymunedol arall
2016/17	Adeiladau Gwasanaethau Cymdeithasol
2017/18	Asedau Tir Amrywiol

Efallai y bydd ailbrisiadau eraill yn cael eu cyflawni rhwng yr ymchwiliadau a drefnwyd os bydd y Priswyr yn barnu bod gwerth yr ased berthnasol neu'r asedau perthnasol wedi newid yn sylweddol.

Mae cynnydd mewn ailbriso'n cydweddu â chredydau i'r Gronfa Ailbriso Wrth Gefn i gydnabod enillion heb eu gwireddu. Yn eithriadol, gellir credydu enillion i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan fônt yn codi o wyrdroad colled a godwyd yn flaenorol i wasanaeth.

Pan ddynodir lleihad mewn gwerth, cyfrifir amdanynt trwy:

- Pan fo balans o enillion ailbrisant i'r ased yn y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn, dibrisir swm yr ased i'w gario yn erbyn y balans hwnnw (i fyny hyd at y swm o enillion cronuss)
- Pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn neu falans annigonol, dibrisir swm yr ased i'w gario yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r Gronfa Ailbriso Wrth Gefn yn cynnwys enillion ailbrisant a gydnabyddir ers 1 Ebrill 2007 yn unig, dyddiad ei gweithredu'n ffurfiol. Mae'r enillion a gafwyd cyn y dyddiad hwnnw wedi eu cyfnerthu yn y Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Diffygion – Mae gwerth asedau'n cael eu hasesu ar ddiwedd pob blwyddyn am arwydd o amhariad ar werth. Pan fo arwyddion, ac amcangyfrifir bod gwahaniaethau posib yn berthnasol, yna amcangyfrifir swm adferadwy'r ased a, lle bo hwn yn llai na swm yr ased i'w gario, cydnabyddir colled amhariad ar gyfer y diffyg.

Pan ddynodir colledion amhariad, cyfrifir amdanynt trwy:

- Pan fo balans o enillion ailbrisant i'r ased yn y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn, dibrisir swm yr ased i'w gario yn erbyn y balans hwnnw (i fyny hyd at y swm o enillion cronuss)
- Pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn neu falans annigonol, dibrisir swm yr ased i'w gario yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo colled amhariad yn cael ei gwyrddroi'n dilyn hyn, credydir y gwyrddroad i'r llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, i fyny hyd at swm y golled wreiddiol, wedi ei addasu ar gyfer Dibrisiant y byddid wedi ei godi pe na fyddai'r golled wedi ei chydabod.

Dibrisiant

Darperir ar gyfer dibrisiant yr holl asedau Eiddo, Peiriannau ac Offer trwy ddyraniad systematig o'u symiau dibrisio dros eu hoes ddefnyddiol. Gwneir eithriad ar gyfer asedau heb oes ddefnyddiol benodadwy gyfyngedig (h.y. tir rhydd-ddaliad, Asedau Treftadaeth a rhai Asedau Cymunedol) ac asedau nad ydynt eto ar gael i'w defnyddio (h.y. asedau sy'n cael eu hadeiladu).

Cyfrifir dibrisiant ar y seiliau canlynol:

- Adeiladau – Dyraniad llinell syth dros oes ddefnyddiol yr eiddo fel yr amcangyfrifir gan y prisiwr.
- Cerbydau, peiriannau ac offer – Dyraniad llinell syth o'r gost hanesyddol dros oes ddisgwyliedig yr ased. Rhoddir gwerth gweddilliol o 10% o bris pwrcasu cychwynnol i'r cerbydau er mwyn adlewyrchu eu gwerth ailwerthu posibl.
- Seilwaith – Dyraniad llinell syth o'r gost hanesyddol dros oes ddisgwyliedig yr ased sy'n weddill.

Caiff asedau sefydlog sy'n cael eu caffael neu'u gwerthu'u hychwanegu at y gofrestr asedau fel y maent ar y dyddiad prynu neu werthu yn y flwyddyn gyfrifyddu berthnasol ac felly cânt eu dibrisio yn y modd arferol ar gyfer y flwyddyn o'r dyddiad hwnnw os ydynt mewn categori y gellir ei ddibrisio fel arfer.

Pan fydd gan eitem sy'n ased Eiddo, Peiriannau ac Offer gydrannau mawr sy'n costio symiau sylweddol (dros £10,000), ac sydd â hyd oes sy'n sylweddol wahanol i'r prif ased, mae'r cydrannau'n cael eu dibrisio ar wahân yn unol â'u hyd oes amcangyfrifol gwahanol.

Mae enillion ailbrisiant hefyd yn cael eu dibrisio, gyda swm sy'n cyfateb i'r gwahaniaeth rhwng gwerth presennol dibrisiant a godir ar asedau a'r dibrisiant a fyddai wedi ei godi yn seiliedig ar eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo bob blwyddyn o'r Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

Gwaredu – Pan ddaw'n debygol y bydd swm yr ased i'w gario yn cael ei adennill yn bennaf drwy werthiant yn hytrach na pharhau i'w ddefnyddio, caiff ei ailddosbarthu fel Ased a Ddelir i'w Gwerthu. Er mwyn i'r trosglwyddiad o'r categori hyn ddigwydd, mae'n rhaid i'r ased fodloni'r meini prawf canlynol:

- Rhaid iddo fod ar gael i'w werthu yn ei gyflwr presennol ac yn amodol ar delerau gwerthu arferol.
- Rhaid i'r penderfyniad i wneud y gwerthiant fod wedi cael ei wneud ar y lefel reoli briodol.
- Rhaid mynd ati i farchnata'r ased am bris priodol.
- Rhaid disgwyl i'r gwerthiant gael ei gwblhau o fewn blwyddyn.

Mae'r ased yn cael ei ailbrisio yn union cyn ei ailddosbarthu ac yna ei gario ar yr isaf o'r swm hwn a gwerth teg wedi tynnu'r costau gwerthu. Pan fo gostyngiad dilynol i werth teg wedi tynnu'r costau gwerthu, mae'r golled yn cael ei chofnodi ar y llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Dim ond hyd at swm unrhyw golledion a gydnabuwyd yn flaenorol

yn y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau, y cydnabyddir enillion mewn gwerth teg. Ni chodir dibrisiant ar Asedau a Ddelir i'w Gwerthu.

Os nad yw asedau bellach yn cwrdd â'r meini prawf i'w dosbarthu fel Asedau a Ddelir i'w Gwerthu, yna cânt eu hailddosbarthu'n ôl i asedau nad ydynt yn rhai cyfredol a'u prisio ar yr isaf o'u swm cario cyn iddynt gael eu dosbarthu fel rhai a ddelir i'w gwerthu; wedi'u haddasu ar gyfer dibrisiant, amorteiddiad neu ailbrisiadau a fyddai wedi cael eu cydnabod petaent heb gael eu dosbarthu fel rhai a Ddelir i'w Gwerthu, a'u swm adferadwy ar ddyddiad y penderfyniad i beidio â gwerthu.

Mae asedau nad ydynt mwyach yn cael eu defnyddio sy'n methu â bodloni'r holl feini prawf uchod neu y maent i'w gadael neu eu sgrapio fel arfer yn cael eu hailddosbarthu fel Gorged Asedau, oni bai nad yw'r Cyngor yn mynd ati i farchnata'r eiddo oherwydd ei fod yn aros i brisiau yn y farchnad godi, ac os felly efallai y gellid categoreiddio'r ased fel Eiddo Buddsoddi. Mae Gorged Asedau yn cael eu dibrisio yn y ffordd arferol, fodd bynnag, mae'r dibrisiant yn cael ei godi i gostau sydd heb gael eu dosbarthu ac nid gyfrif y gwasanaeth gwreiddiol gan nad yw'r ased mwyach yn cael ei ddefnyddio.

Pan gaiff ased ei waredu neu'i ddadgomisiynu, caiff swm yr ased i'w gario ar y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Peiriannau ac Offer neu Asedau a Ddelir i'w Gwerthu) ei symud i linell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enillion neu'r colledion o waredu. Caiff yr enillion a wneir o waredu eu credydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enillion neu'r colledion o waredu (h.y. wedi eu netio yn erbyn llyfrwerth yr ased ar yr adeg y cafodd ei waredu). Caiff unrhyw enillion/gynnydd yn sgil ailbrisio eu trosglwyddo o'r Graonfa Ailbrisio Wrth Gefn i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

Caiff symiau mwy na £10 mil eu hystyried yn dderbyniadau cyfalaf. Bydd angen credydu balans y derbyniadau i gronfa wrth gefn y Derbyniadau Cyfalaf, ac yna ni fydd modd eu defnyddio ond ar gyfer buddsoddiadau cyfalaf newydd neu eu neilltuo i leihau angen sylfaenol y Cyngor i fenthycy (gofyniad cyllid cyfalaf). Caiff derbyniadau eu neilltuo i'r Gronfa Wrth Gefn o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn.

O ddileu dyled y gwarediadau, ni chodir hynny ar Dreth y Cyngor, oherwydd darperir yn llawn ar gyfer cost asedau sefydlog dan drefniadau ar wahân ar gyfer cyllid cyfalaf. Caiff symiau eu neilltuo i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn.

xxi. Menter Cyllid Preifat a Chontractau Tebyg

Mae Menter Cyllid Preifat a chontractau tebyg yn gytundebau i dderbyn gwasanaethau, lle mae'r cyfrifoldebau ar gyfer gwneud yr eiddo, y peiriannau a'r offer ar gael, sydd eu hangen i ddarparu'r gwasanaethau, yn trosglwyddo i gontractwr y Menter Cyllid Preifat. Gan fod y Cyngor yn cael ei ystyried i reoli'r gwasanaethau a ddarperir o dan ei gynlluniau Menter Cyllid Preifat, a gan y bydd perchnogaeth yr eiddo, y peiriannau a'r offer yn trosglwyddo i'r Cyngor ar ddiwedd y contractau am ddim tâl ychwanegol, mae'r Cyngor yn cario'r asedau a ddefnyddir o dan y contractau ar ei Mantolen fel rhan o'r Eiddo, Peiriannau a'r Offer.

Cafodd cydnabyddiaeth wreiddiol yr asedau hyn ar werth teg (yn seiliedig ar y gost o brynu'r eiddo, y peiriannau a'r offer) ei gydbwysu gan y gydnabyddiaeth o rwymedigaeth am symiau a oedd yn ddyledus i weithredwr y cynllun i dalu am y buddsoddiad cyfalaf. Ar gyfer cynllun Menter Cyllid Preifat Ysgol Gyfun Penweddig, dibrisiwyd y rhwymedigaeth gan gyfraniad cyfalaf cychwynnol o £12,027,000.

Mae asedau tymor hir a gydnabyddir ar y Fantolen yn cael eu hailbriso a'u dibrisio yn yr un modd ag eiddo, peiriannau ac offer sy'n eiddo i'r Cyngor.

Mae'r symiau sy'n daladwy i weithredwyr y Menter Cyllid Preifat yn cael eu dadansoddi bob blwyddyn i bum elfen:

- gwerth teg y gwasanaethau a dderbyniwyd yn ystod y flwyddyn – wedi'i ddebydu i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- cost cyllid – tâl llog o 4.5% ar rwymedigaeth y Fantolen sy'n ddyledus, wedi'i ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- rhent amodol – cynnydd yn y swm sydd i'w dalu am yr eiddo sy'n codi yn ystod y contract, wedi'i ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- talu tuag at rwymedigaeth – wedi'i gymhwysu at ddibrisio rhwymedigaeth y Fantolen tuag at weithredwr y Fenter Cyllid Preifat (mae'r proffil ar gyfer dibrisio yn cael ei gyfrifo gan ddefnyddio'r un egwyddorion ag ar gyfer prydles gyllid).
- costau adnewyddu cylch bywyd – mae cyfran y symiau sy'n daladwy yn cael eu cydnabod fel ychwanegiad i Eiddo, Peiriannau ac Offer pan fydd y gwaith perthnasol yn cael ei gyflawni yn y pen draw.

xxii. Darpariaethau, Rhwymedigaethau Wrth Gefn ac Asedau Wrth Gefn

Darpariaethau

Gwneir darpariaethau pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol i'r Awdurdod sydd yn ôl pob tebyg angen setliad trwy drosglwyddo buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth, ac y gellir gwneud amcangyfrif dibynadwy o faint y rhwymedigaeth. Efallai na fydd darpariaethau a gynhwysir yn y cyfrifon yn gallu cael eu gorfodi'n gyfreithiol ac efallai gallant ond gael eu casglu o set o ffeithiau mewn sefyllfa arbennig, felly nid yw eu cynnwys yn y cyfrifon yn golygu bod atebolrwydd wedi cael ei dderbyn. Codir darpariaethau fel traul ar y llinell gwasanaeth briodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn y daw'r Cyngor yn ymwybodol o'r rhwymedigaeth, a chânt eu mesur yn ôl yr amcangyfrif gorau ar ddyddiad y Fantolen o'r gwariant sydd ei angen i setlo'r rhwymedigaeth, gan gymryd i ystyriaeth y risgiau ac ansicrwydd perthnasol.

Pan fydd taliadau'n cael eu gwneud yn y pen draw, maent yn cael eu codi i'r ddarpariaeth a'u cario yn y Fantolen. Caiff setliadau tybiedig eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol – lle mae'n mynd yn llai na thebygol y bydd angen trosglwyddo buddion economaidd bellach (neu bydd setliad is na'r disgwyl yn cael ei wneud), mae'r ddarpariaeth yn cael ei gwrthdroi a'i chredydu yn ôl i'r gwasanaeth perthnasol. Mae rheoliadau yn darparu'r pŵer i wneud cofnod addasu ar gyfer darpariaethau penodol yng Nghost Net y Gwasanaethau a'r Fantolen.

Lle disgwylir i beth o'r taliad neu'r taliad cyfan sy'n ofynnol i setlo darpariaeth gael ei adennill o barti arall (e.e. o hawliad yswiriant), mae hyn ond yn cael ei gydnabod fel incwm ar gyfer y gwasanaeth perthnasol os yw hi bron yn sicr y bydd ad-daliad yn cael ei dderbyn os bydd y Cyngor yn setlo'r rhwymedigaeth.

Rhwymedigaethau Amodol

Mae rhwymedigaeth amodol yn codi pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi rhwymedigaeth bosibl i'r Cyngor, y mae ei bodolaeth ond yn cael ei gadarnhau gan y digwyddiad neu fel arall gan ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn gyfan gwbl o fewn rheolaeth y Cyngor. Mae rhwymedigaethau amodol hefyd yn codi mewn amgylchiadau lle fel arall byddai darpariaeth yn cael ei wneud ond naill ai nid yw'n debygol y bydd angen all-lif o adnoddau neu ni ellir mesur swm y rhwymedigaeth mewn modd dibynadwy.

Nid yw rhwymedigaethau amodol yn cael eu cydnabod yn y Fantolen, ond yn cael eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon. Maent yn cynnwys sefyllfaoedd pan fydd achosion cyfreithiol a hawliadau eraill sy'n ymdrin ag ystod o faterion yn yr arfaeth. Maent yn ymwneud â materion cyfreithiol a ffeithiol anodd a chymhleth sy'n amodol ar lawer o ansicrwydd a chymhlethdodau, gan gynnwys ond heb fod yn gyfyngedig i ffeithiau ac amgylchiadau pob achos penodol. Oherwydd yr ansicrwydd cynhenid mewn materion o'r fath, mae'n aml yn anodd rhagweld y canlyniad terfynol.

Asedau Amodol

Mae ased amodol yn codi pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi ased posibl i'r Cyngor y mae ei bodolaeth ond yn cael ei gadarnhau gan y digwyddiad neu fel arall gan ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn gyfan gwbl o fewn rheolaeth y Cyngor.

Nid yw asedau amodol yn cael eu cydnabod yn y Fantolen, ond yn cael eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon lle mae'n debygol y bydd mewnlif o fuddion economaidd neu botensial gwasanaeth.

xxiii. Cronfeydd Wrth Gefn

Bydd y Cyngor yn neilltuo symiau penodol o arian mewn cronfeydd wrth gefn at ddibenion polisïau'r dyfodol neu ar gyfer digwyddiadau na ellir eu rhagweld. Caiff Cronfeydd Wrth Gefn eu creu drwy neilltuo symiau o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Pan ariennir gwariant o gronfa wrth gefn, caiff yr arian ei godi i'r gwasanaeth priodol ar gyfer y flwyddyn honno yn erbyn Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth y Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Yna, caiff yr arian wrth gefn ei neilltuo yn ôl i Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn i sicrhau nad oes tâl net yn erbyn treth y cyngor am y gwariant hwn.

Cedwir rhai cronfeydd wrth gefn i reoli'r broses gyfrifyddu ar gyfer asedau sefydlog diriaethol, offerynnau ariannol, buddion ymddeoliad a chyflogai ac nad ydynt yn cynrychioli adnoddau defnyddiadwy i'r Cyngor – eglurir y cronfeydd wrth gefn hyn yn y polisïau perthnasol.

xxiv. Gwariant Refeniw a Ariennir o Gyfalaf o dan Statud

Cafodd gwariant a wnaed yn ystod y flwyddyn y gellir ei gyfalafu o dan ddarpariaethau statudol ond nad yw'n arwain at greu ased tymor hir ei godi fel

gwariant i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn. Lle y mae'r Cyngor wedi penderfynu talu cost y gwariant o'r adnoddau cyfalaf cyfredol neu drwy fenthyca; yna, mae trosglwyddiad yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd o Falans y Gronfa Gyffredinol i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn gwrthdroi'r symiau a godwyd i sicrhau nad oes unrhyw effaith ar lefel treth y cyngor.

xxv. Treth Ar Werth (TAW)

Cafodd y Cyfrifon eu paratoi gan hepgor TAW, i'r graddau y mae modd ei hadennill.

1.3 SAFONAU CYFRIFYDDU SYDD WEDI'U CYHOEDDI OND NAD YDYNT WEDI'U MABWYSIADU ETO

Mae'r Cod Ymarfer yn mynnu bod y Cyngor yn datgelu gwybodaeth yn ymwneud ag effaith newidiadau o ran cyfrifyddu, a fydd yn ofynnol gan safonau newydd sydd wedi'u cyhoeddi, ond nad ydynt wedi'u mabwysiadu eto. Y newidiadau a gyflwynir yn y Cod ar gyfer 2018/19 yw:

- Safon Adrodd Ariannol Rhyngwladol 15 - Mae referniw o gontractau gyda chwsmeriaid, sy'n dod i rym yn 2018-19, yn cyflwyno fframwaith cynhwysfawr newydd ar gyfer cydnabod referniw, sef model pum cam sy'n seiliedig ar egwyddorion ar gyfer cydnabod referniw sy'n deillio o gontractau gyda chwsmeriaid. Mae'n disodli Safon Cyfrifyddu Rhyngwladol 18 Referniw a Safon Cyfrifyddu Rhyngwladol 11 Adeiladu.
- Safon Adrodd Ariannol Rhyngwladol 9 – Offerynnau Ariannol – Mae hwn yn disodli Safon Cyfrifyddu Rhyngwladol 39 ac wedi'i weithredu yn y Cod Ymarfer ar gyfer 2018-19. Cyflwynir dull newydd ar gyfer dosbarthu a mesur asedau ariannol. Yr ail brif newid fydd cyflwyno model ynghylch colled credyd disgwylledig ar gyfer mathau o asedau penodol, yn hytrach na diffygiant ased sy'n deillio o ddigwyddiad penodol.
- Safon Adrodd Ariannol Rhyngwladol 16 – prydlesi – Bydd safon prydlesu newydd yn cael ei gyhoeddi ar 1 Ionawr 2019, a fydd yn effeithio ar ddsbarthu prydlesi gweithredu a phrydlesi cyllid ar gyfer lesddeiliaid, ac a fydd yn arwain at gynnydd sylweddol yn nifer yr asedau sydd ar brydles a gydnabyddir ar y fantolen, yn ogystal â'r rhwymedigaethau sy'n gysylltiedig â'r asedau hynny. Ar hyn o bryd mae Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) yn ystyried ffyrdd newydd o asesu sut y bydd y safon yn effeithio ar awdurdodau lleol ac mae ymgynghoriad wedi cael ei gyhoeddi. Ni ragwelir y bydd y safon yn cael ei fabwysiadu tan o leiaf 2019-20.

Ni ragwelir y bydd y newidiadau hyn yn cael effaith sylweddol ar y cyfrifon.

1.4 BARN GRITIGOL MEWN CYMHWYSO POLISIÂU CYFRIFYDDU

Wrth gymhwyso'r polisiâu cyfrifo a nodir, mae'n rhaid i'r Cyngor wneud rhai penderfyniadau am drafodion cymhleth neu'r rheiny sy'n ymwneud ag ansicrwydd am ddigwyddiadau yn y dyfodol. Y penderfyniadau hanfodol a wnaed yn y Datganiad o Gyfrifon yw:

Lefelau ariannu yn y dyfodol

Mae yna lefel uchel o ansicrwydd ynghylch lefelau ariannu yn y dyfodol ar gyfer llywodraeth leol. Bydd yr effaith ar y Cyngor yn cael ei fonitro'n agos fel a phan fydd y sefyllfa yn dod yn gliriach.

Ysgolion Gwirfoddol a Reolir ac Ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyr

Ni chaiff adeiladau Ysgolion Gwirfoddol a Reolir ac Ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyr eu cynnwys yn y Fantolen o hyd, oherwydd y cadarnhawyd nad ydynt yn asedau'r Cyngor.

Darpariaeth Isafswm Refeniw (MRP)

Yn ystod 2017/18, gwnaed nifer o newidiadau i gyfrifo'r Ddarpariaeth Isafswm Refeniw a'r mwyaf arwyddocaol oedd torri cysylltiad rhwng amorteiddio elfen Menter Cyllid Preifat y ddarpariaeth a dibrisio'r atebolrwydd ac yn lle hynny ei amorteiddio dros weddill oes adeiladau Ysgol Gyfun Penweddig. Adolygir effaith y polisi diwygiedig.

1.5 RHAGDYBIAETHAU A WNEIR AM Y DYFODOL A FFYNONELLAU MAWR ERAILL O ANSICRUYDD AMCANGYFRIF

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys ffigyrau amcangyfrifedig sydd wedi eu seilio ar ragdybiaethau a wnaed gan y Cyngor ynghylch y dyfodol neu sydd fel arall yn ansicr. Gwneir amcangyfrifon gan gymryd i ystyriaeth brofiad hanesyddol, tueddiadau presennol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, oherwydd na ellir pennu balansau gyda sicrwydd, gallai'r canlyniadau gwirioneddol fod yn sylweddol wahanol i'r rhagdybiaethau ac amcangyfrifon. Yr eitemau ar Fantolen y Cyngor ar 31 Mawrth 2018 lle ceir risg o addasiad mewn blynyddoedd ariannol dilynol yw:

Ailbriso Eiddo, Peiriannau ac Offer

Mae eiddo, peiriannau ac offer (ac eithrio seilwaith, asedau cymunedol, asedau sy'n cael eu hadeiladu a cherbydau, peiriannau ac offer) yn cael eu hail-brisio ar sail gyfnodol a'u profi bob blwyddyn am ddangosyddion o ddiffyg. Mae angen gwneud penderfyniadau i wneud asesiad ynghylch a oes arwydd o ddiffygion. Mae'r profion ynghylch diffygion yn cynnwys archwiliad o'r gwariant cyfalaf yn y flwyddyn ariannol i weld a yw wedi arwain at gynnydd mewn gwerth ased neu amhariad i'r ased. Mae cyngor wedi cael ei ddarparu gan briswyr a gyflogir gan y Cyngor. Os bydd y canlyniadau gwirioneddol yn wahanol i'r rhagdybiaethau, bydd gwerth yr Eiddo, Peiriannau ac Offer yn rhy uchel neu'n rhy isel. Byddai hyn yn cael ei addasu pan fydd yr asedau yn cael eu hailbrisio nesaf.

Dibrisiant Eiddo, Peiriannau ac Offer

Caiff asedau eu dibrisio yn seiliedig ar eu hoes ddefnyddiol sy'n ddibynnol ar dybiaethau am lefel y gwaith atgyweirio a chynnal a chadw fydd yn codi mewn perthynas ag asedau unigol. Os yw oes ddefnyddiol yr asedau yn cael ei lleihau, mae dibrisiant yn cynyddu ac mae swm asedau i'w gario yn lleihau.

Dyledwyr

Mae gan y Cyngor fân ddyledwyr a dyledwyr treth y cyngor. Mae adolygiad o'r

balansau hyn sy'n ddyledus wedi'i gynnal ac amcangyfrif wedi'i wneud ar gyfer lleihau'r dyledion amheus yn seiliedig ar brofiad yn y gorffennol. Fodd bynnag, mae'n bosib bod y diffyg yn annigonol a allai effeithio'n andwyol ar berfformiad ariannol y Cyngor yn y dyfodol.

Rhwymedigaeth Pensiynau

Mae amcangyfrif o'r rhwymedigaeth net i dalu pensiynau'n dibynnu ar nifer o ddyfarniadau cymhleth sy'n ymwneud â'r gyfradd disgownt a ddefnyddir, cyfradd ddisgwyliedig chwyddiant prisiau, cyfradd ddisgwyliedig codiadau cyflog a phensiynau, cyfraddau marwolaeth a chyfradd cymudo pensiynau. Cyngor Sir Caerfyrddin yw'r Awdurdod Pensiynau arweiniol ac mae'n defnyddio cwmni o actiwariaid i sicrhau bod y Cyngor yn cael cyngor arbenigol ynghylch y rhagdybiaethau i'w defnyddio.

Croniad Buddion Cyflogeion

Ceir dwy elfen i'r cronriad ar gyfer buddion cyflogeion: gwyliau blynyddol ac absenoldeb dan drefniant amser hyblyg. Bellach, cyfrifir cyfrif y gwyliau blynyddol gan ddefnyddio'r system Adnoddau Dynol ar gyfer yr holl gyflogeion, yn hytrach na sampl o gyflogeion, sef yr hyn y'i seiliwyd arno yn flaenorol. Amcangyfrifwyd y cyfrif absenoldeb dan drefniant amser hyblyg ar sail cyfartaledd cyfrifiadau'r flwyddyn flaenorol gan na fu ansefydlogrwydd sylweddol yn y ffigwr hwn. Caiff hwn ei gyfrifo eto o bryd i'w gilydd er mwyn sicrhau bod y dull gweithredu hwn yn un doeth o hyd.

Mesur Gwerth Teg

Pan na fydd modd mesur gwerthoedd teg asedau ariannol a rhwymedigaethau ariannol ar sail prisiau a ddyfynnir mewn marchnadoedd gweithredol (h.y. mewnbynnau Lefel 1), mesurir eu gwerth teg gan ddefnyddio technegau prisio. Pan fo modd, caiff y mewnbynnau i'r technegau prisio eu seilio ar ddata sylwadwy, ond pan na fydd modd gwneud hyn, bydd angen barn er mwyn pennu gwerthoedd teg. Fel arfer, mae'r barnau hyn yn cynnwys ystyriaethau megis ansicrwydd a risg. Fodd bynnag, gallai newidiadau i'r tybiaethau a ddefnyddir effeithio ar werth teg asedau a rhwymedigaethau'r Cyngor.

Pan na fydd mewnbynnau Lefel 1 ar gael, mae'r Cyngor yn cyflogi arbenigwyr perthnasol i nodi'r technegau prisio mwyaf priodol er mwyn pennu gwerth teg (er enghraifft, ar gyfer eiddo buddsoddi, Prif Swyddog Ystadau y Cyngor). Datgelir gwybodaeth am y technegau prisio a'r mewnbynnau a ddefnyddir wrth bennu gwerth teg asedau a rhwymedigaethau'r Cyngor yn nodiadau 1.15 ac 1.16. Byddai newidiadau sylweddol yn unrhyw rai o'r mewnbynnau ansylwadwy yn arwain at fesur gwerth teg llawer yn is neu lawer yn uwch.

1.6 GWARIANT AC INCWM WEDI'I DDADANSODDI YN ÔL EI NATUR

Mae gwariant ac incwm y Cyngor wedi'i ddadansoddi fel a ganlyn:

	2017/18	2016/17
	£'000	£'000
Gwariant Rheoladwy		
Gweithwyr	93,012	92,151
Eiddo	10,852	10,975
Cludiant	11,686	11,489
Cyflenwadau a Gwasanaethau	98,373	98,777
Cyfanswm Gwariant	213,923	213,392
Incwm Rheoladwy		
Grantiau	42,433	41,411
Incwm Arall	33,835	32,988
Gwasanaethau Contract/Ysgolion	4,125	4,497
Cyfanswm Incwm	80,393	78,896
Cyllideb cyn Cronfeydd Wrth Gefn	133,530	134,496
Gwariant referniw a gyllidir o gyfalaf dan statud	1,681	1,964
Addasiadau IAS19 <i>Buddiannau Gweithwyr</i>	10,882	5,762
Absenoldebau Cronedig	25	608
Dibrisiad, amorteiddio a diffygion	14,010	19,710
Colledion/(Enillion) o waredu asedau	1,485	(825)
Taliadau gwariant cyfalaf yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	(1,280)	(1,180)
Addasiadau cyfrif cyfalaf eraill	(2,767)	(2,728)
Praeseptau	7,785	7,052
Treth ac Incwm Grant Amhenodol	(148,147)	(145,253)
(Gorged) neu Ddiffyg Darparu Gwasanaethau	17,204	19,606

1.7 ADDASIADAU RHWNG SAIL GYFRIFYDDU A SAIL ARIANNU DAN Y RHEOLIADAU

Mae'r nodyn hwn yn manylu ar yr addasiadau a wneir yn y Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a gydnabyddir gan y Cyngor yn y flwyddyn yn unol ag arferion cyfrifyddu cywir i'r adnoddau y manylir arnynt gan ddarpariaethau statudol fel eu bod ar gael i'r Awdurdod i gwrdd â gwariant cyfalaf a referniw i'r dyfodol.

2017/2018

Cronfeydd Wrth Gefn
Defnyddiadwy

	Balans Gronfa Gyffredinol £'000	Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiadwy £'000	Grantiau Cyfalaf heb Gymhwyso £'000	Cronfeydd Wrth Gefn na ellir eu Defnyddio £'000
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf:				
<u>Gwyrddroi eitemau a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</u>				
Taliadau am ddibrisiant ac amhariad asedau nad ydynt yn gyfredol	10,373	0	0	(10,373)
Colledion Ailbriso Eiddo, Peiriannau ac Offer	3,388	0	0	(3,388)
Symudiad yng ngwerth teg Eiddo Buddsoddi	249	0	0	(249)
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a ddefnyddiwyd	(4,570)	0	0	4,570
Gwariant refeniw a gyllidir o gyfalaf dan statud	1,681	0	0	(1,681)
Symiau asedau nad ydynt yn gyfredol a ddilëir ar waredu neu werthiant fel rhan o enilliad/colled ar waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	3,392	0	0	(3,392)
<u>Ychwanegu eitemau sydd heb eu debydu na'u credydu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</u>				
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf	(2,785)	0	0	2,785
Taliadau gwariant cyfalaf yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	(1,280)	0	0	1,280
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso:				
Grantiau a chyfraniadau cyfalaf heb eu cymhwyso a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(932)	0	932	0
Cymhwyso grantiau i gyllid cyfalaf wedi'u trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	0	0	(27)	27
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Derbyniadau Cyfalaf:				
Trosglwyddo arian o waredu asedau wedi eu credydu fel rhan o elw/colled wrth waredu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(1,749)	1,749	0	0
Defnyddio'r Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	0	(1,114)	0	1,114
Cyfraniad o'r Gronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf tuag at gostau gweinyddol gwaredu asedau nad ydynt yn gyfredol	31	(31)	0	0
Trosglwyddo o'r Gronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf a Ohiriwyd ar adeg derbyn yr arian	0	0	0	0
Addasiadau'n ymwneud â'r Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig wrth Gefn:				
Trosglwyddo o enillion gwerthiant gohiriedig wedi eu credydu fel rhan o'r elw/colled yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(188)	0	0	188
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol:				
Swm lle mae'r costau ariannu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r costau ariannu priodoladwy am y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	16	0	0	(16)

Addasiadau yn ymwneud â'r Gronfa Bensiwn:				
Gwrthdroi eitemau yn ymwneud â budd-dal ymddeol wedi eu debydu/credydu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	18,965	0	0	(18,965)
Cyfraniadau pensiwn y Cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiwnwyr sydd yn daladwy yn y flwyddyn	(8,083)	0	0	8,083
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Absenoldeb Cronedig:				
Gwahaniaeth rhwng taliadau swyddogion sydd wedi ei gynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail cronïadau a'r taliadau swyddogion yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	25	0	0	(25)
Cyfanswm Addasiadau	18,533	604	905	(20,042)

2016/2017

**Cronfeydd Wrth Gefn
Defnyddiadwy**

	Balans Gronfa Gyffredinol £'000	Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiadwy £'000	Grantiau Cyfalaf heb Gymhwyso £'000	Cronfeydd Wrth Gefn na ellir eu Defnyddio £'000
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf:				
Gwyrddroi eitemau a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:				
Taliadau am ddibrisiant ac amhariad asedau nad ydynt yn gyfredol	9,342	0	0	(9,342)
Colledion Ailbriso Eiddo, Peiriannau ac Offer	10,517	0	0	(10,517)
Symudiad yng ngwerth teg Eiddo Buddsoddi	(149)	0	0	149
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a ddefnyddiwyd	(5,471)	0	0	5,471
Gwariant refeniw a gyllidir o gyfalaf dan statud	1,964	0	0	(1,964)
Symiau asedau nad ydynt yn gyfredol a ddilëir ar waredu neu werthiant fel rhan o enilliad/colled ar waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	2,798	0	0	(2,798)
Ychwanegu eitemau sydd heb eu debydu na'u credydu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:				
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf	(2,812)	0	0	2,812
Taliadau gwariant cyfalaf yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	(1,180)	0	0	1,180
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso:				
Grantiau a chyfraniadau cyfalaf heb eu cymhwyso a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(528)	0	528	0
Cymhwyso grantiau i gyllid cyfalaf wedi'u trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	0	0	(427)	427
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Derbyniadau Cyfalaf:				
Trosglwyddo arian o waredu asedau wedi eu credydu fel rhan o elw/colled wrth waredu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(3,704)	3,704	0	0

Defnyddio'r Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	0	(2,356)	0	2,356
Cyfraniad o'r Gronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf tuag at gostau gweinyddol gwaredu asedau nad ydynt yn gyfredol	18	(18)	0	0
Trosglwyddo o'r Gronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf a Ohiriwyd ar adeg derbyn yr arian	0	0	0	0
Addasiadau'n ymwneud â'r Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig wrth Gefn:				
Trosglwyddo o enillion gwerthiant gohiriedig wedi eu credydu fel rhan o'r elw/colled yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	63	0	0	(63)
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol:				
Swm lle mae'r costau ariannu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r costau ariannu priodoladwy am y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	85	0	0	(85)
Addasiadau yn ymwneud â'r Gronfa Bensiwn:				
Gwrthdroi eitemau yn ymwneud â budd-dal ymddeol wedi eu debydu/credydu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	13,721	0	0	(13,721)
Cyfraniadau pensiwn y Cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sydd yn daladwy yn y flwyddyn	(7,959)	0	0	7,959
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Absenoldeb Cronedig:				
Gwahaniaeth rhwng taliadau swyddogion sydd wedi ei gynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau a'r taliadau swyddogion yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	608	0	0	(608)
Cyfanswm Addasiadau	17,313	1,330	101	(18,744)

1.8 CRONFEYDD NEILLTUEDIG A BALANSAU YSGOLION DIRPRWYEDIG

Isod, ceir crynodeb o'r cronfeydd neilltuedig y mae'r Cyngor wedi'u sefydlu:

	Ailddat- ganwyd 31/03/16 Balans £'000	Ailddat- ganwyd Trosgl- wyddo i'r £'000	Ailddat- ganwyd Trosgl- wyddo o'r £'000	Ailddat- ganwyd 31/03/17 Balans £'000	Trosgl- wyddo i'r £'000	Trosgl- wyddo o'r £'000	31/03/18 Balans £'000
Hapddigwyddiad	332	400	(76)	656	0	(600)	56
Bargen Twf	0	0	0	0	150	0	150
Eisteddfod Genedlaethol 2020	0	0	0	0	200	0	200
Grŵp Arweinyddiaeth	332	400	(76)	656	350	(600)	406
Cyfreithiol a Democrataidd	355	0	0	355	0	(100)	255
Cyfreithiol a Democrataidd	355	0	0	355	0	(100)	255
Cynllun Datblygu Lleol	285	0	0	285	0	0	285
Perfformiad a'r Economi	247	0	0	247	0	0	247
Canolfan Bwyd Cymru (Horeb)	304	0	(87)	217	0	0	217
Perfformiad a'r Economi	836	0	(87)	749	0	0	749
Cyfalaf Corfforaethol	1,459	0	(250)	1,209	97	0	1,306
Newid Cerbydau Cyfalaf Corfforaethol	*			2,306	1,149	(418)	3,037
Corfforaethol - Trefniadau ar y cyd	40	0	(9)	31	0	(16)	15
Cysoni Cyllid	978	0	0	978	0	0	978
Dileu Swyddi Corfforaethol	924	0	(121)	803	0	0	803
Yswiriant	301	0	0	301	0	0	301
Cyllid- Cyffredinol	221	0	0	221	0	0	221
Cyllid	3,923	0	(380)	5,849	1,246	(434)	6,661
Adnoddau Dynol a Iechyd a Diogelwch Corfforaethol	105	0	0	105	0	(9)	96
Adnoddau Dynol a Iechyd a Diogelwch Corfforaethol	105	0	0	105	0	(9)	96
Teuluoedd a Phlant	15	0	0	15	0	(15)	0
Teuluoedd a Phlant	15	0	0	15	0	(15)	0
Gwasanaeth Offer Cymunedol Annibynnol	27	0	(1)	26	0	(26)	0
Prosiectau Gofal Cymdeithasol i Oedolion	34	0	(34)	0	0	0	0
Gofal yn y Gymuned	115	0	(115)	0	0	0	0
Gofal Cymdeithasol i Oedolion	176	0	(150)	26	0	(26)	0
TGCh a Chwsmeriaid	155	0	(21)	134	0	0	134
TGCh a Chwsmeriaid	155	0	(21)	134	0	0	134
Ffordd o Fyw	290	0	0	290	0	(144)	146
Rhaglen Wella Gwaith Trin Carthion	564	0	0	564	0	(10)	554
Ffordd o Fyw	854	0	0	854	0	(154)	700
	1,938	0	(842)	1,096	750	(512)	1,334
Addysg- Menter Cyllid Preifat Penweddig							
Cyllideb Ddirprwyedig yr Ysgolion - Cynradd	1,677	192	(413)	1,456	318	(221)	1,553
Cyllideb Ddirprwyedig yr Ysgolion - Uwchradd	278	223	(435)	66	289	(40)	315
Cyllideb Ddirprwyedig yr Ysgolion - Ysgolion Pob Oed	(15)	249	(46)	188	123	(231)	80
Yswiriant- Cyflenwi Athrawon	91	0	0	91	0	(47)	44
Datblygu Addysg yng Ngheredigion	2,498	0	(1,112)	1,386	1,200	(649)	1,937
Dysgu	246	98	0	344	0	(35)	309
Dyddiau Ysgol	30	0	0	30	0	0	30
Dysgu	6,743	762	(2,848)	4,657	2,680	(1,735)	5,602
Cefnogi Polisi	131	0	0	131	0	0	131
Cefnogi Polisi	131	0	0	131	0	0	131
Technegol	473	0	0	473	0	(303)	170

	Ailddat- ganwyd 31/03/16 Balance £'000	Ailddat- ganwyd Transfer to £'000	Ailddat- ganwyd Transfer from £'000	Ailddat- ganwyd 31/03/17 Balance £'000	Trosgl- wyddo i'r wyddo i'r £'000	Trosgl- wyddo o'r wyddo o'r £'000	31/03/18 Balans £'000
Cyfleusterau/Offer Trosglwyddo Gwastraff	* 2,352	584	(630)				
Ynni Adnewyddadwy	35	8	(2)	41	0	(4)	37
Uned Cludiant Teithwyr Gorfforaethol	424	38	(125)	337	90	(6)	421
Trafnidiaeth Ysgol- Diwrnodau Ysgol	45	0	0	45	0	0	45
	397	0	0	397	0	(120)	277
Cynnal a Chadw dros y Gaeaf/Atgyweirio ar ôl stormydd							
Gwarchod yr Amgylchedd ac Amddiffyn rhag Llifogydd	277	0	0	277	0	(50)	227
Cronfa Gorfodi Parcio Sifil Technegol	16	14	0	30	6	0	36
	4,019	644	(757)	1,600	96	(483)	1,213
CYFANSWM CRONFEYDD NEILLTUEDIG	17,644	1,806	(4,319)	15,131	4,372	(3,556)	15,947

* Mae'r gronfa wrth gefn yma wedi cael ei throsglwyddo o'r Gwasanaethau Technegol i'r Gwasanaethau Cyllid

Cynyddodd y balans o ran Cyfanswm y Cronfeydd Wrth Gefn gan £816 mil yn 2017/18 a gostyngodd gan £2,513 mil yn 2016/17. Ad-drefnwyd rhai cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd yn ystod y flwyddyn a chafodd balansau 2016/17 eu hailddatgan.

NODIADAU YNGHYLCH Y CRONFEYDD A GLUSTNODWYD

Cyfalaf Corfforaethol

Caiff y gronfa hon ei defnyddio i wneud cyfraniad referniw at Raglen Gyfalaf y Cyngor.

Newid Cerbydau Cyfalaf Corfforaethol

Mae'r gronfa hon yn cynnwys arian a neilltuwyd i dalu am gerbydau newydd.

Menter Cyllid Preifat Addysg Penweddig

Cafodd y gronfa hon ei sefydlu gan fod setliad y gyllideb gronnus yn wreiddiol yn fwy na'r taliadau blynyddol o dan y contract.

Cyllideb Ddirprwyedig Ysgolion

Yr ysgolion sy'n cadw'r symiau a geir yn y cronfeydd a'r balansau, ac nid ydynt ar gael i'r Cyngor eu defnyddio at ddibenion cyffredinol.

Datblygu Addysg yng Ngheredigion

Mae'r gronfa wrth gefn yma wedi'i chlustnodi i ariannu rhaglen grant ysgolion yr 21ain Ganrif, a fydd yn cyfrannu at ddatblygu Ysgol pob oed Henry Richard yn Nhregaron a'r estyniadau yn Ysgolion Cynradd Llanilar a Chomins Coch yn 2018/19 a bydd yn parhau i ariannu prosiectau o fewn Rhaglen Band B am y blynyddoedd i ddod.

Cronfeydd Eraill

Mae'r holl gronfeydd eraill yn cael eu cadw gan y gwahanol wasanaethau at y diben penodol a nodir. Fe'u sefydlwyd o arbedion a wnaed yn ystod blynyddoedd ariannol blaenorol i dalu costau untro anghylchol neu i gynorthwyo gwasanaethau i reoli'u cyllidebau yn ystod unrhyw flwyddyn ariannol benodol.

1.9 GWARIANT GWEITHREDOL ARALL

	2017/18	2016/17
	£'000	£'000
Praesept y Cynghorau Cymuned	964	918
Praesept Awdurdod Heddlu Dyfed Powys	6,821	6,134
Ardollau	3,837	3,704
Colledion/(Enillion) o waredu asedau nad ydynt yn gyfredol	1,461	(858)
Cyfanswm	<u>13,083</u>	<u>9,898</u>

1.10 GWARIANT AC INCWM ARIANNU A BUDDSODDI

	2017/18	2016/17
	£'000	£'000
Llog taladwy a thaliadau eraill	5,890	6,007
Cost llog pensiynau ac enillion a ddisgwylir ar asedau pensiynau	2,380	2,371
Llog derbyniadwy ac incwm tebyg	(55)	(77)
Diffyg ar y Gweithrediadau Masnachol	36	32
Incwm a Gwariant parthed Eiddo Buddsoddi	(292)	(266)
Gwarged/diffyg ar werthiant Eiddo Buddsoddi	25	32
Newidiadau i werth teg Eiddo Buddsoddi	249	(58)
Cyfanswm	<u>8,233</u>	<u>8,041</u>

1.11 TRETH AC INCWM GRANT AMHENODOL

	2017/18	2016/17
	£'000	£'000
Incwm Treth y Cyngor	44,708	42,244
Ardrethi Annomestig	25,300	23,699
Grantiau'r Llywodraeth heb eu clustnodi (RSG)	72,637	73,311
Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf	5,502	5,999
Cyfanswm	<u>148,147</u>	<u>145,253</u>

Y Dreth Gyngor

Mae incwm y Dreth Gyngor yn dod o'r taliadau a godir yn ôl gwerth eiddo preswyl sydd wedi'u rhannu i ddeg band prisio ar sail eu gwerth amcangyfrifedig ar 1^{af} Ebrill 2003. Cawsant eu prisio at y diben penodol hwn. Caiff y taliadau eu cyfrifo drwy gymryd swm yr incwm sydd ei angen ar Gyngor Sir Ceredigion, Cynghorau Tref a Chymuned ac Awdurdod Heddlu Dyfed Powys ar gyfer y flwyddyn i ddod a rhannu'r swm hwnnw â sylfaen y Dreth Gyngor.

Sylfaen y Dreth Gyngor yw cyfanswm yr eiddo ym mhob band wedi'i addasu gan gyfran i drosi'r nifer yn swm sy'n gyfwerth â Band D a'i addasu ar gyfer gostyngiadau - £31,893.64 yn 2017/18 (£30,660.60 yn 2016/17).

Sylfaen Treth Gyngor Cyngor Sir Ceredigion 2017/18

Sylfaen y Dreth (ar sail cyfradd gasglu o 98.5%)

<u>Band</u>	<u>Sylfaen y Dreth</u>
A*	2.32
A	1,096.80
B	3,088.58
C	5,651.05
D	6,470.22
E	9,360.84
F	4,603.75
G	1,420.05
H	158.09
I	41.94
Cyfanswm	31,893.64
Sylfaen y Dreth	

Swm sylfaenol y Dreth Gyngor ar gyfer eiddo ym Mand D yw £1,412.74 yn 2017/18 (£1,353.68 yn 2016/17) ac fe'i lluosir â'r gyfran a bennir ar gyfer pob band penodol i roi'r swm unigol fesul band. Roedd biliau'r Dreth Gyngor yn seiliedig ar y lluosyddion a ganlyn, Bandiau A* i I:

Band	A*	A	B	C	D	E	F	G	H	I
Lluosydd	5/9	6/9	7/9	8/9	9/9	11/9	13/9	15/9	18/9	21/9

Dadansoddiad o enillion net Treth y Cyngor:

	2017/18	2016/17
	£'000	£'000
Treth y Cyngor a gasglwyd	44,731	42,274
<i>Tynnu i ffwrdd:</i>		
(Cynydd)/Gostwng darpariaeth am beidio â thalu	(23)	(30)
Enillion net Treth y Cyngor	<u>44,708</u>	<u>42,244</u>

Gellir dadansoddi'r enillion net fel a ganlyn:

	2017/18	2016/17
	£'000	£'000
Cyngor Sir Ceredigion	36,922	35,192
Praesept Awdurdod Heddlu Dyfed Powys	6,821	6,134
Praesept ar gyfer Cynghorau Tref a Chymuned	965	918
	<u>44,708</u>	<u>42,244</u>

Ardrethi Annomestig Cenedlaethol

Caiff yr Ardrethi Annomestig Cenedlaethol eu gweithredu ar sail genedlaethol. Mae Llywodraeth Cymru'n pennu swm yr ardreth, sef 49.9c yn 2017/18 (48.6c yn 2016/17), ac mae busnesau lleol yn talu ardrethi a gyfrifir drwy luosi'u gwerth ardrethol â'r swm hwnnw. Mae'r Cyngor yn gyfrifol am gasglu'r ardrethi sy'n ddyledus gan y trethdalwyr yn ei ardal, ond mae'n talu'r enillion i gronfa'r Ardrethi Annomestig Cenedlaethol a weinyddir gan Lywodraeth Cymru. Mae Llywodraeth Cymru'n aildosbarthu'r symiau sy'n daladwy i'r Awdurdodau Lleol ar sail swm penodol y pen o'r boblogaeth dros 18 oed.

Roedd incwm yr Ardrethi Annomestig Cenedlaethol, ar ôl rhyddhad a darpariaethau, sef £18,997,645 yn 2017/18 (£16,787,849 yn 2016/17), yn seiliedig ar werth ardrethol adeg y bilio. Y gwerth ardrethol cyfartalog ar gyfer 2017/18 oedd £55,344,977 (£52,683,083 am 2016/17). Ar 31 Mawrth 2018 y gwerth ardrethol oedd £55,716,171 (£53,487,333 ar 31 Mawrth 2017). Cyflwynwyd gwerthoedd trethiannol newydd ar gyfer eiddo annomestig o 1 Ebrill 2017.

Dadansoddiad o Enillion Net yr Ardrethi Annomestig:

	2017/18	2016/17
	£'000	£'000
Ardrethi Annomestig sy'n gasgladwy	18,998	16,788
<i>Tynnu i fwrdd:</i> Costau casglu	(196)	(190)
Dyledion drwg ac amheus	(52)	(19)
Taliadau i'r Gronfa Genedlaethol	<u>18,750</u>	<u>16,579</u>
Aiddosbarthiad o'r Gronfa Genedlaethol	<u>25,300</u>	<u>23,699</u>

1.12 INCWM GRANTIAU

Grantiau Refeniw

A gredydir i'r Gwasanaethau:

	2017/18	2016/17
	£'000	£'000
LIC - Cyllid Ôl-16	3,500	3,623
LIC - Grant Gwella Addysg	3,032	3,083
LIC - Grant Cefnogi Pobl	2,942	2,942
LIC - Rheoli Gwastraff Cynaliadwy	1,731	1,794
LIC - Grant Dechrau'n Deg	1,103	1,089
LIC - Grant Tocynnau Teithio Rhatach	552	683
LIC - Teuluoedd yn Gyntaf	651	627
LIC - Grant Bws	666	579
LIC - Grant Byw'n Annibynnol Cymru	575	512
AGPh - Cymhorthdal y Budd-dal Tai	18,094	18,004
AGPh - Grantiau Gweinyddu Budd-dal Tai	258	265
Grantiau a Chyfraniadau Eraill y Llywodraeth	<u>9,329</u>	<u>7,841</u>
Cyfanswm Grantiau Llywodraeth mewn Cost Net o Wasanaethau	<u>42,433</u>	<u>41,042</u>

Grantiau Cyfalaf a Chyfraniadau

A gredydir i'r Dreth ac Incwm Grant Amhenodol:

	2017/18	2016/17
	£'000	£'000
LIC - Ysgol 3-19 Llandysul	821	723
LIC - Grant Cyfalaf Cyffredinol	1,760	1,776
LIC - A486 Post Bach - Synod Inn	0	1,014
LIC - Ysgol Drefach	0	989
LIC - Gwelliannau i'r Priffyrdd	1,191	0
CDL - Amgueddfa Ceredigion - Dynesfeydd Newydd	436	377
Grantiau Eraill	<u>1,294</u>	<u>1,120</u>
	<u>5,502</u>	<u>5,999</u>

1.13 EIDDO, PEIRIANNAU A CHYFARPAR

Symudiadau yn 2017/2018:

	Tir ac Adeiladau £'000	Cerbydau, Peiriannau, Celfi a Chyfarpar £'000	Asedau Seilwaith £'000	Asedau Cymunedol £'000	Asedau sy'n weddi £'000	Asedau caiff eu hadeiladu ar hyn o bryd (AUC) £'000	Cyfanswm Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar £'000
Cost neu Brisiad							
Ar 31 Mawrth 2017	210,633	17,420	142,570	1,644	322	5,610	378,199
Ychwanegiadau	913	1,202	3,090	0	0	2,452	7,657
Cynnydd/(gostyngiadau) ailbriso yn y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn	1,787	0	0	508	(15)	0	2,280
Cynnydd/(gostyngiadau) ailbriso yn y Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	(4,850)	0	0	(53)	0	510	(4,393)
Dadgydnabod—gwaredu	(2,568)	(171)	0	0	0	0	(2,739)
Dadgydnabod—eraill	65	(56)	98	0	0	0	107
Ail-ddosbarthwyd asedau (i)/o cadwyd i'r gwerthu	39	0	0	0	40	0	79
Ail-ddosbarthwyd asedau i/o AUC	6,375	0	0	0	0	(6,375)	0
Symudiadau eraill	1,731	1	(191)	(1,583)	0	(1)	(43)
Ar 31 Mawrth 2018	214,125	18,396	145,567	516	347	2,196	381,147
Croniad o ran y Dibrisio a Diffygion							
Ar 31 Mawrth 2017	(12,349)	(11,050)	(16,030)	0	(129)	0	(39,558)
Tâl dibrisio	(5,635)	(1,252)	(2,630)	0	(9)	0	(9,526)
Dibrisiad yn erbyn y Gronfa Wrth Gefn Ailbriso	0	0	0	0	0	0	0
Dibrisiad wedi ei osod yn erbyn Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	430	0	0	0	0	0	430
(Colledion) diffygion/gwyrddroadau yn y Gronfa Wrth Gefn Ailbriso	(548)	0	0	0	0	0	(548)
(Colledion) diffygion/gwyrddroadau o ran y Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	(146)	(56)	0	35	0	0	(167)
Dadgydnabod—gwaredu	157	93	0	0	0	0	250
Dadgydnabod—eraill	(65)	56	(98)	0	0	0	(107)
Symudiadau eraill	35	0	3	(35)	1	0	4
Ar 31 Mawrth 2018	(18,121)	(12,209)	(18,755)	0	(137)	0	(49,222)
Gwerth ar Bapur Net							
Ar 31 Mawrth 2018	196,004	6,187	126,812	516	210	2,196	331,925
Ar 31 Mawrth 2017	198,284	6,370	126,540	1,644	193	5,610	338,641

Symudiadau yn 2016/2017:

	Tir ac Adeiladau £'000	Cerbydau, Peiriannau, Celfi a Chyfarpar £'000	Asedau Seilwaith £'000	Asedau Cymunedol £'000	Asedau sy'n weddiill £'000	Asedau caiff eu hadeiladu ar hyn o bryd (AUC) £'000	Cyfanswm Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar £'000
Cost neu Brisiad							
Ar 31 Mawrth 2016	192,585	16,513	139,133	1,278	487	26,185	376,181
Ychwanegiadau	1,865	542	3,433	364	0	7,769	13,973
Cynnydd/(gostyngiadau) ailbriso yn y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn	2,888	0	0	2	(20)	0	2,870
Cynnydd/(gostyngiadau) ailbriso yn y Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	(7,691)	24	0	0	(11)	0	(7,678)
Dadgydnabod-gwaredu	(1,680)	(272)	0	0	(199)	(96)	(2,247)
Dadgydnabod-eraill	1,352	3	5	0	0	0	1,360
Ail-ddosbarthwyd asedau (i)/o cadwyd i'r gwerthu	(2,658)	0	0	0	(3,290)	0	(5,948)
Ail-ddosbarthwyd asedau i/o AUC	28,224	0	0	0	0	(28,224)	0
Symudiadau eraill	(4,252)	610	(1)	0	3,355	(24)	(312)
Ar 31 Mawrth 2017	210,633	17,420	142,570	1,644	322	5,610	378,199
Croniad o ran y Dibrisio a Diffygion							
Ar 31 Mawrth 2016	(6,083)	(10,128)	(13,527)	0	(198)	0	(29,936)
Tâl dibrisio	(5,384)	(1,154)	(2,498)	0	(14)	0	(9,050)
Dibrisiad yn erbyn y Gronfa Wrth Gefn Ailbriso	0	0	0	0	0	0	0
Dibrisiad wedi ei osod yn erbyn Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	1,382	6	0	0	4	0	1,392
(Colledion) diffygion/gwyrddroadau yn y Gronfa Wrth Gefn Ailbriso	(900)	0	(2)	0	0	0	(902)
(Colledion) diffygion/gwyrddroadau o ran y Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	(212)	3	2	0	0	0	(207)
Dadgydnabod-gwaredu	2	226	0	0	77	0	305
Dadgydnabod-eraill	(1,352)	(3)	(5)	0	0	0	(1,360)
Symudiadau eraill	198	0	0	0	2	0	200
Ar 31 Mawrth 2017	(12,349)	(11,050)	(16,030)	0	(129)	0	(39,558)
Gwerth ar Bapur Net							
Ar 31 Mawrth 2017	198,284	6,370	126,540	1,644	193	5,610	338,641
Ar 31 Mawrth 2016	186,502	6,385	125,606	1,278	289	26,185	346,245

Dibrisio

Defnyddiwyd yr oes ddefnyddiol a chyfraddau dibrisio canlynol wrth gyfrif y dibrisiad:

- Tir ac Adeiladau eraill – 1-99 mlynedd
- Cerbydau, Peiriannau, Celfi a Chyfarpar – 1-20 mlynedd
- Seilwaith – 10-99 mlynedd

Caiff asedau o dan Brydlesau Cyllid eu dibrisio ar sail llinell syth dros oes y brydles gyfredol nad yw wedi dod i ben.

Ailbrisi

Mae'r Cyngor yn cynnal rhaglen dreigl sy'n sicrhau y caiff holl Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar y bydd angen eu mesur ar werth teg yn cael eu hailbrisi o leiaf bob pum mlynedd. Gwneir bob gwaith prisio yn fewnol. Yr asedau a ailbrisiwyd gan brisiwr y Cyngor, Mr N Hinchcliffe FRICS, yn 2017/18 oedd Asedau Tir Amrywiol. Gwneir prisiadau ar dir ac adeiladau yn unol â'r methodolegau ac y mae'r sail ar gyfer yr amcangyfrif wedi ei nodi yn safonau proffesiynol Sefydliad Brenhinol Syrfewyr Siartredig. Mae prisiadau cerbydau, peiriannau a chyfarpar yn seiliedig ar brisiau cyfredol lle y mae marchnad ail law weithredol neu'r prisiau catalog diweddaraf wedi eu haddasu yn unol â chyflwr yr ased.

Nodir isod y rhagdybiaethau penodol a ddefnyddir wrth amcangyfrif gwerth teg:

- Mae cost hanesyddol yn rhesymol i'w ystyried ar gyfer gwerth teg
- Mae oes ased cerbydau, peiriannau a chyfarpar yn seiliedig ar y cyfnodau prydles a ddefnyddir gan y Cyngor ar gyfer cerbydau neu gyfarpar o fath penodol
- Mae gwerth gweddillion ar gyfer asedau cerbydau, peiriannau a chyfarpar yn 10% o'r gost gychwynol ar gyfer y cerbydau ac nid oes gwerth gweddilliol i unrhyw gyfarpar arall

Mae'r datganiad canlynol yn nodi'r datblygiadau o ran rhaglen dreigl y Cyngor ar gyfer ailbrisi Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar:

	Tir ac Adeiladau £'000	Cerbydau, Peiriannau, Celfi ac Offer £'000	£ Asedau Dros Ben £'000
Ar gost hanesyddol:	17	18,396	182
Prisiad ar werth teg ar:			
31 Mawrth 2018	15,811	0	70
31 Mawrth 2017	54,291	0	95
31 Mawrth 2016	115,809	0	0
31 Mawrth 2015	24,469	0	0
31 Mawrth 2014	3,728	0	0
CYFANSWM	214,125	18,396	347

1.14 EIDDO BUDDSODDI

Nodir yr eitemau canlynol o incwm a gwariant ar linell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant:

	2017/18	2016/17
	£'000	£'000
Incwm rhent o eiddo buddsoddi	965	983
Costau gweithredu uniongyrchol o ganlyniad i'r eiddo buddsoddi	(673)	(717)
Enillion/(colledion) net	292	266

Nid oes unrhyw gyfyngiadau ar allu'r Cyngor i wireddu gwerth ei eiddo buddsoddi ac nid oes cyfyngiadau ychwaith ar hawl y Cyngor i dderbyn yr incwm a derbyniadau wedi i'r eiddo gael ei waredu. Nid oes gan y Cyngor unrhyw oblygiadau contract i brynu, adeiladu na datblygu eiddo buddsoddi, nac ychwaith i'w hatgyweirio, cynnal a'u cadw na'u gwella.

Mae'r tabl canlynol yn crynhoi'r symudiadau yng ngwerth teg eiddo buddsoddi ar draws y flwyddyn:

	2017/18	2016/17
	£'000	£'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	17,599	17,928
Ychwanegiadau:		
Gwariant dilynol	91	91
Gwaredu	(67)	(724)
Enillion/(colledion) net o fuddsoddiadau gwerth teg	(249)	149
Trosglwyddiadau (i)/o Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar	41	246
Newidiadau eraill	0	(91)
Balans ar ddiwedd y flwyddyn	17,415	17,599

1.15 ASEDAU TREFTADAETH

Cost neu Brisiad	Tir ac Adeiladau Hanesyddol	Amguedd-feydd	Gwaith Celf	Regalia Dinesig	Eitemau ar ddangos mewn Amguedd-feydd	Cyfanswm Asedau
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
1af Ebrill 2016	1,154	1,083	95	70	54	2,456
Ychwanegiadau	0	441	0	0	0	441
Gwardwyd	0	0	0	0	0	0
Ailbrisiadau	0	0	0	0	0	0
31ain Mawrth 2017	1,154	1,524	95	70	54	2,897
Cost neu Brisiad						
1af Ebrill 2017	1,154	1,524	95	70	54	2,897
Ychwanegiadau	0	546	0	0	0	546
Gwardwyd	0	0	0	0	0	0
Ailbrisiadau	0	(62)	0	(5)	0	(67)
31ain Mawrth 2018	1,154	2,008	95	65	54	3,376

Mae rhagor o wybodaeth ar Asedau Treftadaeth y Cyngor ar gael yn yr adran Polisiâu Cyfrifydda o'r Datganiad Cyfrifon (Nodyn 1.2 – Rhan xii).

1.16 MESUR GWERTH TEG ASEDAU ANARIANNOL**Hierarchaeth Gwerth Teg**

Categori / Is-Gategori				Gwerth Teg
	Lefel 1	Lefel 2	Lefel 3	ar 31/03/2018
Asedau a Ddelir i'w Gwerthu	90	1,225	145	1,460
Ystad Gorfforaethol	0	0	11,616	11,616
Eiddo Gwag	0	0	819	819
Ystad Ddiwydiannol	0	0	879	879
Eiddo Buddsoddi	0	0	3,290	3,290
Eiddo Buddsoddi a Ddelir i'w Gwerthu	0	0	0	0
Ciosgau	0	0	326	326
Adeilad ar Brydles	0	0	173	173
Marchnad	0	0	170	170
Adeilad Pier	0	0	63	63
Eiddo Dros Ben	0	0	80	80
Dros Ben	0	46	163	209
	90	1,271	17,724	19,085

Categori / Is-Gategori				Gwerth Teg
	Lefel 1	Lefel 2	Lefel 3	ar 31/03/2017
Asedau a Ddelir i'w Gwerthu	0	135	2,063	2,198
Ystad Gorfforaethol	0	0	11,687	11,687
Eiddo Gwag	0	0	850	850
Ystad Ddiwydiannol	0	0	843	843
Eiddo Buddsoddi	0	0	3,335	3,335
Eiddo Buddsoddi a Ddelir i'w Gwerthu	0	0	16	16
Ciosgau	0	0	337	337
Adeilad ar Brydles	0	0	231	231
Marchnad	0	0	170	170
Adeilad Pier	0	0	50	50
Eiddo Dros Ben	0	0	80	80
Dros Ben	0	118	75	193
	0	253	19,737	19,990

Trosglwyddiadau rhwng Hierarchaeth Lefelau Gwerth Teg

Nid oedd unrhyw drosglwyddiadau rhwng Lefelau 1 a 2 yn ystod 2017/18.

Technegau Priso a ddefnyddiwyd er mwyn Pennu Gwerthoedd Teg lefel 2 a 3 ar gyfer Eiddo Buddsoddi*Mewnbynnau Sylwadwy Sylweddol – Lefel 2*

Seiliwyd gwerth teg yr asedau hyn ar ddull gweithredu'r farchnad gan ddefnyddio'r amodau presennol yn y farchnad a phrisiau gwerthu a welwyd yn ddiweddar, ynghyd â gwybodaeth berthnasol arall ar gyfer asedau tebyg yn ardal y Cyngor lleol. Mae amodau'r farchnad yn golygu bod eiddo tebyg yn cael eu prynu mewn ffordd weithredol a'u gwerthu, ac mae lefel y mewnbynnau sylwadwy yn sylweddol, gan arwain at gategoreiddio'r eiddo ar Lefel 2 yn yr hierarchaeth gwerth teg.

Mewnbynnau Ansylwadwy Sylweddol – Lefel 3

Seiliwyd gwerth teg yr asedau hyn ar yr incwm wedi'i gyfalafu a gafwyd gan ddefnyddio data'r Cyngor, ond hefyd, yn ôl yr angen, gan ddefnyddio dull gweithredu y farchnad sy'n defnyddio'r amodau yn y farchnad ar hyn o bryd trwy werthu/gosod asedau tebyg yn ardal y Cyngor lleol yn ddiweddar.

Defnydd Uchaf a Gorau o'r Eiddo Buddsoddi

Wrth amcangyfrif gwerth teg eiddo buddsoddi y Cyngor, y defnydd uchaf a gorau o'r eiddo yw eu defnydd presennol.

Technegau Prisio

Ni fu unrhyw newid yn y technegau prisio a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn ar gyfer eiddo buddsoddi.

Cysoni Mesuriadau Gwerth Teg wedi'u Categorioidio yn Lefel 3 yr Hierarchaeth Gwerth Teg

	2017/18	2016/17
	£'000	£'000
Balans Agoriadol	19,737	17,129
Trosglwyddiadau i Lefel 3	373	7,304
Trosglwyddiadau allan o Lefel 3	(1,289)	(91)
Cynnydd/(gostyngiadau) ailbrisio sy'n cael eu cydnabod yn y Gwarged/Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	(15)	(20)
Cynnydd/(gostyngiadau) ailbrisio sy'n cael eu cydnabod yn y Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn	(273)	(4,081)
Ychwanegiadau	0	91
Gwaredu	(808)	(594)
Tâl dibrisio	(1)	(1)
Balans Terfynol	<u>17,724</u>	<u>19,737</u>

Balans Terfynol

Caiff enillion neu golledion yn deillio o newidiadau i werth teg yr eiddo buddsoddi eu cydnabod yn y Gwarged neu'r Diffyg ar linell Darparu Gwasanaethau – Ariannu ac Incwm a Gwariant Buddsoddi.

Gwybodaeth Feintiol am Fesur Gwerthoedd Teg Eiddo Buddsoddi gan ddefnyddio Mewnbynnau Ansylwadwy Sylweddol – Lefel 3

	Ar	Techneg brisio a
	31/03/2018	ddefnyddiwyd i fesur gwerth teg
Is-Gategori	£'000	
Masnachol	17,724	Prisiad wedi'i seilio ar rhent y farchnad sy'n pasio neu amodau y cytunwyd arnynt ar gyfer yr eiddo
	<u>17,724</u>	

Proses Brisio ar gyfer Eiddo Buddsoddi

Mesurir gwerth teg eiddo buddsoddi'r Cyngor bob blwyddyn ar bob dyddiad adrodd. Cynhelir pob prisiad yn fewnol yn unol â'r fethodoleg a'r sail er mwyn amcangyfrif a nodir yn safonau proffesiynol Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig. Mae prisiwr y Cyngor yn cydweithio'n agos gyda swyddogion cyllid sy'n adrodd yn rheolaidd ynghylch yr holl faterion sy'n ymwneud â phrisio.

1.17 OFFERYNNAU ARIANNOL

Nodir y categorïau canlynol o offerynnau ariannol yn y Fantolen:

	Hir Dymor		Cyfredol	
	31/03/18	31/03/17	31/03/18	31/03/17
	£'000	£'000	£'000	£'000
Buddsoddiadau				
Benthyciadau ac arian derbyniadwy	0	0	9,022	5,035
Cyfanswm y Buddsoddiadau	0	0	9,022	5,035
	Hir Dymor		Cyfredol	
	31/03/18	31/03/17	31/03/18	31/03/17
	£'000	£'000	£'000	£'000
Dyledwyr				
Benthyciadau ac arian derbyniadwy	2,131	1,987	0	0
Asedau ariannol a nodwyd ar werth contract	0	0	14,142	13,603
Cyfanswm y Dyledwyr	2,131	1,987	14,142	13,603
	Hir Dymor		Cyfredol	
	31/03/18	31/03/17	31/03/18	31/03/17
	£'000	£'000	£'000	£'000
Benthyciadau				
Rhwymedigaethau ariannol ar gost amorteiddiedig	115,549	108,023	3,189	6,988
Cyfanswm y Benthyciadau	115,549	108,023	3,189	6,988
	Hir Dymor		Cyfredol	
	31/03/18	31/03/17	31/03/18	31/03/17
	£'000	£'000	£'000	£'000
Rhwymedigaethau Hirdymor Eraill				
Brydlesau cyllid a PFI	5,720	6,345		
Cyfanswm y Rhwymedigaethau Hirdymor Eraill	5,720	6,345		
	Hir Dymor		Cyfredol	
	31/03/18	31/03/17	31/03/18	31/03/17
	£'000	£'000	£'000	£'000
Credydwyr				
Rhwymedigaethau ariannol ar gost amorteiddiedig	171	171 *	19,522	19,511 *
Cyfanswm y Credydwyr	171	171	19,522	19,511

* Mae ffigurau 2016/17 wedi eu hailddatgan oherwydd cywiriadau i'r ffigurau.

Incwm, Costau, Enillion a Cholledion

Mae'r enillion a cholledion a gydnabyddir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr parthed offerynnau ariannol fel a ganlyn:

	2017/2018			2016/2017		
	Rhwymedigaethau ariannol ar gost amortieiddiedig £'000	Asedau Ariannol: Benthyciadau ac Arian Derbyniadwy £'000	Cyfanswm £'000	Rhwymedigaethau ariannol ar gost amortieiddiedig £'000	Asedau Ariannol: Benthyciadau ac Arian Derbyniadwy £'000	Cyfanswm £'000
Treuliau Llog	5,871	0	5,871	6,053	0	6,053
Cost ffi	85	0	85	9	0	9
Cyfanswm y gwariant yn Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	5,956	0	5,956	6,062	0	6,062
Incwm Llog	0	(126)	(126)	0	(145)	(145)
Incwm llog a gronwyd ar asedau ariannol diffygiol	0	0	0	0	0	0
Cyfanswm yr incwm yn Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	0	(126)	(126)	0	(145)	(145)
(Enillion)/colledion net am y flwyddyn	5,956	(126)	5,830	6,062	(145)	5,917

Gwerthoedd teg Asedau a rhwymedigaethau ariannol na fesurir yn ôl eu Gwerth Teg

Cyfrifir y gwerthoedd teg fel a ganlyn:

<u>Rhwymedigaethau Ariannol</u>	31 Mawrth 2018		31 Mawrth 2017	
	Swm Cario £'000	Gwerth Teg £'000	Swm Cario £'000	Gwerth Teg £'000
Rhwymedigaethau Ariannol (Pob un – Cyfraddau Ad-dalu Cyn Pryd)	118,738	179,631	115,011	180,362
Rhwymedigaethau Ariannol (Pob un – Cyfradd Benthyciadau Newydd)	118,738	155,339	115,011	156,489
Rhwymedigaethau Ariannol (Benthyciadau PWLB yn unig – Cyfradd Ad-dalu Cyn Pryd)	108,984	167,425	107,957	168,749
Rhwymedigaethau Ariannol (Benthyciadau PWLB yn unig – Cyfradd Benthyciadau Newydd)	108,984	145,503	107,957	147,067

Prisio benthyciadau PWLB: Ar gyfer benthyciadau gan PWLB, darparwyd amcangyfrifon gwerth teg gan ddefnyddio cyfraddau disgownt adbrynu a benthycia newydd (cyfradd sicrwydd).

Prisio benthyciadau nad ydynt yn rhai PWLB: Ar gyfer benthyciadau nad ydynt yn rhai PWLB, darparwyd amcangyfrifon gwerth teg gan ddefnyddio cyfraddau adbrynu PWLB a chyfraddau benthyciadau newydd yn y farchnad.

Mae'r sail brisio a fabwysiadwyd yn defnyddio **Mewnbynnau Lefel 2** – h.y. mewnbynnau yn hytrach na phrisiau a ddyfynnwyd y maent yn sylwadu ar gyfer yr Atebolrwydd Ariannol.

Mae'r gwerth teg yn uwch na'r swm cario oherwydd bod portffolio'r Cyngor yn cynnwys benthyciadau lle y mae'r gyfradd llog sy'n daladwy'n uwch na'r cyfraddau sydd ar gael ar gyfer benthyciadau tebyg ar ddyddiad y Fantolen.

Benthyciadau PWLB:

Mae'r ymrwymiad i dalu llog sy'n uwch na'r cyfraddau yn y farchnad ar hyn o bryd yn cynyddu'r swm y byddai'n rhaid i'r Cyngor ei dalu os byddai PWLB yn gofyn i'r Cyngor ad-dalu'r benthyciadau'n gynnar (cyfradd Ad-dalu Cyn Pryd), neu os byddai'n cytuno i hynny. Mae gan y Cyngor allu parhaus i fenthycia arian am gyfraddau gostyngol gan PWLB, yn hytrach nag o'r marchnadoedd. Mesur atodol o'r llog ychwanegol y bydd y Cyngor yn ei dalu o ganlyniad i'w ymrwymadau PWLB ar gyfer benthyciadau cyfradd sefydlog yw cymharu amodau'r benthyciadau hyn gyda'r cyfraddau benthycia newydd sydd ar gael gan PWLB (cyfradd benthyciadau Newydd).

Defnyddiwyd y tybiaethau canlynol yn y cyfrifiadau gwerth teg:

- Caiff llog ei gyfrifo gan ddefnyddio'r confensiwn mwyaf cyffredin yn y farchnad, ACT/365.
- O ran adneuo tymor sefydlog, derbynnir llog pan fyddant yn aeddfedu, neu'n flynyddol os yw'r tymor dros flwyddyn.
- Ni thelir/dderbynnir llog ar ddyddiad cychwyn offeryn, ond fe'i telir/derbynnir ar y dyddiad aeddfedu.
- Cafwyd prisiau gostyngol y farchnad ar 31 Mawrth 2018, gan ddefnyddio prisiau bidio lle bo'n berthnasol.

Tybiaethau eraill a wneir am werthoedd teg asedau ariannol a rhwymedigaethau ariannol:

- Cymrir mai gwerth teg elfennau i'w talu a'u cael (Credydwyr a Dyledwyr Tymor Byr) yw'r swm a anfonebwyd neu a nodwyd mewn bil.
- Cyfrifwyd gwerth teg benthyciadau a symiau i'w derbyn ac nid ydynt yn wahanol iawn i'r gwerth cludo.

1.18 YMRWYMIADAU CYFALAF

Mae'r Cyngor ar hyn o bryd wedi ei ymrwmo i'r Cynlluniau Cyfalaf mawr canlynol yn 2018/19:

Diben:	
Rhaglen Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain (Rhan 1)	Cwblhawyd ac agorwyd Ysgol 3-19 Bro Teifi yn Llandysul ym Medi 2016 ac Ysgol Gynradd Dyffryn Cledlyn yn Nrefach ym Medi 2017. Elfen olaf Cam 1 yw adeiladu adain Gynradd newydd ac ailwampio rhan o safle ysgol uwchradd Ysgol 3-16 Henry Richard yn Nhregaron, ac y mae WRW Construction Ltd wedi cael ei benodi i wneud gwaith. Rhagwelir y bydd adain gynradd Henry Richard wedi'i chwblhau er mwyn i'r disgyblion cynradd allu symud o'u lleoliad presennol i'r adeilad newydd ym mis Medi 2018 a bydd y gwaith sy'n weddill yn cael ei gwblhau erbyn Mawrth 2019.
Rhaglen Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain (Rhan 2)	Adeiladu estyniad yn ysgol gynradd Llanilar er mwyn darparu ar gyfer y disgyblion sy'n cael eu haddysgu yn y brif neuadd ac adeiladu estyniad yn Ysgol Comins Coch er mwyn sicrhau bod digon o gyfleusterau toiled ar gael. Bydd y ddau brosiect yn cael eu cwblhau erbyn diwedd Mawrth 2019.
Gweithfeydd Trin Carthion	Sicrhau bod y Gweithfeydd Trin Carthion a gadwyd gan y Cyngor ar ôl trosglwyddo'r stoc tai'n bodloni safonau perthnasol Dwr Cymru gyda'r nod y bydd Dwr Cymru'n eu mabwysiadu cyn gynted ag y bo'n ymarferol. Mae Camau 1 i 9 yn gyflawn, roedd Cam 10 ar y gweill ar 31/03/2018 ac mae contract wedi'i ddyfarnu ar gyfer Cam 11.
Cronfa Trafnidiaeth Leol a Llwybrau Diogel mewn Cymunedau	Darparu llwybrau diogel (troedffyrdd ac ati) mewn cymunedau, a darparu seilwaith i gefnogi Teithio Llesol.
Rhaglen Goleuadau Stryd	Gosod goleuadau stryd newydd effeithlon yn lle'r hen rai.

	Cyllideb yn 2018/19	Cyfanswm costau'r prosiect	Costau contract y contractwyr	Cyfnod buddsoddi
	£'000	£'000	£'000	
Rhaglen Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain (Rhan 1)	3,593	39,200	29,500	5 blynedd
Rhaglen Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain (Rhan 2)	844	913	913	2 flynedd
Gweithfeydd Trin Carthion	1,095	6,109	3,224	10 blynedd
Cronfa Trafnidiaeth Leol a Llwybrau Diogel mewn Cymunedau	1,117	1,317	249	2 blynedd
Rhaglen Goleuadau Stryd	738	1,163	350	3 blynedd

1.19 DEDDF LLYWODRAETH LEOL 2003 ADRANNAU 16(2)(b) A 20: TRIN RHAI COSTAU FEL GWARIANT CYFALAF

Mae'r Cyngor wedi defnyddio hyblygrwydd yn y defnydd o dderbyniadau cyfalaf o dan arweiniad a chyfarwyddyd a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru ar gyfer 2017/18. Mae hyn wedi caniatáu i'r Cyngor gyfalafu peth gwariant refereniw cymwys. Mae'r prosiectau canlynol wedi gwneud defnydd o'r arweiniad a'r cyfarwyddiad:

<u>Prosiect</u>	Gwariant yn	Gwariant a
	ystod y	gyfalafwyd ac a
	flwyddyn	ariannwyd trwy
		Dderbyniadau
		Cyfalaf
	£'000	£'000
Ail-ddylunio gwasanaeth gofal cymdeithasol	160	160
Ail-ddylunio gwasanaethau technegol	101	101
Trawsnewidiad gwasanaethau cwsmer	179	179
Gweithio fwy Doeth (yn cynnwys Rhesymoli Adeiladau)	115	115
	555	555

1.20 DYLEDWYR

	31/03/18	31/03/17
	£'000	£'000
Cyrff Llywodraeth Ganol	7,034	7,800
Lwfans lleihad yn y gwerth	(17)	(28)
Cyrff Llywodraeth Ganol	7,017	7,772
Awdurdodau Lleol Eraill	2,517	2,073
Lwfans lleihad yn y gwerth	(225)	(280)
Awdurdodau Lleol Eraill	2,292	1,793
Cyrff GIG	737	1,099
Lwfans lleihad yn y gwerth	(226)	(292)
Cyrff GIG	511	807
Corfforaethau Cyhoeddus a chronfeydd masnachu	10	12
Lwfans lleihad yn y gwerth	0	0
Corfforaethau Cyhoeddus a chronfeydd masnachu	10	12
Endidau ac Unigolion eraill	7,882	8,141
Lwfans lleihad yn y gwerth	(1,456)	(996)
Endidau ac Unigolion eraill	6,426	7,145
Cyfanswm	16,256	17,529

1.21 ARIAN AC EITEMAU CYFWERTH AG ARIAN

Mae balans yr arian ac eitemau cyfwerth ag arian yn cynnwys yr elfennau canlynol:

	31/03/18	31/03/17
	£'000	£'000
Arian a gedwir gan y Cyngor	34	34
Cyfrif cyfredol banciau	(3,229)	(2,568)
Adneuon tymor byr gyda banciau/cymdeithasau adeiladu/sefydliadau ariannol eraill	9,119	5,855
Cyfanswm yr arian ac eitemau cyfwerth ag arian	5,924	3,321

Mae'r cyfrifon cyfredol Banc yn cynnwys yr holl sieciau heb eu talu.

1.22 CREDYDWYR

	31/03/18	31/03/17
	£'000	£'000
Cyrff Llywodraeth Ganol	2,403	2,190
Awdurdodau Lleol Eraill	1,100	1,011
Cyrff GIG	202	284
Corfforaethau cyhoeddus a chronfeydd masnachu	0	31
Endidau ac unigolion eraill	16,264	16,860
Cyfanswm	19,969	20,376

1.23 BENTHYCA

Mae'r rhan fwyaf o fenthyciadau tymor hir y Cyngor yn deillio'n bennaf oddi wrth y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLB). Caiff y benthyciadau eu dadansoddi yn ôl aeddfedrwydd ac mae'r cyfraddau llog yn amrywio rhwng 1.97% a 10.25%.

Dadansoddiad o'r benthyciadau yn ôl aeddfedrwydd:

	31/03/18	31/03/18	31/03/18	31/03/17	31/03/17	31/03/17
	PWLB	ARALL	CYFANSWM	PWLB	ARALL	CYFANSWM
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Aeddfedu o fewn blwyddyn	3,189	0	3,189	6,988	0	6,988
Benthyca Hirdymor						
Aeddfedu mewn 1 – 2 flynedd	1,018	0	1,018	990	0	990
Aeddfedu mewn 2 – 5 mlynedd	15,169	0	15,169	8,369	0	8,369
Aeddfedu mewn 5 – 10 mlynedd	11,169	0	11,169	17,686	0	17,686
Aeddfedu mewn 10 – 15 blynedd	12,539	1,794	14,333	11,350	1,294	12,644
Aeddfedu mewn 15 – 20 mlynedd	21,581	0	21,581	12,353	0	12,353
Aeddfedu mewn 20 – 25 blynedd	5,623	0	5,623	15,148	0	15,148
Aeddfedu mewn 25 – 30 blynedd	11,396	0	11,396	5,573	0	5,573
Aeddfedu mewn 30 – 35 blynedd	7,500	0	7,500	2,000	0	2,000
Aeddfedu mewn 35 – 40 blynedd	14,000	0	14,000	13,500	0	13,500
Aeddfedu mewn 40 – 45 blynedd	8,000	0	8,000	14,000	0	14,000
45+ blynedd	0	5,760	5,760	0	5,760	5,760
Cyfanswm y benthyciadau hirdymor	107,995	7,554	115,549	100,969	7,054	108,023

Ailstrwythuro Benthyciadau

Ni ailstrwythurwyd benthyciadau yn 2017/18.

Grantiau Llywodraeth Cymru i'w had-dalu yn y dyfodol

Rhoddodd Llywodraeth Cymru £500 mil pellach i'r Cyngor ar ffurf benthyciad ad-daladwy eleni; gan adael balans o £1,794 mil ar draws 3 chynllun i'w had-dalu yn y dyfodol. Er mai grantiau yw'r enw ar y symiau hyn, rydym wedi'u trin fel benthyciadau ar y Fantolen oherwydd y bydd angen eu had-dalu mewn 10-15 blynedd.

1.24 RHWYMEDIGAETHAU HIRDYMOR ERAILL

	31/03/18	31/03/17
	£'000	£'000
Rhwymedigaethau Prydlesau Cyllid	641	608
Rhwymedigaethau Ysgol Gyfun Penweddig PFI	5,079	5,737
Rhwymedigaethau Pensiwn	86,675	99,205
Cyfanswm	<u>92,395</u>	<u>105,550</u>

1.25 CRONFEYDD WRTH GEFN Y GELLIR EU DEFNYDDIO

Nodir symudiadau yng nghronfeydd wrth gefn y Cyngor y gellir eu defnyddio yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn ar dudalen 21 a Nodyn 1.8.

1.26 CRONFEYDD WRTH GEFN NA ELLIR EU DEFNYDDIO

	31/03/18	31/03/17
	£'000	£'000
Cronfa Wrth Gefn Ailbriso	64,653	65,887
Cyfrif Addasu Cyfalaf	149,612	156,034
Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol	706	723
Cronfa Wrth Gefn Bensiynau	(86,675)	(99,205)
Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf a Ohiriwyd	1,481	1,293
Cyfrif Absenoldebau Cronedig	(3,158)	(3,133)
Cyfanswm y Cronfeydd Wrth Gefn na ellir eu defnyddio	<u>126,619</u>	<u>121,599</u>

Mae'r canlynol yn ddadansoddiad o'r Cronfeydd Wrth Gefn na ellir eu Defnyddio sydd fwyaf arwyddocaol:

Cronfa Wrth Gefn Ailbriso

Mae'r Gronfa Ailbriso Wrth Gefn yn cynnwys enillion a wnaed gan y Cyngor o ganlyniad i gynnydd yng ngwerth ei Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar. Bydd y balans yn lleihau pan fydd asedau ag enillion a gronwyd yn cael:

- eu hailbriso'n llai neu'n ddiffygiol ac y mae'r enillion wedi eu colli
- eu defnyddio wrth ddarparu gwasanaethau a chaiff yr enillion eu defnyddio drwy ddibrisiad, neu
- eu gwaredu a chaiff yr enillion eu cyflawni

Bydd y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn ond yn cynnwys enillion ailbriso a wireddwyd ers 1 Ebrill 2007, sef y dyddiad y'i rhoddwyd ar waith yn ffurfiol. Cafodd enillion a wnaed cyn y dyddiad hwnnw eu cyfuno â'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

	2017/18	2016/17
	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill	65,887	67,812
Asedau a ail-brisiwyd ar i fyny	3,671	4,349
Asedau a ail-brisiwyd ar i lawr a cholledion diffygiol na chafodd eu hawlio ar y Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	(2,021)	(2,380)
Gwarged neu Ddiffyg ar ailbriso asedau tymor hir na chafodd eu nodi ar y Gwarged/Ddiffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	<u>1,650</u>	<u>1,969</u>
Gwahaniaeth rhwng dibrisio gwerth teg a dibrisio cost hanesyddol	(2,052)	(2,172)
Enillion a gronnwyd ar asedau a werthwyd neu a ddiystyriwyd	(832)	(1,722)
Swm a osodwyd yn erbyn y Cyfrif Addasu Cyfalaf	<u>(2,884)</u>	<u>(3,894)</u>
Balans ar 31 Mawrth	<u>64,653</u>	<u>65,887</u>

Cyfrif Addasu Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn cymathu'r gwahaniaethau amseru rhwng y trefniadau gwahanol ar gyfer cyfrif y defnydd a wneir o asedau nad ydynt yn rhai cyfredol a'r trefniadau ar gyfer ariannu'r gwaith o brynu, adeiladu neu wella'r asedau hynny o dan ddarpariaethau statudol. Bydd debyd yn y cyfrif parthed y gost o brynu, adeiladu neu wella fel dibrisiad a chaiff colledion oherwydd diffygion neu amorteiddio eu nodi yn y Datganiad Cynhwysfawr ar Incwm a Gwariant (gan gysoni trosglwyddiadau o'r Gronfa Ailbriso wrth gefn er mwyn trosi ffigyrau gwerth teg i sail cost hanesyddol). Rhoddir credyd i'r cyfrif drwy gynnwys y symiau a osodwyd i'r naill ochr gan y Cyngor er mwyn ariannu costau prynu, adeiladu a gwella.

Mae'r cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion a gronnwyd ar Eiddo Buddsoddi ac enillion ailbriso a gronnwyd ar Eiddo, Cyfarpar a Pheiriannau cyn 1 Ebrill 2007, sef y dyddiad y crëwyd y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn i gadw enillion o'r fath.

Bydd Nodyn 1.7 yn darparu manylion ffynhonnell y trosglwyddiadau i'r Cyfrif oni bai am y rheiny a oedd yn cynnwys y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn.

	2017/18	2016/17
	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill	156,034	164,366
Gwyrdroi eitemau sy'n ymwneud â gwariant cyfalaf ar ddebyd neu gredyd i'r Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant:		
Ffioedd parthed dibrisio a diffygion asedau nad ydynt yn rhai cyfredol	(10,373)	(9,342)
Ailbrisio colledion ar Eiddo, Peiriannau ac Offer	(3,388)	(10,517)
Gwariant refeniw a ariannwyd o gyfalaf dan statud	(1,681)	(1,964)
Nifer yr asedau nad ydynt yn rhai cyfredol caiff eu diystyru ar ôl gwaredu neu werthu gan eu nodi fel rhan o'r enillion/colledion ar waredu yn y Datganiad Cynhwysfawr ar Incwm a Gwariant	(3,392)	(2,798)
	<u>(18,834)</u>	<u>(24,621)</u>
Cymhwyso symiau a ddiddymwyd o'r Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn	2,883	3,894
Swm net a ddiddymwyd o gost Asedau anghyfredol a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn	(15,951)	(20,727)
Cyllid cyfalaf a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn:		
Defnyddio Derbynion Cyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd	1,115	2,356
Grantiau a chyfraniadau cyfalaf wedi eu credydu i'r Datganiad Cynhwysfawr ar Incwm a Gwariant sy'n briodol i ariannu cyfalaf	4,570	5,471
Cymhwyso grantiau i gyllid cyfalaf o'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso	28	427
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf a hawliwyd yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	2,785	2,812
Gwariant Cyfalaf a nodwyd yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	1,280	1,180
	<u>9,778</u>	<u>12,246</u>
Symudiadau yng ngwerth marchnad Eiddo Buddsoddi a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant	(249)	149
Balans ar 31 Mawrth	<u>149,612</u>	<u>156,034</u>

Cronfa Wrth Gefn Bensiynau

Mae'r Gronfa Bensiynau'n delio â'r gwahaniaethau amseru o ganlyniad i drefniadau gwahanol ar gyfer cyfrifo manteision pensiynau ar ôl gwaith ac ar gyfer ariannu manteision yn unol â'r darpariaethau statudol. Mae'r Cyngor yn rhoi cyfrif am fanteision ôl gyflogaeth yn y Datganiad Cynhwysfawr ar Incwm a Gwariant fel y manteision y bydd gweithwyr yn eu hennill wrth gasglu blynyddoedd o wasanaeth, gan ddiweddarau'r rhwymedigaethau a nodir er mwyn adlewyrchu chwyddiant, addasiadau sy'n newid a dychweliadau ar fuddsoddi parthed unrhyw adnoddau a osodwyd yn erbyn y costau. Fodd bynnag yn unol â threfniadau statudol bydd angen i'r manteision yma gael eu hariannu gan fod y Cyngor yn sicrhau cyfraniadau cyflogwyr i'r gronfa bensiwn neu mi ddylai yn y diwedd dalu unrhyw bensiynau y mae'n uniongyrchol gyfrifol amdanynt. Mae'r balans debyd ar y Gronfa Bensiwn felly'n dangos diffyg sylweddol yn y manteision a enillwyd gan gyn weithwyr a gweithwyr cyfredol yn ogystal â'r adnoddau y mae'r Cyngor wedi ei roi i'r neilltu ar eu cyfer. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau y caiff arian ei osod i'r neilltu erbyn y bydd yn rhaid talu'r pensiwn.

	2017/18	2016/17
	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill	(99,205)	(69,814)
Cildroi eitemau IAS19	(18,965)	(13,721)
Ailfesuriadau	23,412	(23,629)
Costau Pensiwn taladwy	8,083	7,959
Balans ar 31 Mawrth	<u><u>(86,675)</u></u>	<u><u>(99,205)</u></u>

Cyfrif Absenoldebau Cronedig

Bydd y Cyfrif Absenoldebau Cronedig yn delio â'r gwahaniaethau y byddai'n codi fel arall yn y Balans ar y Gronfa Gyffredinol o ganlyniad i gronni absenoldebau a enillwyd ond na hawliwyd yn y flwyddyn, e.e. gwyliau blynyddol a gariwyd ymlaen ar 31 Mawrth. Bydd yn ofynnol yn ôl y trefniadau statudol i effaith Balans y Gronfa Gyffredinol gael ei niwtraleiddio gan drosglwyddiadau i'r Cyfrif neu oddi yno.

	2017/18	2016/17
	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill	(3,133)	(2,525)
Setliad neu ganslo croniadau a wnaed ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol	3,133	2,525
Symiau a gronnwyd ar ddiwedd y flwyddyn gyfredol	<u>(3,158)</u>	<u>(3,133)</u>
Gwahaniaeth rhwng tâl swyddogion a nodir ar y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant ar sail gronedig a'r tâl a godir yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(25)	(608)
Balans ar 31 Mawrth	<u><u>(3,158)</u></u>	<u><u>(3,133)</u></u>

1.27 DATGANIAD LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU GWEITHREDU

Mae'r llif arian ar gyfer gweithgareddau gweithredu'n cynnwys yr eitemau canlynol:

	2017/18	2016/17
	£'000	£'000
Llog a dalwyd	(3,244)	(5,617)
Llog a dderbyniwyd	112	145

1.28 GWEITHREDIADAU MASNACHOL

Caiff y gwasanaethau canlynol eu gweithredu gan y Cyngor mewn amgylchedd masnachol ac fe'u cofnodir ar wahân yn y Cyfrif Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

- **Arlwyo** – ffreuturau o fewn adeiladau swyddfa sy'n gweithredu mewn dau leoliad.

Caiff y gwasanaethau canlynol eu gweithredu gan y Cyngor mewn amgylchedd masnachol ond maent wedi'u cynnwys o fewn llinellau gwasanaeth yn y Cyfrif Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

- **Hyfforddiant Ceredigion** – canolfan hyfforddiant galwedigaethol a sgiliau sy'n cynnig cyngor, arweiniad a chymorth er mwyn helpu'r rhai sy'n chwilio am waith/dysgwyr i gaffael a/neu i ddiweddarau sgiliau er mwyn eu galluogi i fanteisio ar hyfforddiant a chyflogaeth gynaliadwy ac i geisio cyfleoedd dysgu gydol oes.
- **Cartrefi Preswyl** – maent yn gweithredu mewn chwech lleoliad gan ddarparu gwelyau i bobl hŷn sy'n fregus.

	2017/18	2017/18	2017/18	2016/17
	Trosiant	Gwariant	Net	Net
	£'000	£'000	(Gwarged)	(Gwarged)
Gwasanaethau			Diffyg	Diffyg
			£'000	£'000
Arlwyo	96	132	36	32
Hyfforddiant Ceredigion	646	1,039	393	284
Cartrefi Preswyl	4,492	4,492	0	0
Cyfanswm	5,234	5,663	429	316

1.29 LWFANSAU'R AELODAU

Talodd y Cyngor y symiau a ganlyn i aelodau'r cyngor yn ystod y flwyddyn. Cyhoeddir manylion y taliadau unigol yn y wasg leol, yn unol â gofynion Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Lwfansau i Aelodau Cynghorau Sir a Chynghorau Bwrdeistref Sirol ac Awdurdodau Parciau Cenedlaethol) (Cymru) 2002.

	2017/18	2016/17
	£'000	£'000
Cyflogau	765	767
Treuliau	31	29
Cyfanswm	796	796

1.30 TALIADAU SWYDDOGION

- Y lluosrif rhwng yr enillion cyfwerth ag amser llawn canolrifol (ac eithrio athrawon) ac uchafswm cyflog y Prif Weithredwr yw **1:6.6**
- Enillion cyfartalog cyfwerth ag amser llawn y ddau swyddog a fu yn swydd y Prif Weithredwr yw **£107,635**
- Yr enillion cyfwerth ag amser llawn canolrifol holl weithwyr y Cyngor (ac eithrio athrawon) yw **£16,491**

Mae'r cyflog a delir i uwch gyflogegion y Cyngor (ac eithrio unrhyw ffioedd etholiad a delir) fel a ganlyn:

**Enillion Uwch-swyddogion – Cyflog rhwng £60,000 a £150,000
2017/18**

Gwybodaeth am Ddeiliad y Swydd (Teitl y Swydd)	Cyflog (yn cynnwys Ffioedd a Lwfansau) £	£ lawndal am gollu cyflogaeth	Cyfraniadau Pensiwn Cyflogwyr £	Cyfanswm Taliadau Cydnabyddiaeth gan Gynnwys Cyfraniadau Pensiwn £
Prif Weithredwr: Ebrill 17 i Medi 17 (1)	62,372	0	17,736	80,108
Prif Weithredwr: o Hydref 17 (1)	52,443	0	8,116	60,559
Dirprwy Brif Weithredwr: Ebrill 17 i Medi 17 (1)	50,077	0	7,749	57,826
Cyfarwyddwr Strategol: Dysgu a Phartneriaethau (2) *	94,155	0	14,569	108,724
Cyfarwyddwr Strategol: Gofal, Amddiffyn a Ffordd o Fyw	91,155	0	14,104	105,259
Cyfarwyddwr Strategol: Cymunedau Cynaliadwy: Ebrill 17 to Mehefin 17 (7)	16,922	0	0	16,922
Pennaeth Gwasanaethau Ffordd o Fyw (3)(4)	70,782	55,883	152,578	279,243
Pennaeth Gwasanaethau Dysgu (3)(5)*	81,071	51,308	12,564	144,943
Pennaeth Gwasanaethau Perfformiad a Gwella	70,782	0	10,947	81,729
Pennaeth Cyllid	70,782	0	10,947	81,729
Pennaeth Gwasanaethau Polisi	70,782	0	10,947	81,729
Pennaeth Gwasanaethau Technegol: Ebrill 17 i Rhagfyr 17 (6)	71,244	0	10,435	81,679
Pennaeth TGCh a Gwasanaethau Cwsmeriaid	70,640	0	10,947	81,587
Pennaeth Gwasanaethau i Oedolion a Chomisiynu	67,912	0	10,460	78,372
Pennaeth Gwasanaethau Plant a Theuluoedd	67,500	0	10,460	77,960
Rheolwr Grŵp - Gwasanaethau Cyfreithiol (3) (4) (8)	70,576	44,507	76,210	191,293
Swyddog Monitro	60,576	0	9,387	69,963
Pennaeth Adnoddau Dynol	60,511	0	9,377	69,888
Rheolwr Grŵp - Gwasanaethau Democratiaid	60,501	0	9,376	69,877

Ni thalwyd unrhyw fuddion mewn nwyddau neu wasanaethau i uwch swyddogion yn ystod 2017/18. Talwyd unrhyw gostau teithio o ran milltiroedd ar gyfradd Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi.

- (1) Yn dilyn ymddeoliad y Prif Weithredwr ar y pryd yn ystod Medi 2017 penodwyd y Dirprwy Brif Weithredwr i swydd y Prif Weithredwr o 1 Hydref 2017. Wedi hynny cafodd swydd y Dirprwy Brif Weithredwr ei dileu.
- (2) Tâl yn cynnwys honorariwm o £3,000 er mwyn cydnabod darpariaeth mewnbwn strategol i Wasanaethau Addysg ac Ysgolion Cyngor Sir Powys.
- (3) Yn sgil ailstrwythuro corfforaethol a ddaeth i rym ar 1 Ebrill 2018, terfynwyd y swyddi canlynol ar 31 Mawrth 2018 ac roedd taliadau diswyddo yn ddyledus; Pennaeth y Gwasanaethau Dysgu (£51,308), Pennaeth y Gwasanaethau Ffordd o Fyw (£55,883), Rheolwr Grŵp - Gwasanaethau Cyfreithiol (£44,507). Mae'r symiau diswyddo a nodwyd wedi'u cynnwys yn y tabl cydnabyddiaeth ariannol uchod.
- (4) Oherwydd ymddeoliad cynnar yn sgil swyddi'n cael eu terfynu, mae costau straen actiwaraidd yn cael eu cynnwys yn symiau'r Cyfraniadau Pensiwn ar gyfer y swyddi canlynol; Pennaeth y Gwasanaethau Ffordd o Fyw (£141,631), Rheolwr Grŵp - Gwasanaethau Cyfreithiol (£66,822).
- (5) Tâl yn cynnwys honorariwm o £12,000 er mwyn cydnabod darpariaeth mewnbwn strategol i Wasanaethau Addysg ac Ysgolion Cyngor Sir Powys.
- (6) Mae'r gydnabyddiaeth ariannol yn cynnwys £14,355 o honorariwm am ddyletswyddau ychwanegol ar lefel sy'n gyfartal â lefel Cyfarwyddwr Strategol. Ymddeolodd Pennaeth y Gwasanaethau Technegol ar 31 Rhagfyr 2017, yna dilëwyd y swydd.
- (7) Ymddeolodd y Cyfarwyddwr Strategol - Cymunedau Cynaliadwy ar 30 Mehefin 2017. Wedi hynny dilëwyd y swydd.
- (8) Mae'r gydnabyddiaeth ariannol yn cynnwys honorariwm o £10,000 am weithredu fel cyfreithiwr arweiniol ar ran pob awdurdod lleol yng Nghymru (ac eithrio Caerdydd) yn achos Cartref Gofal Y Forge.

* Mae'n cynnwys tâl wedi'i gyllido gan Gyngor Sir Powys ar gyfer cymorth gwasanaethau addysg arbenigol.

**Enillion Uwch-swyddogion – Cyflog rhwng £60,000 a £150,000
2016/17**

Gwybodaeth am Ddeiliad y Swydd (Teitl y Swydd)	Cyflog (yn cynnwys Ffioedd a Lwfansau) £	Cyfraniadau Pensiwn Cyflogwyr £	Cyfanswm Taliadau Cydnabyddiaeth gan Gynnwys Cyfraniadau Pensiwn £
Prif Weithredwr	109,307	16,691	125,998
Dirprwy Brif Weithredwr (1) *	100,413	15,329	115,742
Cyfarwyddwr Strategol: Dysgu a Phartneriaethau (2) *	91,158	13,915	105,073
Cyfarwyddwr Strategol: Gofal, Amddiffyn a Ffordd o Fyw	87,634	13,376	101,010
Cyfarwyddwr Strategol: Cymunedau Cynaliadwy (3)	84,994	10,811	95,805
Pennaeth Gwasanaethau Dysgu - o Fed16 (4)	45,985	7,034	53,019
Pennaeth Cyllid	70,083	10,693	80,776
Pennaeth TGCh a Gwasanaethau Cwsmeriaid	70,083	10,693	80,776
Pennaeth Gwasanaethau Perfformiad a Gwella	70,083	10,693	80,776
Pennaeth Gwasanaethau Polisi	70,083	10,693	80,776
Pennaeth Gwasanaethau Ffordd o Fyw	70,083	10,693	80,776
Pennaeth Gwasanaethau Technegol	70,083	10,693	80,776
Pennaeth Gwasanaethau Plant a Theuluoedd	65,277	9,980	75,257
Pennaeth Gwasanaethau i Oedolion a Chomisiynu	64,889	9,920	74,809

Ni thalwyd unrhyw fuddion mewn nwyddau neu wasanaethau i uwch swyddogion yn ystod 2016/17. Talwyd unrhyw gostau teithio o ran milltiroedd ar gyfradd Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi.

- (1) Tâl yn cynnwys honorariwm o £1,250 er mwyn cydnabod darpariaeth mewnbwn strategol i Ein Rhanbarth ar Waith (ERW).
- (2) Tâl yn cynnwys honorariwm o £3,000 er mwyn cydnabod darpariaeth mewnbwn strategol i Wasanaethau Addysg ac Ysgolion Cyngor Sir Powys.
- (3) Cwtogwyd rôl Cyfarwyddwr Strategol Cymunedau Cynaliadwy i 0.60 FTE dan y cynllun ymddeol hyblyg, gan ddechrau Ionawr 2017 tan Fehefin 2017, pan fydd y swydd yn dod i ben.
- (4) Tâl yn cynnwys honorariwm o £7,000 er mwyn cydnabod darpariaeth mewnbwn strategol i Wasanaethau Addysg ac Ysgolion Cyngor Sir Powys.

* Mae'n cynnwys tâl wedi'i gyllido gan Gyngor Sir Powys ar gyfer cymorth gwasanaethau addysg arbenigol.

Isod, dangosir nifer y cyflogeion (ac eithrio'r uwch gyflogeion a ddangoswyd ar wahân uchod) yr oedd eu cyflog yn £60,000 neu'n uwch, a hynny mewn bandiau o £5,000.

Nid yw'r symiau hyn yn cynnwys unrhyw gyfraniadau pensiwn a wnaed gan y cyflogwr. Fodd bynnag, maent yn cynnwys y symiau a dalwyd i'r cyflogai, neu i'w derbyn ganddo, o ran unrhyw iawndal am golli swydd (4 cyflogai yn 2017/18 a 2 cyflogai yn 2016/17).

<i>Band Tâl</i>	2017/18 Nifer y Cyflogeion	2017/18 Nifer sy'n cynnwys Taliadau Terfyniad	2016/17 Nifer y Cyflogeion	2016/17 Nifer sy'n cynnwys Taliadau Terfyniad
£60,000 - £64,999	5	0	4	0
£65,000 - £69,999	5	2	3	1
£70,000 - £74,999	3	0	2	1
£75,000 - £79,999	5	2	5	0
£80,000 - £84,999	1	0	0	0
CYFANSWM	19	4	14	2

Bu i'r Cyngor derfynu contractau nifer o weithwyr yn 2017/18, a chododd rhwymedigaethau o £1,646 mil yn sgil hynny (£1,359 mil yn 2016/17).

Mae'r taliadau canlynol yn cynnwys costau diswyddo statudol a gwirfoddol, cyfraniadau pensiwn mewn perthynas â blynnyddoedd a ychwanegwyd, straen pensiwn a thaliadau ex gratia eraill.

Band cost pecyn gadael	Nifer y diswyddiadau gorfodol		Nifer ymadawiadau eraill y cytunwyd		Cyfanswm nifer y pecynnau gadael		Cyfanswm cost pecynnau gadael ym mhob band	
	2017/18	2016/17	2017/18	2016/17	2017/18	2016/17	2017/18	2016/17
	nifer	nifer	nifer	nifer	nifer	nifer	£'000	£'000
£0 - £20,000	6	24	35	47	41	71	314	329
£20,001 - £40,000	0	4	12	12	12	16	342	460
£40,001 - £60,000	0	0	5	4	5	4	234	208
£60,001 - £80,000	0	0	1	5	1	5	69	340
£80,001 - £100,000	0	0	1	0	1	0	91	0
£100,001 - £150,000	0	0	3	0	3	0	394	0
£150,001 - £200,000	0	0	1	0	1	0	197	0
Cyfanswm	6	28	58	68	64	96	1,641	1,337
Adio/Llai: Symiau y darparwyd ar eu cyfer yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant heb eu cynnwys mewn bandiau							5	22
Cyfanswm cost yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant							1,646	1,359

1.31 COSTAU ARCHWILIO ALLANOL

Mae'r ffioedd a ganlyn am waith archwilio ac arolygu allanol am y flwyddyn ariannol 2017/18 yn daladwy gan y Cyngor:

	Ffi Arfaethedig	Ffi Wirioneddol
	2017/18	2016/17
	£'000	£'000
Gwaith Archwilio Ariannol	154	154
Gwaith Archwilio Perfformiad	100	100
Gwaith Ardystio Grant	35	43
Gwaith Archwilio Ariannol Arall:		
Awdurdod Harbwr Ceredigion	2	2
Cyfanswm	291	299

1.32 TRAFODION PARTÏON PERTHNASOL

Mae'n ofynnol i'r Cyngor ddatgelu trafodion sylweddol â phartïon perthnasol - cyrff neu unigolion a chanddynt botensial i reoli'r Cyngor, neu ddylanwadu arno, neu i gael eu rheoli gan y Cyngor, neu'u dylanwadu ganddo. Mae'r trafodion hyn yn caniatáu i'r darllenwr asesu i ba raddau y gallai'r Cyngor fod wedi'i gyfyngu o ran ei allu i weithredu'n annibynnol neu i ba raddau y mae'n meddu ar y gallu i gyfyngu ar ryddid parti arall i fargeinio â'r Cyngor.

Llywodraeth Ganol

Bydd gan y Llywodraeth Ganol reolaeth effeithiol ar weithgareddau cyffredinol y Cyngor – mae'n gyfrifol am ddarparu fframwaith statudol y bydd y Cyngor yn gweithredu oddi mewn iddo, gan ddarparu'r mwyafrif o'i arian drwy grantiau gan nodi hefyd amodau nifer o'r trafodion rhwng y Cyngor a phartïon eraill (e.e. biliau treth y cyngor, budd-daliadau tai).

Mae cyfanswm y grantiau refeniw unigol a dderbyniwyd oddi wrth adrannau'r llywodraeth wedi eu cynnwys yn yr incwm gros o dan y Gwarged neu Ddiffyg yn y Ddarpariaeth Gwasanaethau yn £42,433 mil ar gyfer 2017/18.

Swyddogion ac Aelodau

Mae gan y Cyngor drefniadau mewn grym sy'n gofyn i swyddogion ac aelodau nodi a datgelu trafodion gyda thrydydd partïon cysylltiedig. Nid oedd unrhyw drafodion perthnasol gyda aelodau neu swyddogion yn ystod y flwyddyn. Bydd gan aelodau'r Cyngor reolaeth uniongyrchol dros bolisïau gweithredu ac ariannol y Cyngor. Nodir yn Nodyn 1.29 cyfanswm lwfansau aelodau a dalwyd yn 2017/18.

Cyrff Cyhoeddus Eraill

Yn ystod y flwyddyn, bu i drafodion eraill gyda phartïon perthnasol godi fel a ganlyn:

	Derbyniadau £'000	Taliadau £'000
Llywodraeth Ganolog		
Cyfran o Ardrethi Annomestig Cenedlaethol o'r Gronfa Genedlaethol	25,300	0
Grant Cymorth Refeniw	72,637	0
Grantiau Cyfalaf		
Llywodraeth Cymru	4,227	0
Awdurdod Tân Canolbarth a Gorllewin Cymru	0	3,829
Heddlu Dyfed Powys	0	6,821
Cyngorau Tref a Chymuned yn ardal Ceredigion	0	964

1.33 CYLLID A GWARIANT CYFALAF

Nodir yn y tabl isod y gwariant cyfalaf yn ystod y flwyddyn (gan gynnwys gwerth yr asedau a gafwyd o dan brydlesau cyllid a chontractau PFI), yn ogystal â'r adnoddau a ddefnyddiwyd i'w ariannu. Lle y bydd angen ariannu gwariant cyfalaf yn y blynyddoedd i ddod drwy godi tâl ar refeniw fel y caiff asedau eu defnyddio gan y Cyngor, bydd y gwariant yma'n golygu cynnydd yn y Gofyniad am Arian Cyfalaf (CFR), sef mesur y gwariant cyfalaf yn hanesyddol gan y Cyngor nad yw hyd yma wedi ei ariannu. Caiff y Gofyniad am Arian Cyfalaf ei ddadansoddi yn ail ran y nodyn yma.

	2017/18 £m	2016/17 £m
<i>Gofyniad Cyllid Cyfalaf Agoriadol</i>	139.4	135.2
<i>Buddsoddiad cyfalaf:</i>		
Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar	7.7	14.0
Eiddo Buddsoddi	0.1	0.1
Arall	0.5	0.4
Gwariant Refeniw a ariannwyd o Gyfalaf Statudol	1.7	2.0
<i>Ffynonellau cyllid:</i>		
Derbyniadau Cyfalaf	(1.1)	(2.4)
Grantiau'r Llywodraeth a chyfraniadau eraill	(4.6)	(5.9)
<i>Symiau a neilltuwyd o Refeniw</i>		
Cyfraniadau Refeniw Uniongyrchol - Cronfa Gyffredinol	(1.3)	(1.2)
MRP	(2.4)	(2.8)
<i>Gofyniad Cyllid Cyfalaf Terfynol</i>	<u>140.0</u>	<u>139.4</u>
<i>Egluro'r symudiadau yn ystod y flwyddyn:</i>		
Cynnydd yn yr angen sylfaenol i fenthyca (â chymorth)	0.2	2.1
Cynnydd yn yr angen sylfaenol i fenthyca (heb gymorth)	0.5	2.5
Asedau a gafwyd o dan PFI	(0.1)	(0.3)
Asedau a gafwyd o dan brydlesau cyllid	0.0	(0.1)
<i>Cynnydd/(gostyngiad) o ran y Gofyniad Cyllid Cyfalaf</i>	<u>0.6</u>	<u>4.2</u>

1.34 PRYDLESAU**Y Cyngor fel Deiliad Prydles:****Prydlesau Cyllid**

Mae gan y Cyngor adeiladau amrywiol, llungopiwy, argraffwyr, cyfrifiaduron a chyfarpar eraill amrywiol o dan amodau prydlesau cyllid. Fe'i nodwyd ar y Fantolen ar y gwerthoedd a nodwyd:

	31 Mawrth 2018	31 Mawrth 2017
	£'000	£'000
Cerbydau, peiriannau, celfi a chyfarpar	211	159
Seilwaith	1,076	1,103

Mae'r Cyngor yn ymrwymedig i wneud y taliadau canlynol o dan y cytundebau yma:

	31 Mawrth 2018	31 Mawrth 2017
	£'000	£'000
Rhwymedigaethau Prydlesau Cyllid (NPV ar leiafswm taliadau):		
- Cyfredol	98	139
- Nid yw'n gyfredol	641	575
Costau Cyllid sy'n daladwy mewn blynyddoedd i ddod	(125)	(154)
Lleiafswm taliadau prydles	614	560

Bydd y lleiafswm taliadau prydles yn daladwy dros y cyfnodau canlynol:

	Lleiafswm Taliadau Prydles		Rhwymedigaethau Prydles Cyllid	
	31 Mawrth 2018	31 Mawrth 2017	31 Mawrth 2018	31 Mawrth 2017
	£'000	£'000	£'000	£'000
Nid yn hwy na blwyddyn	97	91	98	139
Yn hwy na blwyddyn ond nid yn hwy na phum mlynedd	161	105	220	127
Hwy na phum mlynedd	356	364	421	448
Lleiafswm taliadau prydles	614	560	739	714

Prydlesau Gweithredu

Mae'r Cyngor wedi prynu faniau, bysiau mini, llungopiwy, cyfrifiaduron a chyfarpar amrywiol eraill o dan amodau prydlesau gweithredu. Mae'r Cyngor yn ymrwymedig i'r taliadau canlynol o dan y cytundebau yma:

	31 Mawrth 2018	31 Mawrth 2017
	£'000	£'000
Nid yn hwy na blwyddyn	312	345
Yn hwy na blwyddyn ond nid yn hwy na phum mlynedd	246	453
Hwy na phum mlynedd	56	58
Lleiafswm taliadau prydles	614	856

Y Cyngor fel Prydlesydd:**Prydlesau Gweithredu**

Mae'r Cyngor wedi rhoi ar brydles ei eiddo Stad Corfforaethol o dan amodau prydles gweithredu.

Mae'r lleiafswm taliadau prydles yn y dyfodol sy'n dderbyniadwy o dan brydlesau na ellir eu canslo mewn blynyddoedd i ddod fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2018	Ailddatganwyd 31 Mawrth 2017
	£'000	£'000
Nid yn hwy na blwyddyn	838	726
Yn hwy na blwyddyn ond nid yn hwy na phum mlynedd	2,557	2,309
Hwy na phum mlynedd	23,537	21,879
Lleiafswm taliadau prydles	26,932	24,914

Mae ffigurau 2016/17 wedi eu hailddatgan oherwydd cywiriadau i'r ffigurau.

1.35 MENTRAU CYLLID PREIFAT A CHONTRACTAU TEBYG**Cynllun Menter Cyllid Preifat Ysgol Gyfun Penweddig**

2017/18 oedd y deunawfed flwyddyn contract Menter Cyllid Preifat o 30 mlynedd ar gyfer adeiladu, cynnal a chadw a gweithredu Ysgol Gyfun Penweddig yn Aberystwyth. Mae'r cytundeb contract Menter Cyllid Preifat yn cwmpasu'r manylebau gweithredu canlynol:

- Rheoli Cyfleusterau – sicrhau bod y safle a'r adeiladu ar gael yn ystod diwrnodau ysgol, diwrnodau swyddfa ac at ddefnydd cymunedol ar amser a chyfnodau y cytunwyd arnynt;
- Cynnal a chadw adeiladau a gwaith peirianyddol – cynnal adeiladau ysgolion, cyfleusterau a chyfarpar mewn cyflwr gwaith da;
- Cynnal a chadw tir – sicrhau y cedwir tir yr ysgol mewn cyflwr diogel, plaserus, ymarferol a gweithredol;
- Cynnal a Chadw Rhwydwaith TG – cynnal prif seilwaith TGCh yr ysgol a'r system ffôn;
- Glanhau – darparu gwasanaeth glanhau a fydd yn sicrhau bod yr ysgol yn gweithredu mewn amgylchedd glân; a
- Gwasanaeth Arlwy – darparu prydau o safonau maethlon uchel wedi eu darparu yn unol ag anghenion yr ysgol.

Bydd y cytundeb yn nodi'r safonau minimwm ar gyfer y gwasanaethau i'w darparu gan y contractwr, gyda didyniadau o'r ffi sy'n daladwy os na fydd y cyfleusterau ar gael neu os bydd y perfformiad yn is na'r safonau minimwm. Bu i'r contractwr gytuno i fod yn gyfrifol am adeiladu'r ysgol a'i chynnal a'i chadw i gyflwr minimwm derbyniol gan gaffael a chynnal y peiriannau a'r cyfarpar angenrheidiol sydd ei angen i redeg yr ysgol. Caiff yr adeilad ac unrhyw beiriannau a chyfarpar a osodwyd ynddi ar ddiwedd y contract eu trosglwyddo i'r Cyngor am ddim ar ddiwedd y contract. Mae gan y Cyngor hawl o dan gytundeb Cynllun Menter Cyllid Preifat i derfynu'r cytundeb os bydd y Darparwr yn methu â'u goblygiadau fel y

nodwyd yn y cytundeb. Bydd y Cyngor, os terfynir y contract yn y fath fodd yn atebol i dalu iawndal i'r Darparwr yn unol â Rhan II Atodlen 3 Cytundeb Menter Cyllid Preifat.

Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar

Nodir yr ased ar Fantolen y Cyngor. Caiff symudiadau yn eu gwerth yn ystod y flwyddyn eu nodi yn y dadansoddiad ar symudiadau Balans Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar yn Nodyn 1.13. Mae'r gwerth caiff ei ddwyn ymlaen ar gyfer Ysgol Gyfun Penweddig yn £13,813 mil.

Taliadau

Cytunir gan y Cyngor i wneud taliad bob blwyddyn a gaiff ei gynyddu bob blwyddyn gan chwyddiant a gellir ei leihau os bydd y contractwr yn methu â sicrhau bod deunyddiau ar gael a chyflawni safonau perfformiad mewn unrhyw un flwyddyn sydd fel arall yn sefydlog. Mae'r taliadau sy'n weddill o dan y contract Menter Cyllid Preifat ar 31 Mawrth 2018 (gan eithrio unrhyw amcangyfrif o chwyddiant, sicrhau bod eitemau ar gael/didyniadau perfformiad) fel a ganlyn:

<u>Taliadau i'w gwneud:</u>	Tâl am	Ad-dalu		Cyfanswm
	Gwasanaethau	Gwariant Cyfalaf	Llog	
	£'000	£'000	£'000	£'000
o fewn blwyddyn	707	658	534	1,899
o fewn 2 i 5 mlynedd	4,053	1,562	1,680	7,295
o fewn 6 i 10 mlynedd	3,681	2,604	1,147	7,432
o fewn 11 i 15 mlynedd	2,066	913	141	3,120
	10,507	5,737	3,502	19,746

Er y disgrifir y taliadau a wneir i'r contractwr fel taliadau unedol, maent wedi eu cyfrif er mwyn digolledu'r contractwr am werth teg y gwasanaethau a ddarperir ganddynt, y gwariant cyfalaf a'r llog sy'n daladwy tra bydd y gwariant cyfalaf yn parhau i gael ei ad-dalu. Mae'r rhwymedigaeth sy'n weddill i'r contract am wariant cyfalaf arno fel a ganlyn:

Gwerth y Rhwymedigaethau ar Ddyddiad y Fantolen

	2017/18	2016/17
	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill	6,265	6,593
Ad-dalu'r prif swm	(528)	(328)
Balans ar 31 Mawrth	5,737	6,265

1.36 CYNLLUNIAU PENSIWN Y RHODDWDYD CYFRIF AMDANYNT FEL CYNLLUNIAU CYFRANIADAU DIFFINIEDIG

Mae'r Athrawon a gyflogir gan y Cyngor yn aelodau o Gynllun Pensiwn yr Athrawon, a weinyddir gan Capita. Mae'r Cynllun yn cynnig buddion penodol l athrawon pan fyddant yn ymddeol, ac mae'r Cyngor yn cyfrannu at y costau drwy gyfrannu ar sail canran o gyflog pensiynadwy'r aelodau. Yn dechnegol, Cynllun Buddion Diffiniedig yw hwn. Serch hynny, nid oes cronfa wedi'i sefydlu ar gyfer y Cynllun, a defnyddir cronfa dybiannol fel sail ar gyfer cyfrifo'r gyfradd y bydd yr awdurdodau lleol yn ei gyfrannu fel cyflogwr. Nid yw'r Cyngor yn medru rhoi cyfrif dibynadwy o'i gyfran o'r sefyllfa ariannol waelodol na pherfformiad y Cynllun. At

ddibenion y Datganiad Cyfrifon, rhoddir cyfrif am y cynllun hwn fel pe bai'n gynllun cyfraniadau diffiniedig.

Yn 2017/18 talodd y Cyngor £3.8m (£3.8m yn 2016/17) i'r Adran Addysg a Sgiliau mewn perthynas â chostau pensiwn athrawon, sy'n cynrychioli 16.48% o bensiwn taladwy athrawon ar gyfer 2017/18 (16.48% ar gyfer 2016/17). Yn ogystal, mae'r Cyngor yn gyfrifol am yr holl daliadau pensiwn sy'n gysylltiedig â'r blynyddoedd ychwanegol y mae wedi'u dyfarnu, ynghyd ag unrhyw gynnydd perthnasol. Yn 2017/18, talwyd £219,963 (£233,532 yn 2016/17) i'r Gronfa Pensiwn yr Athrawon, naill ai'n uniongyrchol i neu thrwy Gyngor Sir Caerfyrddin (mewn perthynas â chyfran y Cyngor o gostau hen Gyngor Sir Dyfed o ran ymddeoliad cynnar athrawon). Mae'r Cyngor hefyd wedi gwneud taliadau o £330,765 yn 2017/18 (£316,859 yn 2016/17) yn uniongyrchol i athrawon sydd wedi ymddeol yn gynnar ers 1 Ebrill 1996. Gwerth cyfalafol y taliadau uchod yw £4.0 miliwn a £6.0 miliwn, yn y drefn honno.

1.37 CYNLLUNIAU BUDDION A CHYFRANIADAU DIFFINIEDIG

Cyfranogiad yn y Cynllun Pensiwn

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion, mae'r Cyngor yn gwneud cyfraniadau tuag at gost buddion ôl-gyflogaeth. Er na fydd y buddion hyn yn daladwy tan fod gweithwyr yn ymddeol, mae ymrwymiad gan y Cyngor i wneud y taliadau (ar gyfer y buddion hynny) a'u datgelu pan fydd gweithwyr yn ennill yr hyn y mae ganddynt hawl iddo yn y dyfodol.

Mae'r Cyngor yn cymryd rhan yn y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, wedi'i weinyddu gan Gyngor Sir Caerfyrddin. Mae'n gynllun cyflog terfynol â buddion diffiniedig a ariennir, sy'n golygu bod y Cyngor a'r gweithwyr yn talu cyfraniadau i'r gronfa, wedi'u cyfrifo ar lefel a ddylai gydbwyso'r rhwymedigaethau pensiwn â'r asedau buddsoddi. Amcangyfrif cyfraniadau cyflogwr o £7,563 mil ar gyfer 2018/19 gan fod yn seiliedig ar y cyfraddau cyfrannu a nodwyd fesul Prisiad Actwaraidd 2016.

Trafodion sy'n Gysylltiedig â Buddion Ymddeoliad

Mae'r Cyngor yn cydnabod cost buddion ymddeoliad wrth adrodd cost y Gwasanaethau pan fydd y gweithwyr yn eu hennill, yn hytrach na phan fyddant yn cael eu talu ar ffurf pensiynau. Fodd bynnag, mae'r swm y mae gofyn i'r Cyngor ei godi ar Dreth y Cyngor yn seiliedig ar yr arian sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn. Felly caiff gwir gost y buddion ôl-gyflogaeth/ymddeoliad ei wrthdroi yn y Datganiad o Symudiadau ar Falans y Gronfa Gyffredinol. Gwnaed y trafodion a ganlyn yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant a Balans y Gronfa Gyffredinol drwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod y flwyddyn:

	2017/18	2016/17
	£'000	£'000
Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant:		
Cost y Gwasanaethau:		
– cost gyfredol y gwasanaeth	16,085	10,666
– cost blaenorol y gwasanaeth	312	684
– (elw)/colled o setliadau	188	0
Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi:		
– cost llog net	<u>2,380</u>	<u>2,371</u>
Cyfanswm y Buddion Ôl-gyflogaeth a godir o'r Gwarged neu'r Diffyg yn y Gwasanaethau	<u>18,965</u>	<u>13,721</u>
Buddion Ôl-gyflogaeth eraill a godir yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant:		
Ailfesur y rhwymedigaeth budd diffiniedig net gan gynnwys:		
– Enillion ar asedau'r cynllun (ac eithrio'r swm sydd wedi'i gynnwys yn y costau llog net)	(4,239)	(63,246)
– Enillion a cholledion actiwaraidd sy'n codi ar newidiadau mewn rhagdybiaethau demograffig	0	(5,276)
– Enillion a cholledion actiwaraidd sy'n codi ar newidiadau mewn rhagdybiaethau ariannol	(19,173)	96,884
- Profiad (elw)/colled	<u>0</u>	<u>(4,733)</u>
	<u>(23,412)</u>	<u>23,629</u>
Cyfanswm y Buddion Ôl-gyflogaeth a godir yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant	<u>(4,447)</u>	<u>37,350</u>
Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn:		
– gwrthdroi'r taliadau net a wnaed i'r Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau ar gyfer buddion ol-gyflogaeth yn unol â'r Cod	(18,965)	(13,721)
Gwir swm a godwyd yn erbyn Balans y Gronfa Gyffredinol ar gyfer pensiynau yn ystod y flwyddyn:		
– cyfraniadau taladwy'r cyflogwr at y cynllun	<u>(8,083)</u>	<u>(7,959)</u>
Asedau a Rhwymedigaethau Pensiynau a Gofnodwyd ar y Fantolen		
Mae'r swm a gofnodwyd ar y Fantolen yn sgil rhwymedigaeth y Cyngor o ran ei gynlluniau buddion diffiniedig fel a ganlyn:		
	2017/18	2016/17
	£'000	£'000
Gwerth presennol yr ymrwymiad budd diffiniedig	476,301	476,137
Gwerth teg o asedau'r cynllun	<u>(389,626)</u>	<u>(376,932)</u>
Rhwymedigaeth net sy'n codi o'r ymrwymiad budd diffiniedig	<u>86,675</u>	<u>99,205</u>

Cysoni Symudiadau yng Ngwerth Teg Asedau'r Cynllun

	Holl Fuddion Gronfa		Buddion heb Gronfa	
	2017/18	2016/17	2017/18	2016/17
	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth teg agoriadol asedau'r cynllun	376,932	304,608	0	0
Incwm llog	9,415	10,937	0	0
Ailfesur elw(colled):				
– Enillion ar asedau'r cynllun, ac eithrio'r swm sydd wedi'i gynnwys yn y costau llog net	4,239	63,246	0	0
Cyfraniadau gan y cyflogwr	8,083	7,959	419	438
Cyfraniadau gan weithwyr i'r cynllun	2,894	2,869	0	0
Buddion a dalwyd	(11,662)	(12,416)	(419)	(438)
Arall	(275)	(271)	0	0
Gwerth teg terfynol asedau'r cynllun	<u>389,626</u>	<u>376,932</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

Cysoni Gwerth Presennol Rhwymedigaethau'r Cynllun (Rhwymedigaeth Buddion Diffiniedig)

	Holl Rhwymedigaethau Gronfa		Rhwymedigaethau heb Gronfa	
	2017/18	2016/17	2017/18	2016/17
	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans agoriadol ar 1 Ebrill	476,137	374,422	7,296	7,704
Cost gwasanaeth cyfredol	15,810	10,395	0	0
Cost llog	11,795	13,308	177	270
Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	2,894	2,869	0	0
Ailfesur (enillion) a cholledion:				
– (Enillion)/colledion actiwaraidd sy'n codi o newidiadau mewn rhagdybiaethau ariannol	(19,173)	86,875	(158)	(240)
Cost blaenorol y gwasanaeth	312	104	0	0
Colledion/(enillion) ar gwtogiad	188	580	0	0
Buddion a dalwyd	(11,662)	(12,416)	(419)	(438)
Rhwymedigaethau a ddiffoddwyd ar setliadau	0	0	0	0
Balans terfynol 31 Mawrth	<u>476,301</u>	<u>476,137</u>	<u>6,896</u>	<u>7,296</u>

Roedd asedau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn cynnwys:

	Dyfynnwyd (Ie/Na)	Gwerth teg asedau'r cynllun	
		2017/18 £'000	2016/17 £'000
Ecwitiau:			
DU	Y	79,095	92,725
Cronfeydd Cyfun Tramor	N	87,666	82,171
Unol Daleithiau	Y	38,963	36,185
Canada	Y	1,948	1,885
Japan	Y	13,247	12,439
Ymylon y Môr Tawel	N	10,130	11,308
Marchnadoedd Datblygol	N	30,780	28,647
Tramor Cyfun	Y	0	377
Ewropeaidd heb DU	Y	13,247	0
Is-gyfanswm ecwitiau		275,076	265,737
Bondiau:			
Llywodraeth y DU wedi'u mynegeo	Y	38,183	36,562
Corfforaethol y DU	N	37,404	36,562
Is-gyfanswm bondiau		75,587	73,124
Eiddo:			
Cronfeydd eiddo	N	36,625	35,055
Is-gyfanswm eiddo		36,625	35,055
Arian parod:			
Cyfrifon arian parod	Y	1,169	2,262
Asedau cyfredol net	N	1,169	754
Is-gyfanswm arian parod		2,338	3,016
Cyfanswm asedau		389,626	376,932

Ymraniad yr asedau ar draws y categorïau buddsoddi

	2017/18	2016/17
Ecwitiau	70.60%	70.50%
Bondiau	19.40%	19.40%
Eiddo	9.40%	9.30%
Arian parod	0.60%	0.80%

Sail ar gyfer Amcangyfrif Asedau a Rhwymedigaethau

Mae rhwymedigaethau wedi cael eu hasesu ar sail actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu uned credyd. Mae amcangyfrif o'r pensiynau a fydd yn daladwy yn y dyfodol yn dibynnu ar ragdybiaethau ynghylch cyfraddau marwolaeth, lefelau cyflog, ac ati.

Amcangyfrifwyd Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol gan Mercer Limited, cwmni annibynnol o actiwariaid, ac mae'r amcangyfrifon ar gyfer y Gronfa yn seiliedig ar y prisiad actiwaraidd diwethaf o'r cynllun fel ar 31 Mawrth 2016.

Y rhagdybiaethau arwyddocaol a ddefnyddiwyd gan yr actiwari oedd:

	31 Mawrth 18	31 Mawrth 17
Gwybodaeth ynghylch hyd fel ar ddiwedd y cyfnod cyfrifyddu:		
Rhagamcanu hyd rhwymedigaethau Macaulay Proffil hyd a ddefnyddir i bennu rhagdybiaethau	18 flynyddoedd Aeddfed lawn	18 flynyddoedd Aeddfed lawn
Rhagdybiaethau ariannol:		
- Cyfradd chwyddiant y Mynegai Prisiau Defnyddwyr (CPI)/ailbrisiad buddion CARE	2.10%	2.30%
- Cyfradd y cynnydd mewn cyflogau	3.60%	3.80%
- Cyfradd y cynnydd mewn pensiynau mewn taliad/gohiriad	2.20%	2.30%
- Cyfradd disgownt	2.60%	2.50%
Rhagdybiaethau marwolaeth ôl-ymddeol (iechyd arferol):		
- Aelodau sydd heb ymddeol	S2PA CMI_2015_[1.5%] (97% dynion, 90% menywod)	S2PA CMI_2015_[1.5%] (97% dynion, 90% menywod)
- Aelodau wedi ymddeol	S2PA CMI_2015_[1.5%] (97% dynion, 90% menywod)	S2PA CMI_2015_[1.5%] (97% dynion, 90% menywod)
Hirhoedledd o gwryw (benyw):		
- pensiynwr yn y dyfodol 65 oed mewn 20 mlynedd	25.1 (27.9) o flynyddoedd	25.0 (27.8) o flynyddoedd
- pensiynwr 65 oed ar hyn o bryd	22.9 (25.6) o flynyddoedd	22.8 (25.5) o flynyddoedd

Mae rhagamcanu rhwymedigaethau budd diffiniedig yn sensitif i'r rhagdybiaethau actiwaraid a amlinellir yn y tabl isod. Mae'r dadansoddiadau sensitifrwydd isod wedi cael eu pennu yn seiliedig ar newidiadau rhesymol posibl o'r rhagdybiaethau sy'n digwydd ar ddiwedd y cyfnod adrodd ac yn cymryd ar gyfer pob newid bod y rhagdybiaeth wedi dadansoddi newidiadau tra bo'r holl ragdybiaethau eraill yn parhau'n gyson. Mae'r rhagdybiaethau mewn hirhoedledd, er enghraifft, yn cymryd bod disgwyliad oes yn cynyddu neu'n lleihau i ddynion a menywod. Yn ymarferol, nid yw hyn yn debygol o ddigwydd, a gall newidiadau mewn rhai o'r rhagdybiaethau fod yn rhyng-gysylltiedig. Mae'r amcangyfrifon yn y dadansoddiad o sensitifrwydd wedi dilyn polisïau cyfrifyddu ar gyfer y cynllun, h.y. ar sail actiwaraid gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu uned credyd. Nid oedd y dulliau a'r mathau o ragdybiaethau a ddefnyddiwyd wrth baratoi'r dadansoddiad sensitifrwydd isod yn newid o'r rhai a ddefnyddiwyd yn y cyfnod blaenorol.

Dadansoddiad sensitifrwydd fel ar 31 Mawrth 2018

Eitem i'w datgelu	Canolog Sensitifrwydd 1	Sensitifrwydd 2	Sensitifrwydd 3	Sensitifrwydd 4	
	+ 0.1% y flwyddyn cyfradd disgownt £'000	+ 0.1% y flwyddyn chwyddiant £'000	+ 0.1% y flwyddyn twf tâl £'000	blwyddyn o gynnydd mewn disgwyliad oes £'000	
Rhwymedigaethau	476,301	467,734	485,024	477,722	485,617
Asedau	(389,626)	(389,626)	(389,626)	(389,626)	(389,626)
Diffyg/(Gwarged)	86,675	78,108	95,398	88,096	95,991
Cost Gwasanaeth	14,686	14,262	15,129	14,686	14,994
Ddisgwyliedig ar gyfer y flwyddyn nesaf					
Cost Llog Net	2,155	2,007	2,387	2,198	2,403
Ddisgwyliedig ar gyfer y flwyddyn nesaf					

Risgiau sy'n gysylltiedig â'r Gronfa Bensiwn

Y prif risgiau i'r Cyngor yn deillio o'r cynllun yw'r rhagdybiaethau hirhoedledd, newidiadau statudol i'r cynllun, newidiadau strwythurol i'r cynllun (h.y. tynnu symiau mawr o'r cynllun), newidiadau i chwyddiant, arenillion bondiau a pherfformiad y buddsoddiadau ecwiti a ddelir gan y cynllun. Mae'r rhain yn cael eu lliniaru i ryw raddau gan y gofynion statudol i godi i'r Gronfa Gyffredinol y symiau sy'n ofynnol gan statud fel y disgrifir yn y nodyn polisïau cyfrifyddu.

1.38 DATGELU NATUR A MAINT Y RISGIAU SY'N DEILLIO O OFFERYNNAU ARIANNOL

Mae gweithgarwch Rheoli Trysorlys y Cyngor yn golygu ei fod yn agored i amrywiaeth o risgiau ariannol:

- Risg credyd – y posibilrwydd y gallai partïon eraill fethu â thalu symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor.
- Risg Hylifedd ac Ail-gyllido – y posibilrwydd na fydd y Cyngor yn meddu ar gyllid i gyflawni ei rwymedigaethau i wneud taliadau.
- Risg y farchnad – posibilrwydd y gallai colledion ariannol ddod i ran y Cyngor o ganlyniad i newidiadau mewn mesurau megis cyfraddau llog a symudiadau ar y farchnad stoc.

Mae tîm Trysorlys canolog yn cyflawni'r gwaith o Reoli'r Trysorlys gyda chymorth cynghorydd allanol – Link Asset Services. Diffinnir Rheoli'r Trysorlys fel a ganlyn: 'Rheoli buddsoddiadau a llifau arian yr awdurdod, ei drafodion bancio, marchnadoedd ariannol a marchnadoedd cyfalaf; rheoli'n effeithiol y risgiau sydd ynghlwm wrth y gweithgareddau hynny a cheisio sicrhau'r perfformiad gorau posibl yn unol â'r risgiau hynny'.

Mae Deddf Llywodraeth Leol 2003 yn ei gwneud hi'n ofynnol i'r Cyngor lunio Strategaeth Rheoli'r Trysorlys, a gaiff ei gymeradwyo'n flynyddol gan y Cyngor llawn. Mae Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor yn nodi polisïau'r Cyngor o ran rheoli ei fuddsoddiadau a'i ddyledion ac o ran blaenoriaeth i ddiogelwch a hylifedd y buddsoddiadau hynny.

Risg Credyd

Mae risg credyd yn deillio o adneuoedd gyda banciau a sefydliadau ariannol, ac o fod yn agored i gwsmeriaid y Cyngor. Ni wneir adneuoedd gyda banciau a sefydliadau ariannol os nad oes ganddynt statws credyd.

Caiff statws credyd ei fonitro gan wasanaeth monitro ar-lein ynghyd â rhestrau graddfeydd credyd wythnosol a ddarperir gan Link Asset Services. Mae hwn yn defnyddio sgoriau credyd o'r 3 asiantaeth sgorio credyd (Fitch, Moody's a Standard & Poor's) ac maent hefyd yn cyfnewid data ynglŷn ag unrhyw ddiffyg lle mae hyn yn bodoli yn y marchnadoedd. Hysbysir y Cyngor yn electronig bob tro y bydd statws credyd un o'r sefydliadau sydd ar y rhestr gymeradwy'n newid. Os caiff un o'r gwrthbartïon neu gynllun buddsoddi ei israddio a bod hynny'n golygu nad yw'n bodloni meini prawf sylfaenol y Cyngor o ran credyd, bydd y Cyngor yn rhoi'r gorau ar unwaith i ddefnyddio'r gwrthbarti hwnnw neu'r cynllun buddsoddi hwnnw.

Isod, nodir y meini prawf credyd o ran asedau ariannol y Cyngor ar 31ain Mawrth 2018:

Categori'r Asedau Ariannol	Meini Prawf	Buddsoddiad unigol mwyaf ar 31/03/2018	Cyfanswm y Buddsoddiadau ar 31/03/2018
Adneuoedd yn Awdurdodau Lleol y DU	Dim sgôr greddydd	£2.0m	£5.0m
Adneuoedd mewn Banciau / Cymdeithasau Adeiladu	Isafswm sgôr: Hirdymor A-Byrdymor F1	£4.0m	£13.1m

Mae gan y Cyngor restr fuddsoddi a gymeradwyir gan y Cyngor Llawn fel rhan o'r strategaeth flynyddol i Reoli'r Trysorlys. Mae'r rhestr yn cynnwys:

- y categorïau buddsoddi a ganiateir a phwy sydd wedi ei awdurdodi i fuddsoddi ym mhob categori (e.e. swyddogion mewnol, rheolwyr cronfeydd allanol);
- y meini prawf sylfaenol sy'n ofynnol o ran credyd ar gyfer pob math o fuddsoddiad;
- gwerth uchaf yr arian y gellir ei fuddsoddi gyda phob gwrthbarti unigol;
- gwerth uchaf yr arian y gellir ei fuddsoddi ym mhob categori buddsoddi;
- y cyfnod hiraf a ganiateir ar gyfer pob math o fuddsoddiad;
- y terfyn uchaf ar gyfer buddsoddiadau hirach na 364 o ddiwrnodau.

Caiff y rhestr ei hadolygu a'i diweddarau'n rheolaidd yn unol â'r statws credyd diweddaraf a chyflwr y farchnad.

Bu i'r Cyngor brofi diffyg talu o ran buddsoddiadau ar chwech buddsoddiad â chyfanswm o £5.5m gyda Banciau Gwlad yr Iâ a/ neu eu His-gwmnïau yn y Deyrnas Unedig yn ystod blwyddyn ariannol 2008/09.

Mae'r dadansoddiad canlynol yn crynhoi'r risg credyd mwyaf posibl i'r Cyngor, yn seiliedig ar brofiad o ddiffyg dalu a methu casglu yn ystod y deg mlynedd ariannol ddiwethaf, a addaswyd i adlewyrchu amodau'r farchnad bresennol.

	<u>Swm ar</u> <u>31/03/18</u>	<u>Profiad</u> <u>hanesyddol</u> <u>o</u> <u>ddiffygdlu</u>	<u>Profiad</u> <u>hanesyddol</u> <u>wedi'i addasu</u> <u>ar gyfer</u> <u>amodau'r</u> <u>farchnad ar</u> <u>31/03/18</u>	<u>Amcan o'r</u> <u>amlygiad</u> <u>mwyaf posibl i</u> <u>ddiffygdlu a</u> <u>methiant i</u> <u>gasglu</u> <u>buddsoddiadau</u>	<u>Amcan o'r</u> <u>amlygiad</u> <u>mwyaf ar</u> <u>31/03/18</u>
	<u>£'000</u> A	<u>%</u> B	<u>%</u> C	<u>£'000</u> A x C	<u>£'000</u>
Adneuon â Banciau a sefydliadau ariannol	18,124	2.5%	2.5%	453	453

Yn ystod y flwyddyn ariannol bu'r Cyngor yn gweithredu o fewn cyfyngiadau'r trysorlys a'r Dangosyddion Darbodus a nodwyd yn yr adroddiad blynyddol ar Strategaeth Rheoli'r Trysorlys.

Risg Hylifedd ac Ail-gyllido

Oherwydd bod y Cyngor yn gallu benthyg oddi wrth y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLb), nid oes risg sylweddol na fydd yn gallu codi arian i gyflawni'r ymrwymadau sydd ganddo o dan yr offerynnau ariannol. Yn hytrach, mae risg yn codi oherwydd bod y Cyngor yn gorfod adnewyddu cyfran helaeth o'i fenthyciadau ar adeg pan fo'r cyfraddau llog yn anffafriol. I'r perwyl hwn, mae'n allweddol ystyried proffil aeddfedrwydd dyledion wrth ymgymryd â benthyciadau newydd neu ailstrwythuro'r benthyciadau presennol.

Dyma ddadansoddiad o aeddfedrwydd dyledion allanol y Cyngor ar 31ain Mawrth 2018:

	£'000
Llai na blwyddyn	3,189
Rhwng blwyddyn a dwy flynedd	1,018
Rhwng dwy a phum mlynedd	15,169
Rhwng pump a deng mlynedd	11,169
Deng mlynedd a mwy	88,193
	<u>118,738</u>

Bydd yr holl ddyledion masnachol a dyledion eraill yn daladwy ymhen llai na blwyddyn.

Risg y Farchnad

Risg Cyfradd Llog

Mae'r Cyngor yn agored i risg o ran ei amlygiad i symudiadau yng nghyfraddau llog ei fenthyciadau a'i fuddsoddiadau. Mae newidiadau i'r gyfradd llog yn cael effaith gymhleth ar y Cyngor. Er enghraifft, byddai cynnydd yn y gyfradd llog yn peri'r effeithiau canlynol:

- Benthyciadau ar gyfraddau newidiol – bydd y treuliau llog a godir ar y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant yn codi.
- Benthyciadau ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg y rhwymedigaethau'n disgyn.
- Buddsoddiadau ar gyfraddau newidiol – bydd yr incwm llog a gredydir i'r Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant yn codi.

- Buddsoddiadau ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg yr asedau'n disgyn.

Caiff benthyciadau eu cario ar gost amorteiddiedig, ac felly ni fyddai'r enillion a'r colledion enwol ar fenthyciadau ar gyfradd sefydlog yn effeithio ar y Cyfrif Incwm a Gwariant. Fodd bynnag, caiff newidiadau yn y llog sy'n daladwy ac yn dderbyniadwy ar fenthyciadau ar gyfradd newidiol eu codi ar y Cyfrif Incwm a Gwariant a byddant yn effeithio ar Fantolen y Gronfa Gyffredinol.

Mae gan y Cyngor nifer gyfyngedig o strategaethau i reoli'r risg o ran cyfraddau llog o ystyried yr hinsawdd bresennol lle mae'r cyfraddau llog yn isel. Y brif strategaeth yw rheoli'r gofynion o ran llif arian a'r balans craidd, gwneud buddsoddiadau mwy hirdymor pan fo'r cronfeydd dros ben yn caniatáu hynny, a mynd ati ar yr un pryd i gydnabod y gofynion cyllido yn rhaglen gyfalaf tair blynedd y Cyngor a chyflawni benthyciadau newydd hirdymor tra mae'r cyfraddau llog yn dal i fod ar eu hisaf erioed.

Yn 2017/18 roedd portffolio buddsoddi'r Cyngor (ac eithrio'r llog a gronnwyd) yn £10.9 miliwn ar ddechrau'r flwyddyn ac yn £18.1 miliwn ar ddiwedd y flwyddyn. Dechreuodd portffolio dyled y Cyngor (ac eithrio'r llog a gronnwyd) ar £114.7 miliwn ac roedd yn £116.1 miliwn ar ddiwedd y flwyddyn.

Mae asesiad o safle diweddaraf y gyfradd llog a'r rhagolygon at y dyfodol yn bwydo i'r broses o bennu'r gyllideb flynyddol. Fe'i defnyddir hefyd i fonitro a rhagfynegi alldro'r gyllideb yn rheolaidd yn ystod y flwyddyn. Mae hyn yn caniatáu i unrhyw newidiadau anffafriol gael eu hystyried. Daw rhagolygon ynghylch y cyfraddau llog i law gan ragolygwyr annibynnol drwy gynghorwyr trysorlys allanol y Cyngor. Mae hyn nid yn unig yn dylanwadu ar strategaethau benthycia ond hefyd ar amserlenni buddsoddi a'r cydbwysedd cyffredinol rhwng y portffolios buddsoddi a benthycia.

Ar 31/03/2018, pe bai'r cyfraddau llog 1% yn uwch a phob newidyn arall yn gyson, byddai'r effaith ariannol fel a ganlyn:

	£'000
Cynnydd o ran y Llog sy'n dderbyniadwy ar fuddsoddiadau cyfradd newidiol	(91)
Cyfanswm yr effaith ar y Cyfrif Incwm a Gwariant	(91)
Effaith Gwerth Teg	£'000
Gostyngiad yng ngwerth teg y benthyciadau cyfradd sefydlog	20,598
Nid oes gan y Cyngor unrhyw rwymedigaethau benthycia ar gyfradd newidiol.	

Byddai effaith cwmp o 1% yn y cyfraddau llog fel yr uchod, ond gyda'r symudiadau wedi'u gwrthdroi.

Risg o ran Prisiau

Nid yw'r Cyngor yn defnyddio rheolwr cronfa allanol bellach; felly mae'r buddsoddiadau a wneir ar hyn o bryd yn seiliedig ar gyfraddau llog sefydlog. Nid yw'r Cyngor felly yn agored ar hyn o bryd i golledion sy'n codi yn sgil newidiadau ym mhrisiau eitemau a gaiff eu masnachu e.e. cyfranddaliadau, giltiau, tystysgrifau adneuo.

Risg y Cyfnewidfydd Tramor

Mewn amgylchiadau arferol ni fyddai unrhyw asedau neu rwymedigaethau ariannol gan y Cyngor mewn arian tramor ac felly ni fyddai'n agored i golled sy'n codi o symudiadau mewn cyfraddau cyfnewid. Fodd bynnag, o ganlyniad i broses weinyddu'r Heritable Bank yng Ngwlad yr Iâ a'r cytundeb Cyfansoddiad LBI, mae swm a bennwyd mewn Euros (sy'n cyfateb i tua £9 mil) yn cael ei ddal mewn cyfrif ysgrow nes ceir canlyniad taliad(au) pellach oddi wrth Weinyddwyr Heritable Bank.

1.39 RHWYMEDIGAETHAU AMODOL

Municipal Mutual Insurance

Municipal Mutual Insurance (MMI) oedd yswirwyr y Cyngor cyn 1996 a bu iddynt roi'r gorau i gyflawni busnes yswiriant ar 30 Medi 1992. I sicrhau ei fod yn terfynu'n drefnus, cyflwynwyd Cynllun Trefniant (Cynllun) a ddaeth i rym ar 21 Ionawr 1994. Rhoddodd cyfarwyddwyr MMI y Cynllun ar waith ar 13 Tachwedd 2012, ar ôl iddi ddod i'r amlwg na fyddai modd terfynu'r busnes yn ddiddyled. Penodwyd Ernst & Young yn weinyddwyr ar gyfer y Cynllun a phennodd gyfradd lefi gychwynnol o 15%, swm o £30 mil, a dalwyd gan y Cyngor yn 2013/14. Yn 2015/16, hysbyswyd y Cyngor o'r ffaith bod cyfradd yr ardoll yn cael ei chodi i 25%, felly cronwyd swm o £20 mil i mewn i gyfrifon 2015/16 ar gyfer yr ardoll ychwanegol hon. O dan y Cynllun, mae'n ofynnol i gredydwy'r yswiriant mwyaf MMI (Credydwy'r y Cynllun) dderbyn taliadau rhannol o'r hawliadau (yn y gorffennol a'r dyfodol). Yr uchafswm y gellir ei adfachu oherwydd unrhyw lefi yn y dyfodol y1 £153,857, ar yr amod nad yw Ceredigion yn gwneud unrhyw hawliadau eraill yn erbyn y Cynllun. Ni ddisgwylir iddo wneud hynny.

Adfachu Grant Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif

Mae'r Cyngor wedi derbyn arian grant Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif ar gyfer ysgolion Bro Teifi a Dyffryn Cledlyn. Mae yna amod adfachu ar y grant hwn sy'n golygu y bydd yn rhaid ad-dalu canran ohono os na fydd yr ysgol yn bwrw'r targedau lleoedd gwag mewn 5 mlynedd (adfachu 10% os yw rhwng 15-15% ac adfachu 20% os yw dros 25%). Mae'r Cyngor yn monitro'r lleoedd gwag yn barhaus ac mae'n hyderus na fydd angen ad-dalu'r grant.

Achos Cyfreithiol am Drethi Dŵr

Trosglwyddodd y Cyngor ei stoc tai i Dai Ceredigion yn 2009, a chyn hynny, casglwyd y trethi dŵr ar ran Dŵr Cymru gan denantiaid fel rhan o'u rhent. Yn gyfnewid am y gwasanaeth hwn, roedd y Cyngor yn cael comisiwn. Cwestiynwyd y trefniant hwn yn achos *Kim Jones v Bwrdeistref Southwark Llundain [2016] EWHC 457*. Barnodd y llys bod y diffynnydd yn gweithredu fel cyflenwr dŵr ac nid fel asiant y cyflenwr dŵr wrth gasglu trethi dŵr fel rhan o'r rhent. Mae gan y dyfarniad hwn oblygiadau ariannol posibl o ran y ffi asiantaeth ac mewn achosion pan gymrwyd camau yn erbyn ôl-ddyledion rhent y byddai modd barnu eu bod yn cynnwys trethi dŵr.

1.40 DIGWYDDIADAU AR ÔL Y FANTOLEN AC AWDURDODI'R CYFRIFON I'W CYHOEDDI

Does dim digwyddiadau ôl fantolen ar gyfer 2017/18.

Awdurdodir y Datganiad Cyfrifon i'w gyhoeddi gan Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael ar 20 Medi 2018.

DATGANIAD LLYWODRAETHAU BLYNYDDOL

1. Cwmpas cyfrifoldeb y Cyngor

Mae Cyngor Sir Ceredigion yn gyfrifol am sicrhau bod ei fusnes yn cael ei gyflawni yn unol â'r gyfraith a safonau priodol, a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu, bod cyfrif priodol amdano, a'i fod yn cael ei ddefnyddio mewn ffordd ddarbodus, effeithlon ac effeithiol.

O dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009, mae dyletswydd ar yr Awdurdod hefyd i wneud trefniadau i sicrhau ei fod yn gwella'r modd y mae'n arfer ei swyddogaethau'n barhaus, gan roi sylw i ddarbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd.

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 hefyd yn cyflwyno trefniadau llywodraethu newydd ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru. Mae'n ofynnol i gyrff cyhoeddus ymgymryd â datblygu cynaliadwy. Mae'n rhoi dyletswydd llesiant ar gyrff cyhoeddus i bennu ac i gyhoeddi amcanion llesiant er mwyn iddynt gyfrannu cymaint â phosibl at y saith nod llesiant cenedlaethol. Mae disgwyl iddynt hefyd gymryd pob cam rhesymol i gyflawni eu hamcanion.

Pan fydd yn cyflawni'r cyfrifoldeb cyffredinol hwn, mae'r Awdurdod yn gyfrifol am roi trefniadau priodol ar waith i lywodraethu ei fusnes ac i hwyluso camau i arfer ei swyddogaethau'n effeithiol, gan gynnwys trefniadau i reoli risg.

Cafodd Fframwaith Llywodraethu ei baratoi yn 2010 ac fe'i hadolygwyd yn unol â fframwaith CIPFA/SOLACE *Delivering Good Governance in Local Government 2016*. Cafodd y fframwaith ei ddefnyddio i adolygu'r trefniadau llywodraethu presennol.

Yn sgil yr adolygiad ac yn unol â gofynion y Fframwaith, cafodd Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol ei baratoi, ac fe gyflwynwyd drafft i'r Pwyllgor Archwilio ei ystyried.

Mae'r Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol yn dod â holl drefniadau llywodraethu ac atebolrwydd y Cyngor ynghyd mewn un ddogfen ac yn tynnu sylw at feysydd lle mae angen gwneud rhagor o waith. Mae'r Cod yn seiliedig ar y canllawiau arferion gorau a nodir yn fframwaith CIPFA/SOLACE *Delivering Good Governance in Local Government*.

Mae'r fframwaith newydd hwn yn seiliedig ar y fframwaith rhyngwladol *International Framework: Good Governance in the Public Sector* (CIPFA/IFAC, 2014) a'r saith egwyddor a ganlyn:

- A: Ymddwyn ag uniondeb, gan ddangos ymrwymiad cadarn i werthoedd moesegol, a pharchu rheolaeth y gyfraith
- B: Sicrhau ei fod yn agored a'i fod yn ymgysylltu'n helaeth â rhanddeiliaid
- C: Diffinio canlyniadau yn nhermau manteision economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy
- D: Penderfynu ar yr ymyriadau sydd eu hangen i wneud y gorau o'r camau i gyflawni'r canlyniadau arfaethedig

- E: Datblygu capasiti'r sefydliad, gan gynnwys gallu ei arweinyddiaeth a'r unigolion tu mewn iddo
- F: Rheoli risgiau a pherfformiad drwy reolaeth fewnol gadarn a thrwy reoli arian cyhoeddus mewn ffordd gadarn
- G: Defnyddio arferion gweithio da o ran tryloywder, adrodd ac archwilio i sicrhau atebolrwydd effeithiol

Mae'r datganiad hwn yn egluro sut y mae'r Awdurdod wedi cydymffurfio â'r saith egwyddor graidd a'r is-egwyddorion a geir yn y fframwaith ac yn ein Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol.

Mae'r datganiad hwn hefyd yn bodloni gofyniad Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014.

2. Asesiad o effeithiolrwydd prif elfennau'r fframwaith llywodraethu

Mae Cyngor Sir Ceredigion wedi ymrwmo i ddangos bod ganddo'r trefniadau llywodraethu corfforaethol angenrheidiol ar waith i berfformio'n effeithiol.

Mae Arweinydd Cyngor Sir Ceredigion yn darparu cyfeiriad strategol clir ac mae'r cyfansoddiad yn diffinio rolau'r Cynghorwyr a'r swyddogion yn glir. Mae Archwilio Mewnol ac Allanol, y Pwyllgor Moeseg a Safonau a'r Pwyllgor Archwilio wedi ymrwmo i sicrhau bod y trefniadau llywodraethu yn effeithiol ac yn gadarn.

Ystyriodd y Cyngor sylwadau Swyddfa Archwilio Cymru y llynedd ac mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu fframwaith newydd CIPFA/SOLACE, *Delivering Good Governance Framework (2016)*, sy'n amlinellu saith egwyddor graidd ar gyfer llywodraethu corfforaethol. Mae i bob un o'r egwyddorion hyn is-egwyddorion, ac mae pob un ohonynt yn cynnwys cyfres o ofynion penodol.

Mae Cyngor Sir Ceredigion wedi cynnal adolygiad blynyddol o effeithiolrwydd ei drefniadau llywodraethu yn erbyn y fframwaith newydd. Roedd yr adolygiad yn cynnwys gweithdy ar gyfer aelodau/swyddogion a'r aelodau canlynol: Cadeirydd ac is-gadeirydd y Pwyllgor Archwilio, yr Aelod Lleyg, y Pwyllgor Archwilio, Cadeirydd y Pwyllgor Cydlynw Trosolwg a Chraffu. Yn ogystal, cymerodd y Swyddog Monitro, y Prif Archwilydd Mewnol, y Swyddog a151, Pennaeth TGCh a'r Gwasanaethau Cwsmeriaid, Pennaeth Perfformiad a'r Economi, Pennaeth Cefnogi Polisi, Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd, Swyddog Perfformiad a Gwelliant, Rheolwr Cenedlaethau'r Dyfodol a'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus hefyd. Yn ystod y gweithdai, cyflwynwyd pob ymddygiad a'i sgorio yn erbyn mecanwaith sgorio fel a ganlyn:

- 1/2 Annerbyniol – angen gweithredu ar frys
- 3/4 Yn is na boddhaol – angen gweithredu ar frys (o fewn 3-6 mis)
- 5/6 Boddhaol - angen gweithredu (cyn diwedd y flwyddyn, 9-12 mis)
- 7/8 Derbyniol – efallai bod angen cymryd rhai camau
- 9/10 Da – ystyrir bod y Llywodraethu, yn gyffredinol, yn dda ac yn bodloni'r arferion gorau – nid oes angen cymryd camau

Cafodd yr adolygiad o effeithiolrwydd a gynhaliwyd ar lefel y swyddogion ei lywio gan reolwyr o fewn yr Awdurdod sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd llywodraethu. Fe'i seiliwyd hefyd ar sylwadau gan yr archwilwyr allanol, asiantaethau arolygu eraill, y Grŵp Arweiniol a Phenaethiaid y Gwasanaethau. Cyflwynwyd fframwaith yr adolygiad gerbron y Pwyllgor Archwilio ym mis Ionawr 2018.

Mae effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu'n seiliedig ar dystiolaeth a sicrwydd sy'n deillio o:

- Archwiliadau ac arolygiadau mewnol ac allanol
- Rheolaethau ariannol
- Rheoli risg a pherfformiad
- Safonau moesegol a chyfreithiol
- Y Cyfarwyddwyr Corfforaethol ac uwch-reolwyr eraill, gan gynnwys y Swyddog a151 a'r Swyddog Monitro
- Y Pwyllgor Archwilio
- Y Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu

Yn ogystal, mae'r Prif Archwilydd Mewnol wedi cynnal adolygiad annibynnol o'r Fframwaith Llywodraethu Blynyddol a'r dull o sgorio a chasglu tystiolaeth. Mae'r Cyngor wedi llunio Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol sy'n amlinellu'r systemau a'r prosesau, y diwylliant a'r gwerthoedd, a ddefnyddir i gyfarwyddo ac i reoli'r awdurdod a'i waith, yn ogystal â rhoi cyfrif i'r gymuned, ymgysylltu â hi, a'i harwain. Mae'n galluogi'r awdurdod i fonitro'r camau i gyflawni ei amcanion strategol ac i ystyried a yw'r amcanion hynny wedi arwain at ddarparu gwasanaethau priodol costeffeithiol.

Mae'r system rheoli mewnol yn rhan bwysig o'r cod a bwriedir iddi reoli risg at lefel resymol. Ni all ddileu pob risg y bydd yr awdurdod yn methu â chyflawni ei bolisiâu, ei nodau a'i amcanion, ac felly ni all ond roi sicrwydd rhesymol o effeithiolrwydd. Mae'r system rheoli mewnol yn seiliedig ar broses barhaus i bennu ac i flaenoriaethu'r risgiau rhag cyflawni polisiâu, nodau ac amcanion y Cyngor, i werthuso'r tebygolrwydd y bydd y risgiau hynny'n digwydd a'u heffaith os byddant yn digwydd, ac i reoli'r risgiau mewn ffordd effeithlon, effeithiol a darbodus.

Mae'r Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol ar gael ar wefan y Cyngor yn www.ceredigion.gov.uk

3. Llwyddiannau llywodraethu corfforaethol 2017-18

Mae'r Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol yn amlinellu ymrwymiad yr awdurdod lleol i egwyddorion llywodraethu da. Yn y paragraffau a ganlyn, amlinellir llwyddiannau llywodraethu corfforaethol 2016-17.

A. Ymddwyn ag uniondeb, gan ddangos ymrwymiad cadarn i werthoedd moesegol, a pharchu rheolaeth y gyfraith

- Y Cyfansoddiad - bu'n destun adolygiad cynhwysfawr yn ystod 2017

- Cafodd CeriNet ei datblygu i gynnwys gwybodaeth i weithwyr newydd, y Llawlyfr Gweithwyr, y Pecyn Adnoddau i Reolwyr ac, yn ddiweddar, adran Dysgu a Datblygu
- Cyhoeddwyd Strategaeth Gorfforaethol 2017-2022 gan gynnwys amcanion llesiant a gwella 2018-19.
- Mae'r Strategaeth Gwrth-dwyll a Llygredd wedi cael ei hadolygu yn ystod 2017.

B. Sicrhau ei fod yn agored a'i fod yn ymgysylltu'n helaeth â rhanddeiliaid

- Cynhaliwyd ymgynghoriad ynghylch cynllun Llesiant y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus a'i ddatblygu.
- Cynhaliwyd ymgynghoriad ar amcanion llesiant a gwella yr awdurdod lleol ac fe'u cyhoeddwyd erbyn 31 Mawrth 2017. Mae'r amcanion ar gyfer 2018-19 wedi cael eu cyhoeddi fel rhan o Strategaeth Gorfforaethol 2017-2022.
- Ni wnaeth Adroddiad Gwella Blynyddol 2016-17 unrhyw argymhellion ffurfiol ar gyfer gwelliant ond cydnabuwyd bod gan y Cyngor drefniadau llywodraethu clir ar gyfer gwneud penderfyniadau ynghylch newidiadau i'r gwasanaeth.

C. Diffinio canlyniadau yn nhermau manteision economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy

- Paratowyd pecyn adnoddau ymgysylltu â'r cyhoedd yn unol â'r Egwyddorion Cenedlaethol ar gyfer Ymgysylltu â'r Cyhoedd
- Mae'r Awdurdod wedi cymryd y camau a ganlyn i roi Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ar waith
 - Paratowyd amcanion llesiant a gwella 2018-19 a datganiad gwelliant
 - Cynnwys y nodau llesiant a'r egwyddor datblygu cynaliadwy yn y broses cynllunio busnes
 - Rhoi offeryn Asesu Effaith Integredig newydd ar waith
 - Sefydlu grŵp a chynllun gweithredu Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol
 - Cwblhau adolygu'r Cyfansoddiad
 - Cwblhau asesiad llesiant lleol y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus

D. Penderfynu ar yr ymyriadau sydd eu hangen i wneud y gorau o'r camau i gyflawni'r canlyniadau arfaethedig

- Rhoi'r offeryn Asesu Effaith Integredig newydd ar waith i gynorthwyo'r Aelodau o ran y broses benderfynu
 - Adolygwyd y Trefniadau Rheoli Perfformiad Corfforaethol er mwyn sicrhau bod y canlyniadau arfaethedig yn cael eu cyflawni
- E. Datblygu capasiti'r sefydliad, gan gynnwys gallu ei arweinyddiaeth a'r unigolion tu mewn iddo
- Hyfforddiant i'r Aelodau
 - i. Diogelu
 - ii. Trefniadau chwythu'r chwiban
 - iii. Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion y pwyllgorau craffu
 - iv. Y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant
 - v. Cyfathrebu, y wasg a'r cyfryngau
 - Hyfforddiant i'r Aelodau a'r swyddogion ar Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015
 - Rhoi'r modiwl dysgu a datblygu ar waith o fewn CeriNet
 - Cyflwyno modiwlau e-ddysgu
 - Mae Cynllun Gweithlu 2017-2020 newydd yn nodi pedair thema
 - Ymgysylltu a Chyfleoedd
 - Gweithlu hyblyg ac ystwyth
 - Hyrwyddo gweithlu dwyieithog a fydd yn gwasanaethu'r gymuned
 - Datblygu Arweinyddiaeth a Rheolaeth
- F. Rheoli risgiau a pherfformiad drwy reolaeth fewnol gadarn a thrwy reoli arian cyhoeddus mewn ffordd gadarn
- Caiff y Gofrestr Risg Gorfforaethol ei diweddarau bob chwarter
 - Cyhoeddwyd adroddiad perfformiad y Cynllun Gwella 2016-17 ym mis Hydref 2017
 - Cafodd y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig ei diweddarau a'i chymeradwyo ym mis Chwefror 2018
 - Cymeradwywyd Strategaeth TGCh gan y Cyngor ym mis Mawrth 2018
 - Yr Adran Archwilio Mewnol wedi'i staffio'n llawn erbyn hyn gyda phenodiad 2 aelod o staff cyfwerth ag amser llawn o 4 Mehefin 2017.
- G. Defnyddio arferion gweithio da o ran tryloywder, adrodd ac archwilio i sicrhau atebolrwydd effeithiol

- Cyhoeddir adroddiadau blynyddol gan gynnwys
 - i. Adroddiad ar y cynnydd o ran y Cynllun Gwella (Hydref 2017)
 - ii. Datganiad Ariannol Blynyddol yn cynnwys Datganiad Llywodraethu Blynyddol (Medi 2017)

4. Barn ar lefel y sicrwydd y gall y trefniadau sicrwydd ei roi

Mae'r Prif Archwilydd Mewnol yn paratoi Adroddiad Blynyddol a gyflwynir i'r Pwyllgor Archwilio ym mis Mehefin. Mae'r adroddiad yn amlinellu canlyniadau unigol a chydganlyniadau'r adolygiadau archwilio a gynhaliwyd yn ystod y flwyddyn, ac mae'n rhoi'r farn archwilio gyffredinol o ran sicrwydd yn seiliedig ar y gwaith archwilio hwn. Mae'r sicrwydd a ddarperir hefyd yn rhoi sylw i'r cynnydd a wneir o ran rhoi'r gwelliannau ar waith, ystyried y gofrestr risgiau a'r sicrwydd a ddarperir yn yr adroddiadau a gyhoeddwyd gan yr archwilwyr allanol. Rhoddir manylion yn yr adroddiad ynghylch cwmpas y gwaith archwilio a'r angen i ailflaenoriaethu drwy'r amser i sicrhau bod y gwaith a wneir o ran sicrwydd yn ddigonol.

Cododd Swyddfa Archwilio Cymru bryderon yn adroddiad ISA260 2015-16 ac adroddiad 2016-17 ynghylch y gostyngiad yn nifer y staff yn yr Adain Archwilio Mewnol oherwydd absenoldebau yn yr hirdymor a'r tymor byr a oedd wedi arwain at y ffaith nad oedd nifer o adroddiadau archwilio cynlluniedig wedi'u cwblhau. Serch hynny, mae sylw wedi'i roi bellach i'r prinder adnoddau yn y tîm gan fod dau aelod ychwanegol o staff wedi'u penodi. Dechreuodd un aelod o'r tîm ar seibiant gyrfa 12 mis ym mis Ionawr 2018, felly bydd archwilwyr arbenigol o awdurdodau lleol eraill yn ymgymryd â rhan o waith y cynllun archwilio a nodwyd ar gyfer 2017-2018 a 2018-2019 er mwyn pontio'r bwlch.

Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol wedi bod yn destun adolygiad gan Swyddfa Archwilio Cymru er mwyn sicrhau ei fod yn gyson â'u gwybodaeth a chyda deddfwriaeth. Yn ogystal, mae'r adran Archwilio Mewnol wedi cynnal adolygiad annibynnol o'r Fframwaith Llywodraethu Blynyddol a'r dull o sgorio a chasglu tystiolaeth.

Cynhaliodd yr Adain Archwilio Mewnol ei hunanasesiad blynyddol ar ddiwedd y flwyddyn 2017-18 a hefyd cynhaliodd ein cymheiriaid asesiad allanol o'r gwasanaeth yn ystod y flwyddyn 2016-17. Mae'r cynlluniau gwella sy'n deillio o'r asesuadau hyn wedi'u cynnwys yn yr Adroddiad Blynyddol Archwilio Mewnol, lle nodir y gwelliannau a wnaed a'r gwelliannau y bwriedir eu gwneud yn sgil yr argymhellion, ynghyd â chanlyniadau Cynllun Gwella Sicrwydd Ansawdd y gwasanaeth yn unol â gofynion y PSIAS er mwyn sicrhau bod y Pwyllgor Archwilio yn medru monitro'r cynnydd.

Daeth y Prif Archwilydd Mewnol i'r casgliad yn ei Hadroddiad Blynyddol, a oedd yn seiliedig ar y canlynol:

- y nifer, y cwmpas a'r sicrwydd a gafwyd o'r adolygiadau mewnol ac allanol a'r archwiliadau dilynol a gynhaliwyd yn ystod y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2018, a
- derbyn y camau a gymerwyd gan y rheolwyr (yn enwedig y rheini a ystyrir yn sylweddol),

fod gan Gyngor Sir Ceredigion fframwaith boddhaol ar waith o ran llywodraethu, rheoli risgiau a rheolaethau mewnol i reoli'r modd y cyflawnir amcanion y sefydliad.

Mae Pennaeth y Gwasanaethau TGCh a Chwsmeriaid y Cyngor yn gweithredu fel yr Uwch-berchennog Risg Gwybodaeth ac mae ganddo gyfrifoldeb hefyd dros Ddiogelu Data a Diogelwch TGCh.

Yn draddodiadol mae Fforwm yr Uwch-berchennog Risg Gwybodaeth yn cynnwys arbenigwyr yn eu meysydd: e.e. Cyfleusterau, Diogelu Data, Diogelwch TG, ynghyd â Phenaethiaid TG, Cyfreithiol ac Adnoddau Dynol a rhai cynrychiolwyr o'r adrannau. Mae'r Fforwm yn cwrdd ar sail *ad hoc* yn ôl yr angen.

Mae'r rolau allweddol a threfniadau craffu presennol yr Asedau Gwybodaeth fel a ganlyn:

- Mae gennym Swyddog Diogelwch TG sy'n cynghori ynghylch diogelwch data ac ymgynghorwyr allanol sy'n cael eu cyflogi o bryd i'w gilydd i brofi trefniadau diogelwch yr Awdurdod a chynghori yn eu cylch.
- Mae gennym Swyddog Rheoli Gwybodaeth a Chofnodion sy'n cynghori ynghylch cydymffurfiaeth gyfreithiol gan sicrhau y cedwir at y polisïau a'r gweithdrefnau sydd ar waith.
- Mae'r Bwrdd Cynghori Newid Technegol yn cwrdd bob mis i drafod materion gweithredol sy'n ymwneud â TGCh lle caiff diogelwch ei ystyried.
- Mae'r Grŵp Corfforaethol Diogelu Data (a gaiff ei adnabod yn fewnol fel Cyfarfod y Grŵp Corfforaethol Diogelu Data / Rhyddid Gwybodaeth / Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol) yn cwrdd yn chwarterol a chaiff ei gadeirio gan y Pennaeth Cymorth Polisi (Dirprwy Gadeirydd - Pennaeth y Gwasanaethau TGCh a Chwsmeriaid).
- Cynhelir cyfarfod Argyfyngau a Pharhad Busnes bob chwarter a chaiff ei gadeirio gan yr Aelod Cabinet dros y Gwasanaethau Corfforaethol, Gwella a Rheoli Perfformiad. Mae'r cyfarfod hwn ar y cyfan yn ystyried y wybodaeth sydd ar gael.
- Cyflwynir Adroddiadau Blynyddol yn ôl yr angen i Bwyllgor Archwilio'r Cyngor.

Yn ogystal â hynny:

- Y Swyddog Diogelwch TG yw is-gadeirydd Fforwm Diogelwch Sector Cyhoeddus Cenedlaethol Cymru (Cymru WARP) sy'n cwrdd bob chwarter.
- Mae'r Swyddog Rheoli Gwybodaeth a Chofnodion yn cadeirio Cymdeithas Rheoli Gwybodaeth a Chofnodion Cymru ac mae'n trefnu digwyddiadau ar draws Cymru.
- Mae'r Swyddog Rheoli Gwybodaeth a Chofnodion yn rhan o Banel Sicrhau Ansawdd Cytundeb Rhannu Gwybodaeth Bersonol Cymru (WASPI) ar gyfer Canolbarth a Gorllewin Cymru.

Yn sgil yr adolygiad o'r Fframwaith Llywodraethu, tybir bod y trefniadau llywodraethu cyffredinol yn dderbyniol neu'n dda ar y sail mai 7/8 oedd y sgoriau ar gyfartaledd.

Mae'r Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol sy'n amlinellu ymrwymiad y Cyngor i egwyddorion craidd fframwaith CIPFA/SOLACE, *Delivering Good Governance in Local Government*, yn rhoi arweiniad i'r holl Aelodau a swyddogion ar yr agenda lywodraethu.

Drwy ei gynnwys yng Nghyfansoddiad y Cyngor, a'i adolygu'n rheolaidd, bydd yn rhoi lefel uchel o sicrwydd bod y trefniadau llywodraethu'n addas at y diben.

5. Datrys y materion a bennwyd y llynedd 2016-17

Mae'r tabl isod yn cofnodi'r camau a gymerwyd yn ystod 2017-18 i ddatrys y materion a bennwyd yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer 2016-2017

Mater	Camau gweithredu	Swyddog arweiniol	Dyddiad cwblhau
Nid yw'r Cyfansoddiad diwygiedig ar gael ar y wefan	Cynhaliwyd gweithdy i'r Aelodau ar 25/09/2017. Mae cyflogaeth y staff dros dro a gyflogwyd i gynorthwyo gyda'r adolygiad bellach wedi dod i ben. Mae dal angen diweddarau rhai dogfennau sy'n rhan o'r Cyfansoddiad yn ogystal â rhai newydd. Rhagwelir y bydd y Cyfansoddiad yn parhau drwy'r broses wleidyddol ac yn cael ei gymeradwyo erbyn Mawrth 2018.	Elin Prysor	Mawrth 2018
Nid yw rhywfaint o'r wybodaeth am lywodraethu ar gael yn rhwydd ar y tudalennau gwe	Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol a'r dogfennau cysylltiedig ar gael ar wefan newydd Ceredigion a deuir o hyd iddynt drwy'r tab 'Eich Cyngor' ac yna'r tab 'Pwyllgorau Eich Cyngor'.	Caroline Jones	Medi 2017
Mae'r Cynllun Gweithlu cyfredol yn dod i ben yn 2017	Mae'r ymatebion a dderbyniwyd gan y Gwasanaethau wedi'u coladu, eu dadansoddi a'u cyfuno ag amcanion allweddol y gweithlu o fewn y Strategaeth Gorfforaethol er mwyn datblygu pedair thema ar gyfer Cynllun Gweithlu 2017-2020 newydd. Y pedair thema a nodwyd yw: 1. Ymgysylltu a Chyfleoedd 2. Gweithlu hyblyg ac ystwyth 3. Hyrwyddo gweithlu dwyieithog a fydd yn gwasanaethu'r gymuned 4. Datblygu Arweinyddiaeth a Rheolaeth Cytunwyd ar y cynllun terfynol gan y Grŵp	Caroline Lewis	Mawrth 2018

	Arweiniol ar 12 Ionawr 2018. Fe'i cyflwynir i'r Pwyllgor Craffu ar 7 Chwefror ac i'r Cabinet ar 7 Mawrth 2018		
Mae Strategaeth Gorfforaethol 2013-2017 yn dod i ben yn 2017	Cymeradwywyd Strategaeth Gorfforaethol 2017-2022 gan gynnwys Amcanion Llesiant a Gwella 2018-19 gan y Cyngor ar 26 Hydref 2017 a'i gyhoeddi ar 31 Hydref 2017	Caroline Jones	Mawrth 2018
Ni chafodd y strategaeth gwrth-dwyll a llygredd ei diweddarau ers 2011 ac nid yw'n cynnwys gofynion y Ddeddf Atal Gwyngalchu Arian na'r Ddeddf Llwgrwobrwyo	<p>Ddydd Llun, 18 Medi, dechreuodd 9 myfyriwr y drydedd flwyddyn ym Mhrifysgol Aberystwyth ar brofiad gwaith gyda Chyngor Sir Ceredigion.</p> <p>Cynigiwyd y profiad gwaith i'r myfyrwyr trwy'r modiwl 'Sgiliau Cyflogadwyedd i Weithwyr Proffesiynol' gan y Sefydliad Busnes a'r Gyfraith. Mae'r prosiect hwn yn gydweithrediad newydd rhwng y Brifysgol a'r Cyngor ac un y mae'r ddau sefydliad yn gobeithio ei weld yn tyfu yn y dyfodol, gydag adrannau eraill yn cymryd rhan drwy gynnig cyfleoedd lleoliadau gwaith i fyfyrwyr Prifysgol Aberystwyth.</p> <p>Mae'r myfyrwyr presennol wedi ymgymryd â'u lleoliadau mewn dwy adran yn y Cyngor sef Cyllid a'r Gyfraith.</p> <p>Un o brosiectau'r myfyrwyr Cyllid yw helpu i ddrafftio Strategaeth Gwrth-dwyll a Llygredigaeth ddiwygiedig wedi'i diweddarau, i gynnwys gofynion y Ddeddf Llwgrwobrwyo a Rheoliadau Atal Gwyngalchu Arian ar gyfer y Cyngor. Mae'r gwaith hwn yn cael ei oruchwyllo a'i gydlynu gan y Prif Archwilydd Mewnol a bwriedir iddo gael ei gwblhau ym mis Mawrth 2018.</p>	Amanda Roberts	Mawrth 2018
Diffyg trefniadau cadarn i werthuso effeithiolrwydd ymarferion ymgynghori ac ymgysylltu	Codwyd rhai pryderon yn y gorffennol ynghylch proses ddemograffig y Panel Dinasyddion ac felly mae angen adolygu'r panel a sut mae'r Cyngor yn ymgysylltu â phreswylwyr Ceredigion. Mae prinder staff o fewn Cefnogi Polisi i ymgymryd â'r adolygiad ac i symud gweithgarwch ymgysylltu yn ei flaen yn broblem barhaus.	Diana Davies	Mawrth 2018

	<p>Datblygwyd offeryn gwneud penderfyniadau o ran ymgynghori fel ffordd o ddarparu protocol cliriach ynghylch ymgynghoriadau. Datblygwyd yr offeryn gan ddefnyddio 'Egwyddorion Gunning' sydd wedi'u cynnwys yng nghyhoeddiad Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru 'The Law of Consultation' Medi 2014.</p> <p>Mae'r offeryn hefyd yn cynnwys adran ar lywodraethu ynghylch dosbarthu'n fewnol ganlyniadau gweithgarwch ymgynghori ac ymgysylltu ac mae'r offeryn wedi cael ei ddatblygu o ganlyniad i'r cynnig a wnaed gan Swyddfa Archwilio Cymru yn dilyn eu gwaith asesu gwelliant ynglŷn â dull y Cyngor o gyfathrebu ac ymgysylltu â dinasyddion yn 2015.</p> <p>Mae'r tabl llywodraethu yn amlinellu pa gamau y dylid eu cymryd i ddsbarthu canlyniadau unrhyw weithgarwch ymgysylltu ac ymgynghori. Gellir ei ddefnyddio hefyd fel offeryn i atgoffa swyddogion ac aelodau etholedig fel ei gilydd, o'r angen i ystyried y canfyddiadau wrth wneud argymhellion a phenderfyniadau.</p>		
Bydd angen darparu hyfforddiant cynefino i'r Aelodau yn sgil ethol gweinyddiaeth newydd ym mis Mai 2017	<p>Gweithredwyd rhaglen Sefydlu Aelodau yn syth ar ôl yr Etholiad. Bydd hyfforddiant yn parhau i gael ei ddarparu tan ddiwedd y flwyddyn.</p> <p>Bydd anghenion hyfforddiant yn y dyfodol yn cael eu nodi yn gynnar yn 2018 trwy'r broses o Adolygu Datblygiad Personol.</p>	Lowri Edwards	Mawrth 2018
Parhau i ymgorffori'r newidiadau diweddar o ran cyflawni arbedion dros y tymor canolig i'r tymor hir, a rhoi	<p>Mae statws CMG (Coch, Melyn, Gwyrdd) cynllun arbedion y flwyddyn gyfredol wedi cael ei ddiweddarau a pharatowyd un y flwyddyn nesaf ar gyfer craffu ar osod y gyllideb. Mae arbedion trawsnewid ar gyfer y flwyddyn gyfredol a'r blynyddoedd i ddod wedi'u hadolygu a'u tracio.</p>	Steve Johnson	Mawrth 2018

trefniadau rheoli prosiectau ar waith ar draws y Cyngor	Mae'r trefniadau o ran Rheoli Prosiectau Corfforaethol wedi'u rhoi yn eu lle a chynhaliwyd cyfarfodydd panel ers Awst 2017.		
Bydd y Strategaeth TGCh yn dod i ben yn ystod 2017	Mae Strategaeth TGCh a Digidol ddrafft yn cael ei datblygu ar hyn o bryd. Cynhaliwyd ymgynghoriad â'r Penaethiaid Gwasanaeth ym mis Ionawr 2018. Fe'i cyflwynir i'r Pwyllgor Craffu ym mis Chwefror a'r Cabinet ym mis Mawrth 2018.	Arwyn Morris	Mawrth 2018
Sicrhau bod gan Archwilio Mewnol yr adnoddau digonol i ddarparu sicrwydd dibynadwy.	<p>Mae'r Adran Archwilio Mewnol wedi'i staffio'n llawn gyda phenodiad 2 aelod o staff cyfwerth ag amser llawn o 4 Mehefin 2017.</p> <p>Adroddiad hanner blwyddyn i'r Pwyllgor Archwilio ar 25 Hydref i gynnwys diweddariad ynghylch staffio a'r cynnydd a wnaed o ran y cynllun gwella.</p> <p>Bydd adroddiadau yn cael eu cyflwyno bob chwarter o fis Hydref 2017.</p> <p>Bydd 1 aelod o'r tîm archwilio yn cael ei golli o fis Ionawr 2018 ond mae trefniadau eraill wedi'u gwneud i sicrhau y bydd y Cynllun Archwilio ar gyfer 2018 wedi'i gwblhau.</p>	Amanda Roberts	Mawrth 2018

Nodwch: Bydd unrhyw gamau nas cwblheir yn llawn erbyn y dyddiad cwblhau yn cael eu trosglwyddo i Gynllun Gweithredu 2018-19.

6. Cynllun gweithredu y cytunwyd arno ar gyfer materion i'w hystyried yn ystod 2018-19

Yn sgil gweithredu ac adolygu fframwaith CIPFA/SOLACE, *Delivering Good Governance in Local Government (2016)*, cafodd y materion a ganlyn eu pennu i'w datrys yn ystod 2018-19.

Mater	Cam gweithredu	Canlyniad	Swyddog arweiniol	Dyddiad cwblhau
(A) Mae Archwiliad Moeseg yn ddyledus yn 2018	Cynnal Archwiliad Moeseg	Gwerthoedd moesegol i ffurfio sail gwerthoedd Llywodraethu corfforaethol	AR	Mawrth 2019
(B) Rhyddid Gwybodaeth Mae cynllun Cyhoeddi	Dwieddaru'r Cynllun Cyhoeddi Rhyddid Gwybodaeth	Polisi a chynllun cyhoeddi Rhyddid Gwybodaeth sy'n	AW	Mawrth 2019

Rhyddid Gwybodaeth yn cael ei weithredu yng Ngheredigion ond mae angen ei ddiweddarau a'r polisi Rhyddid Gwybodaeth	Diweddarau'r Polisi Rhyddid Gwybodaeth	bodloni'r arfer gorau ac sy'n cydymffurfio â gofynion deddfwriaethol.		
(B)Ymgynghori ac Ymgysylltu Er bod prosesau ar waith ar gyfer lledaenu canlyniadau ymarferion ymgynghori ac ymgysylltu, mae peth pryder nad yw'r rhain bob amser yn cyrraedd y rhai priodol sy'n gwneud penderfyniadau o fewn yr Awdurdod	Monitro'r defnydd o adborth yn sgil ymgynghori ar draws yr Awdurdod a monitro ei ledaenu i'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau.	Y gallu i ddefnyddio ymgynghori ac ymgysylltu ffurfiol ac anffurfiol i benderfynu ar yr ymyriadau / cyrsiau gweithredu mwyaf priodol ac effeithiol	AW	Mawrth 2019
(B)Nid yw strwythur presennol y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus a'i bartneriaethau yn addas i'r pwrpas ar gyfer cyflwyno'r Cynllun Llesiant Lleol newydd.	Gweithredu'r Strwythur newydd ar gyfer Partneriaethau o ganlyniad i adolygiad diweddar o strwythur y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus	Partneriaethau ffurfiol ac anffurfiol sy'n caniatáu i adnoddau gael eu defnyddio'n fwy effeithlon ac i ddeilliannau gael eu cyflawni'n fwy effeithiol	AW	Mawrth 2019
(C) Rheoli disgwyliadau'r Defnyddwyr Gwasanaeth Dim ond peth o'r data a gesglir ac a adroddir am berfformiad gwasanaethau sydd ar gael i'r cyhoedd.	Cyflwyno system a chyhoeddi data perfformiad sydd ar gael ar-lein. Cyhoeddi bod data ar berfformiad gwasanaethau ar gael, y costau cymharol fesul gwasanaeth a'r gwerth am arian.	Byddai gwneud data ar gael yn fwy yn helpu'r cyhoedd i ddeall perfformiad gwasanaethau a gwerth am arian yn well. Helpu i reoli disgwyliadau'r defnyddwyr gwasanaeth yn fwy effeithiol o ran pennu blaenoriaethau a gwneud y defnydd gorau o'r adnoddau sydd ar gael.	RHP/AW	Mawrth 2019
(D) Mae angen	Adolygu'r risgiau ar draws	Rheoli risgiau a rennir	AW	Mawrth

adolygu'r risgiau ar draws prosiectau a chytundebau ar y cyd rhwng Partneriaethau	prosiectau a chytundebau ar y cyd.	ar draws prosiectau a chytundebau ar y cyd.		2019
(F) Sicrhau bod gan Archwilio Mewnol yr adnoddau digonol i ddarparu sicrwydd dibynadwy. (Colli 1 aelod o'r tîm archwilio sy'n cael seibiant gyrfa)	Trefniadau amgen megis defnyddio archwilwyr arbenigol o awdurdodau lleol eraill i ymgymryd â rhan o waith y cynllun archwilio a nodwyd ar gyfer 2018-19	Cyflawnwyd cynllun archwilio llawn ar gyfer 2018-19	RHP	Mawrth 2019

7. Casgliad

Yn ystod yr adolygiad blynyddol o'r fframwaith llywodraethu, cafodd y cynnydd yn erbyn fframwaith newydd CIPFA/SOLAFE, *Delivering Good Governance Framework (2016)*, ei fesur. Canfuwyd bod y trefniadau llywodraethu cyffredinol yn dderbyniol neu'n dda.

Mae'r Cyngor wedi gwneud cynnydd da yn ystod y flwyddyn, gan gofnodi llwyddiant yn erbyn pob un o'r saith egwyddor graidd.

Drwy lunio Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol sy'n dod â'r holl godau a dogfennau lleol ynghyd mewn un ddogfen, mae'n rhoi sicrwydd bod trefniadau llywodraethu clir ar waith.

Mae'r Cyngor wedi pennu nifer o fân faterion i'w datrys yn ystod 2018/19 ac mae wedi'u nodi mewn cynllun gweithredu.

8. Ardystio'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol

Dros y blynyddoedd nesaf, rydym yn bwriadu mynd i'r afael â'r materion uchod i wella ein trefniadau llywodraethu ymhellach. Rydym yn sicr y bydd y camau hyn yn mynd i'r afael â'r gwelliannau angenrheidiol a bennwyd yn ein hadolygiad o effeithiolrwydd. Byddwn yn monitro'r camau i'w rhoi ar waith, a'r modd y maent yn gweithredu, fel rhan o'n hadolygiad blynyddol nesaf.

Llofnod

Prif Weithredwr

Arweinydd y Cyngor

